

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

* *

*

VIZITA TOVARAȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN ȚĂRI ALE AFRICII

REPUBLICA POPULARĂ MOZAMBIC

REPUBLICA BURUNDI

REPUBLICA DEMOCRATICĂ SUDAN

„În cadrul politicii sale de colaborare internațională, România acordă o mare însemnătate dezvoltării relațiilor sale cu țările continentului african, atît în domeniul economic — în vederea dezvoltării economico-sociale independente mai rapide a țărilor în curs de dezvoltare —, cit și în contextul luptei generale împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. Practic, România întreține relații cu toate statele africane, cu excepția acelor unde sînt regimuri rasiste“.

NICOLAE CEAUȘESCU

ÎNALTĂ APRECIERE ȘI TOTALĂ ADEZIUNE FAȚĂ DE SUCCESUL DEPLIN AL NOII SOLII DE PACE ȘI PRIETENIE, DE COOPERARE ȘI SOLIDARITATE MILITANTĂ CU POPOARELE AFRICANE

O AMENII MUNCII din țara noastră își exprimă sentimentele de deplină satisfacție și profundă mîndrie patriotică pentru modul strălucit în care s-a desfășurat noua misiune de prietenie și colaborare pe continentul african a secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, ca și pentru rezultatele ei deosebit de rodnice.

Înscriindu-se în orientările programatice ale Congresului al XI-lea al partidului ca una din opțiunile fundamentale ale politicii externe a României, amplificarea și intensificarea legăturilor de prietenie și solidaritate, de conlucrare strînsă cu țările în curs de dezvoltare, cu noile state independente, cu toate statele care au pășit pe calea afirmării de sine stătătoare, și-au găsit o convingătoare afirmare în noua solie de prietenie, pace și cooperare a țării noastre timp de aproape 20 de zile în opt țări de pe continentul african : Libia, Gabon, Angola, Zambia, Mozambic, Burundi, Sudan și Egipt.

Succedînd istoricelor vizite întreprinse în ultimii ani în Africa, recentul itinerar într-un șir de țări ale continentului african al înalților soli ai poporului român s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, entuziastă — expresie a deosebitei aprecieri la adresa realizărilor națiunii noastre în construcția noii orînduirii, a politicii de pace și colaborare a României socialiste, a sentimentelor de înaltă considerație și prețuire față de președintele Nicolae Ceaușescu, personalitate politică proeminentă a lumii contemporane, sprijinitor neobosit și consecvent al cauzei nobile a libertății, păcii și progresului tuturor popoarelor. O simbolică expresie a acestei prețuiri a constituit-o nu demult decernarea premiului internațional „Simba“ președintelui țării noastre, unanim apreciat ca un mare prieten al Africii.

REZULTATELE STRĂLUCITE cu care s-a încheiat noua misiune de prietenie și colaborare pe continentul african reprezintă o nouă materializare a solidarității militante a poporului român — care a cunoscut el însuși vreme îndelungată asuprirea străină, luptînd neîncetat pentru independență, pentru păstrarea ființei naționale — cu lupta de eliberare națională și emanciparea politică, economică și socială a popoarelor Africii.

Atașamentul profund față de principiile libertății și egalității națiunilor, aspirațiile comune spre dezvoltarea liberă pe calea progresului economic și social, spre lichidarea subdezvoltării și înfăptuirea unei noi ordini economice și politice mondiale și-au găsit o fericită expresie în Tratatul de prietenie și cooperare semnat de România cu cele mai multe dintre țările vizitate. În aceste tratate, se reafirmă hotărîrea țărilor semnatare de a așeza la baza raporturilor reciproce, precum și a relațiilor cu celelalte țări, principiile noi ale relațiilor dintre state, de deplină egalitate și respect reciproc.

Puternic impulsionate de activitatea neobosită a președintelui Nicolae Ceaușescu, relațiile româno-africane cunosc în multe domenii un curs ascendent. În răstimp de mai puțin de un deceniu și jumătate, între 1965 și 1978 comerțul României cu Africa a crescut de 36 de ori, această creștere realizîndu-se nu numai pe seama sporirii exporturilor românești, ci și prin importuri sporite din țările africane. Încheierea unor acorduri de lungă durată a conferit mai multă stabilitate acestor schimburi, la fel ca și evoluția colaborării spre forme tot mai moderne, cu eficiență sporită. Astfel, în 12 țări ale continentului au fost înființate pînă în prezent 20 de societăți mixte, în domeniul minier, forestier, agricol, comercial și de transporturi maritime. Paralel cu societățile mixte se dezvoltă și alte forme de cooperare, cum ar fi participarea nemijlocită a unor întreprinderi românești, pe bază de contract, la construirea unor obiective economice în diverse părți ale continentului african sau cooperarea cu țările africane în domeniul formării de cadre. În România studiază în prezent 5 300 studenți africani, aproape toți fiind bursieri ai statului român, iar în țările africane își desfășoară activitatea 850 de cadre didactice și peste 3 200 de cooperanți români.

Potențialul economic, în creștere rapidă, al României socialiste, ca și acela al continentului african, opțiunea României privind sporirea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în comerțul său exterior, reprezintă tot altele premise favorabile de dezvoltare a raporturilor economice româno-africane în anii ce vin, pentru a căror valorificare în interesul reciproc există acum un cadru considerabil lărgit (vezi caseta). Un astfel de cadru

juridic s-a creat și în domeniul științific, cultural, artistic, al învățămîntului, ocrotirii sănătății, turismului și sportului.

Perspectivile favorabile ale amplificării și diversificării în continuare a cooperării româno-africane sînt determinate și de faptul că prin cooperare, indiferent de formele pe care le îmbracă aceasta, România nu urmărește avantaje unilaterale, ci, fidelă principiilor sale de politică externă, o conține ca un mecanism care trebuie să servească intereselor ambilor parteneri, să sprijine procesul dezvoltării economice și sociale din țara în care se realizează respectivul obiectiv de cooperare. Hotărîrea comună de a da noi dimensiuni relațiilor dintre România și popoarele țărilor africane, reflectînd convingerea că un asemenea curs corespunde pe deplin intereselor reciproce, și-a găsit o concludentă expresie în **comunicatele comune** semnate în fiecare din cele opt țări vizitate, care stabilesc un șir de măsuri concrete în acest sens.

În amplificarea continuă a colaborării româno-africane, un rol de cea mai mare importanță revine, fără îndoială, partidelor de guvernămînt din aceste țări, acordurile de colaborare încheiate cu prilejul vizitelor secretarului general al partidului nostru, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezentînd tocmai o expresie a voinței comune de a realiza o dezvoltare și mai accentuată a acestor legături, odată cu extinderea cooperării între organizațiile sindicale, de femei, tineret și pionieri.

DIIALOGURILE la nivel înalt prilejuite de noua solie de pace și prietenie, de cooperare și solidaritate militantă cu popoarele africane au permis totodată un amplu schimb de păreri asupra situației internaționale. A fost evidențiată cu acest prilej identitatea punctelor de vedere ale României și țărilor vizitate asupra necesității stringente ca relațiile dintre toate statele să fie întemeiate statornic pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, nerrecurgerii la forță și la amenințarea cu forța și avantajului reciproc — singurele în măsură să asigure afirmarea deplină, de sine stătătoare, a fiecărei națiuni, să garanteze pacea, progresul și prosperitatea tuturor națiunilor.

O atenție deosebită a fost acordată, în mod firesc, în cadrul dialogurilor asupra evoluției vieții internaționale, problemelor Africii australe, luptei de eliberare

națională din Rhodesia și Namibia și luptei împotriva apartheidului și discriminării rasiale din Africa de Sud.

Vizita înalților soli ai poporului român în Zambia, Angola și Mozambic — țări din „prima linie” — a dobîndit o semnificație aparte și prin faptul că a avut loc într-un moment cînd popoarele din Africa australă desfășoară o luptă tot mai intensă împotriva forțelor rasișmului și opresiunii, care, în încercarea disperată de a-și amîna prăbușirea, recurg la acțiuni militare agresive împotriva țărilor vecine independente și suverane. Sprijinul ferm politic, diplomatic și material, solidaritatea militantă a României socialiste cu cauza sacră a independenței și libertății popoarelor și-au găsit o recunoaștere și apreciere pregnantă în cursul întîlnirilor avute de președintele Nicolae Ceaușescu în Angola, Zambia și Mozambic cu conducătorii tuturor mișcărilor de eliberare națională din Africa australă.

Pe linia preocupărilor comune ale României și țărilor africane pentru ridicarea nivelului lor de dezvoltare, dialogurile la nivel înalt au scos în evidență convingerea comună că este în interesul tuturor popoarelor să acționeze pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale, juste și echitabile, care să permită lichidarea decalajelor dintre state și propășirea mai rapidă a întregii umanități. În acest sens, rețin atenția sublinierea importanței solidarității și unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare — între care se numără și România — la apropiata sesiune a UNCTAD de la Manila și la viitoarea sesiune specială a Adunării generale a O.N.U. din 1980, spre a determina adoptarea unor măsuri concrete și angajante în favoarea țărilor rămase în urmă.

Exprimînd îngrijorarea reciproc împărtășită privind stările de încordare și conflict apărute în Africa, convorbirile la nivel înalt au scos în evidență necesitatea soluționării pe cale pașnică, prin tratative politice directe între părțile interesate, a tuturor problemelor litigioase, cu excluderea oricărui amestec din afară, ținînd seama că orice conflict între statele africane slăbește statele respective și deschide calea penetrației străine. Însăși viața a demonstrat că prin confruntări nu se ajunge decît la agravarea situației și că pînă la urmă tot tratativele, discuțiile au dus la soluționarea problemelor litigioase dintre state. În același spirit, s-a subliniat necesitatea unor eforturi hotărîte pentru a se găsi o bază în vederea continuării tratativelor în direcția instaurării unei păci globale, juste și durabile în

Documente oficiale semnate cu ocazia noului itinerar

LIBIA

- Acordul comercial pe termen lung
- Memorandumul cu privire la diversificarea schimburilor comerciale cooperarea la realizarea de obiective industriale și agricole, construirea de locuințe și exportul de țîței libian către România

GABON

- Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Gaboneză
- Înțelegerea de colaborare între Partidul Comunist Român și Partidul Democratie Gabonez
- Acordul pentru încurajarea, promovarea și garantarea investițiilor
- Acordul privind transporturile aeriene
- Protocolul de cooperare în domeniul cercetării științifice și tehnologice

ANGOLA

- Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Populară Angola
- Acordul de cooperare între Partidul Comunist Român și Mișcarea Populară de Eliberare a Angolei (M.P.L.A.)-Partidul Muncii
- Protocolul primei sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale româno-angoleze de cooperare economică, industrială și tehnică
- Regulamentul de funcționare a Comisiei mixte
- Acordul de colaborare în domeniul învățămîntului, științei și culturii
- Protocolul privind cooperarea în domeniul agriculturii

ZAMBIA

- Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Zambia

- Protocolul de cooperare între Partidul Comunist Român și Partidul Unit al Independenței Naționale (U.N.I.P.)
- Acordul privind cooperarea tehnică și economică în industria minieră și în domeniul hidrocarburilor
- Acordul pentru dezvoltarea cooperării în domeniul industriei
- Acordul privind dezvoltarea cooperării în domeniul agriculturii
- Programul de schimburi culturale și științifice pe anii 1979—1980
- Acordul de credit

MOZAMBIIC

- Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Populară Mozambic
- Acordul de colaborare între Partidul Comunist Român și partidul Frontul de Eliberare din Mozambic (FRELIMO)
- Programul de cooperare economică

In timpul convorbirilor între președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Anwar El Sadat

Orientul Mijlociu. Aceeași largă convergență de opinii a fost constatată și cu ocazia examinării altor probleme ale actualității mondiale: imperativul încetării cursei înarmărilor și înfăptuirii dezarmării, în primul rând a celei nucleare, prin care se irosesc resurse uriașe, al edificării securității și cooperării în Europa și în lume, al participării active la viața internațională, în condiții de deplină egalitate, a tuturor statelor inclusiv a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a statelor nealiniat, care alcătuiesc marea majoritate a omenirii și sînt profund interesate în făurirea unei lumi noi a libertății, păcii și colaborării egale în drepturi, a unirii eforturilor tuturor forțelor care se pronunță pentru soluționarea într-un mod nou a marilor probleme ale lumii de azi.

O PINIA PUBLICĂ din țara noastră — care a urmărit cu justificat interes și îndreptățită mîndrie patriotică noua solie de pace, prietenie și cooperare pe pămîntul african, desfășurată cu strălucire de

președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu — își exprimă convingerea că discuțiile avute și înțelegerile la care s-a ajuns reprezintă o contribuție de preț la adîncirea relațiilor de prietenie dintre poporul român și popoarele țărilor vizitate, la dezvoltarea colaborării în toate domeniile de interes reciproc. În același timp se poate aprecia că prin atmosfera de prietenie, stimă și respect reciproc în care s-a desfășurat, ca și prin rezultatele deosebit de rodnice cu care s-a încheiat, vizita înalților soli ai poporului român a reprezentat un eveniment politic remarcabil nu numai pe planul raporturilor bilaterale, ridicate pe o treaptă nouă, superioară, ci și pe planul mai larg al vieții politice internaționale în general, înscriindu-se ca o valoroasă contribuție la cauza păcii, cooperării și progresului tuturor popoarelor.

Dinu DRAGOMIRESCU

al președintelui Nicolae Ceaușescu pe pămîntul Africii

- pînă în anul 1990
- Acordul de credit
- Acordul privind transporturile aeriene civile
- Acordul de cooperare economică și tehnică în domeniul cultivării și egrenării bumbacului
- Memorandumul privind colaborarea în domeniul gazelor și cărbunilor
- Programul de colaborare între Uniunea Tineretului Comunist și Organizația Pionierilor din Republica Socialistă România și Organizația Tineretului din Republica Populară Mozambic pe perioada 1979—1980
- Înțelegerea de colaborare în domeniul radiodifuziunii
- Acordul între Agenția română de presă și Agenția de informații a Mozambicului

BURUNDI

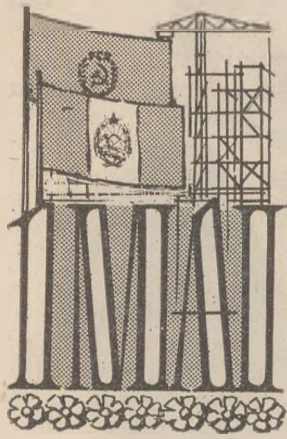
- Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România

- și Republica Burundi
- Acordul de colaborare între Partidul Comunist Român și partidul Uniunea pentru Progres Național din Burundi (UPRONA)
- Acordul privind dezvoltarea cooperării în domeniul industriei
- Acordul privind participarea Republicii Socialiste România la valorificarea zăcămintului de nichel și metale asociate de la Masongati
- Acordul privind dezvoltarea cooperării în domeniul transporturilor
- Convenția pentru asistență tehnică în domeniul cercetării geologice și miniere
- Convenția asupra recunoașterii reciproce și echivalării diplomelor de studii liceale, universitare, precum și a titlurilor științifice
- Protocolul privind cooperarea în domeniul turismului și industriei hoteliere
- Protocolul privind dezvoltarea cooperării în domeniul agriculturii și zootehniei

- Protocolul adițional la Convenția de constituire a societății mixte „Agriburom”
- Protocolul privind colaborarea între Ministerul Sănătății al Republicii Socialiste România și Ministerul Sănătății Publice al Republicii Burundi pe anii 1979—1980
- Acordul de cooperare între Agenția română de presă și Agenția burundeză de presă

SUDAN

- Tratatul de prietenie și cooperare între Republica Socialistă România și Republica Democratică Sudan
- Programul privind dezvoltarea cooperării economice și industriale și a schimburilor comerciale
- Convenția între guvernele român și sudanez privind evitarea dublei impuneri și prevenirea evaziunii fiscale
- Acordul între Agenția română de presă și Agenția sudaneză de știri

O aniversare cu multiple semnificații în lupta poporului pentru libertate și dreptate socială

- 1 MAI 1939 — marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică din țara noastră
1 Mai 1944 — crearea Frontului Unic Muncitoresc din România
1 Mai 1889 — declararea Zilei internaționale a oamenilor muncii

CU 90 DE ANI ÎN URMĂ, la Paris, Congresul socialist internațional a hotărât ca ziua de 1 Mai să fie declarată sărbătoarea internațională a oamenilor muncii. Semnificație pe care proletariatul de pretutindeni a îmbogățit-o, transformând această zi, de-a lungul anilor ce s-au scurs de atunci, în zi de acțiune revoluționară, de luptă pentru împlinirea idealurilor de libertate și de progres, de afirmare a solidarității muncitorești.

Pentru poporul român, acest 1 Mai 1979 readuce în memorie marile bătălii de clasă purtate de muncitorime, de alte părți ale populației, în frunte cu partidul comunist, împotriva fascismului, pentru apărarea integrității și libertății patriei, pentru crearea unității de acțiune în această aprigă luptă, presărată cu nenumărate jertfe și sacrificii. Este vorba de împlinirea a 40 de ani de la marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică din țara noastră și de aniversarea a 35 de ani de la realizarea Frontului Unic Muncitoresc din România.

Având loc în anul când poporul nostru se pregătește să întâmpine cu noi și noi realizări în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate aniversarea a 35 de ani de la victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, care a deschis epoca marilor transformări pe care le înfăptuim, și cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, sărbătorirea zilei de 1 Mai își multiplică valențele. Însemnatele succese în muncă obținute în aceste zile în marea întrecere socialistă exprimă bucuria și forța muncii libere de exploatare, uriașele energii descoperite; mobilizate și puse în valoare de socialism, capacitatea clasei muncitoare de a se afla în fruntea procesului complex de edificare a noii societăți, hotărârea cu care toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul popor, acționează strâns unit pentru înfăptuirea în viață a politicii partidului. Politică la a cărei concepere și punere în operă a adus și aduce o inestimabilă contribuție secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, și care a asigurat și asigură dezvoltarea economică accelerată și multilaterală a țării, ridicarea pe această bază a nivelului de trai al celor ce muncesc, o largă democrație și un intens progres social.

ÎN PROCESUL afirmării clasei muncitoare din țara noastră ca principală forță a luptei pentru democrație și progres social, **marea demonstrație din București, de la 1 Mai 1939**, a constituit un eveniment de o importanță deosebită. Reprezentând un moment de vîrf în cadrul acțiunilor organizate de partidul comunist împotriva fascismului, împotriva expansiunii Germaniei naziste, această demonstrație — ca și cele desfășurate în

alte localități din România — a ilustrat voința maselor largi populare de a lupta cu hotărâre pentru apărarea libertăților democratice, a independenței, suveranității și integrității teritoriale a țării, pentru pace și progres social. Apelul lansat cu acest prilej pentru unirea tuturor forțelor opuse fascismului, care reprezenta o gravă primejdie pentru însăși ființa națională a României, constituie un merit de seamă al Partidului Comunist Român, aflat pe atunci în adîncă ilegalitate, supus prigoanei forțelor reacționare.

Impunătoarea demonstrație antifascistă și antirăzboinică desfășurată la 1 Mai 1939 a evidențiat, încă odată, aspirațiile puternice spre solidaritate și unitate ale clasei noastre muncitoare, constituind o valoroasă contribuție concretă la dezvoltarea luptei unite a muncitorimii. Înscriindu-se printre puținele manifestări care au avut loc în Europa, în condițiile în care fascismul se află în ofensivă, sărbătorirea zilei de 1 Mai 1939 a reprezentat o vibrantă manifestare a internaționalismului militant al clasei muncitoare din România, o expresie vie a sentimentelor sale de solidaritate activă cu lupta antifascistă a proletariatului din alte țări, a partidelor comuniste și muncitorești, a celorlalte forțe democratice antifasciste, avînd un larg ecou peste hotare. Pregătirea și desfășurarea mării demonstrații de la 1 Mai 1939 au fost puternic marcate de activitatea remarcabilă a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, caracterizată prin dinamism, combativitate și fermitate politică, devotament nețărmurit față de interesele poporului, de cauza suveranității și independenței țării.

În continuare, în anii care au urmat, tendința spre unitatea de acțiune a clasei muncitoare s-a intensificat mereu. Acordul de front unic muncitoresc încheiat între P.C.R. și P.S.D. și publicat cu prilejul zilei de 1 Mai 1944 a reprezentat, în acest proces, un eveniment de importanță națională. Unitatea de acțiune astfel realizată a contribuit la creșterea potențialului de luptă al clasei muncitoare, a capacității acesteia de a ralia în jurul său toate forțele patriotice antifasciste din România. O componentă importantă a luptei pentru consolidarea Frontului Unic Muncitoresc a fost realizarea unității de acțiune a tineretului muncitoresc în cadrul Frontului Unic al Uniunii Tineretului Comunist și Uniunii Tineretului Socialist, acțiune la a cărei desfășurare un rol deosebit a revenit secretarului general de atunci al U.T.C., tovarășul **Nicolae Ceaușescu**.

Prin obiectivele și lozincile lansate, Manifestul de 1 Mai al Frontului Unic Muncitoresc îmbina revendicări economice imediate ale clasei muncitoare cu sarcinile naționale vitale care stăteau în fața întregului popor :

răsturnarea dictaturii fasciste, eliberarea de sub dominația hitleristă, ieșirea din războiul antisovietic și trecerea României de partea Națiunilor Unite. Astfel, Frontul Unic Muncitoresc s-a impus ca ax politic al tuturor alianțelor și acordurilor de colaborare realizate în procesul înfăptuirii revoluției popular-democratice, iar trăinicia și rolul său propulsor s-au evidențiat în întreaga perioadă revoluționară inaugurată de victoria insurecției din august 1944.

INTREGUL NOSTRU POPOR și-a format o adevărată rațiune de a fi din identificarea existenței sale cu o neobosită activitate, cu un continuu efort conștient pentru înscrierea accelerată a țării pe coordonatele progresului, bunăstării și civilizației. Politica de industrializare a partidului călăuzește aceste energii în acțiunea de ridicare mai rapidă a României în rândul țărilor cu o economie dezvoltată prin intermediul unei dinamici creșteri cantitative și al unor transformări cantitative de înaltă eficiență.

Vastul program de investiții, a cărui elaborare și materializare este urmărită și sprijinită cu consecvență de partidul nostru ca factor hotărîtor al creșterii economice, a asigurat în continuare, dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei românești, făurirea unei baze de producție puternică și modernă, de mare randament, cu parametri situați la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, rațional repartizată pe întregul teritoriu al țării. Creșterea considerabilă a densității peisajului industrial într-o structură care a favorizat introducerea pe scară largă a progresului tehnic în economie a făcut ca munca să fie mai productivă, să sporească considerabil an de an producția disponibilă pentru satisfacerea în grad tot mai înalt a necesităților economiei naționale și a cererii de consum a populației. Efortul de dotare a fost completat și continuat cu acela de utilizare în grad cât mai înalt a capacităților de producție, de ridicare a productivității muncii la nivelul unor noi exigențe, superioare. În prezent, în toate unitățile se acționează pentru ca, prin perfecționarea organizării producției și a muncii cu actualele fonduri fixe să se obțină o producție de două sau chiar de trei ori mai mare decât pînă acum.

Perfecționarea funcționării mecanismului economic — generalizată în acest an în întreaga economie — este de natură să potențeze efortul de dezvoltare, să confere activității o eficiență mai înaltă, modificînd prioritățile prin trecerea de la cantitate, la o calitate nouă, superioară în toate domeniile. Ridicată în primul plan al atenției, cerința obținerii unor valori nou create cît mai mari, cu o eficiență ridicată, a determinat schimbări profunde în gîndire și acțiune care au conferit producției un plus de raționalitate, au impulsioneat creșterea economică pe calea valorificării superioare și economisirii resurselor naturale, financiare și umane. Această acțiune care se desfășoară la scara întregii țări, urmărește crearea unor valori tot mai mari din materialul utilizat, reducerea consumurilor de materii prime, economisirea energiei și transformarea unor componente ale procesului de producție — pînă acum prea puțin folosite — în noi surse energetice și de materiale. Mai mult decît atît. Caracterul limitat al resurselor energetice ale țării, situația critică pe piața mondială a acestor resurse, greutățile sporite în procurarea lor, au accentuat necesitatea adoptării unei politici de largă perspectivă privind gospodărirea rațională și economisirea maximă a energiei, context în care un interes deosebit se acordă, în întreaga economie, restructurării producției, restrîngerii sau eliminării din fabricație a unor produse energofage, adoptării de tehnologii cu consum energetic redus, instaurării unui regim sever de economii în întregul lanț energetic, de la sursă la consumatorii finali.

Creativitatea și calitatea au devenit coordonatele ac-

tuale ale dezvoltării. Nu numai necesare dar și posibile și în acest sens experiența acumulată în întreprinderile din întreaga economie este semnificativă: a sporit considerabil ponderea produselor noi și modernizate, cu caracteristici tehnice și funcționale superioare, cu fiabilitate și mentenabilitate ridicate, a crescut ponderea soluțiilor noi, originale elaborate de specialiștii noștri și aplicate în cadrul tehnologiilor utilizate, s-au amplificat economiile de materiale și manoperă obținute pe această cale.

Dezvoltarea calitativ superioară a forțelor de producție în interacțiune cu relațiile de producție în continuu proces de perfecționare au determinat, în special după Congresul al XI-lea al P.C.R., creșteri semnificative ale nivelului de trai, demonstrînd că țelul suprem al politicii partidului, al tuturor eforturilor de făurire a unei economii avansate, al întregii activități economico-sociale desfășurate îl constituie creșterea bunăstării materiale și spirituale a omului. Munca, eliberată de exploatare, permite exprimarea și afirmarea pleneră a omului societății noastre, devenit propriul său stăpîn, proprietar, producător și beneficiar al roadelor întregii sale activități.

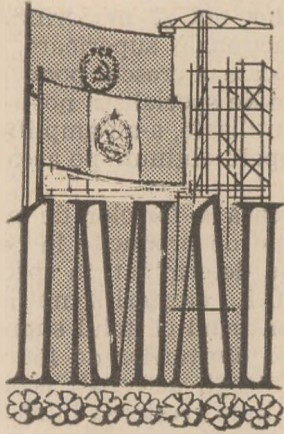
ALĂTURI DE MUNCA INTENSĂ pentru obținerea realizărilor actuale de prestigiu pe planul dezvoltării economico-sociale care-i conferă o bază trainică pentru o poziție tot mai activă în diviziunea mondială a muncii, România socialistă este apreciată în lumea întreagă pentru politica de largă colaborare, de întărire a conlucrării și înțelegerii între popoare.

Consecvent principiilor și îndelungatelor sale tradiții de solidaritate internațională, partidul nostru acționează cu cea mai mare hotărîre pentru întărirea unității clasei muncitoare, a țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a tuturor forțelor revoluționare și progresiste contemporane. El reprezintă un factor activ în întărirea solidarității internaționale. În contextul prefacerilor intervenite pe plan național și internațional din ultimele decenii, solidaritatea internațională include, astăzi, colaborarea și unitatea cu toate forțele progresiste și antiimperialiste, ale contemporaneității, și în același timp implică participarea activă la soluționarea democratică a tuturor problemelor majore ale lumii, în deplină concordanță cu interesele fiecărei națiuni, cu dreptul fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a se dezvolta liber și independent.

Partidul nostru întărește în permanență legăturile de colaborare și solidaritate activă cu toate partidele comuniste, își aduce contribuția la făurirea unei unități de tip nou în mișcarea comunistă, bazată pe deplină egalitate, stimă și respect reciproc, pe respectarea independenței fiecărui partid, a dreptului său de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, în conformitate cu condițiile concrete din țara respectivă, fără nici un amestec din afară. Țara noastră se pronunță ferm ca între popoarele care făuresc noua orînduire socială să se renunțe la folosirea forței sau la amenințarea cu forța în soluționarea oricăror probleme. Partidul Comunist Român, țara noastră, militează cu consecvență pentru întărirea solidarității și prieteniei cu toate popoarele, cu forțele sociale înaintate de pretutindeni, cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu mișcările de eliberare, cu toate forțele care luptă pentru respectul independenței și suveranității națiunilor, împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului,

A. GHEORGHE

(Continuare în pag. 19)

Acțiuni complexe pentru creșterea gradului de gospodărire și valorificare a resurselor energetice

ÎN ZILELE NOASTRE, pe plan mondial, se conturează tot mai mult opinia că în fața omenirii se ridică ca o mare problemă asigurarea surselor de energie necesare dezvoltării în continuare a societății, în condițiile unei epuizări rapide a hidrocarburilor, care sînt combustibili de bază ai epocii noastre. România are meritul unei priorități în abordarea, ca problemă fundamentală a dezvoltării economico-sociale, a necesității de a se trece cu hotărîre la economisirea combustibilului și energiei, fiind, poate, singura țară din lume care, încă cu mult înaintea declanșării crizei petrolului, a legiferat un sistem național de măsuri imediate și de perspectivă, menite să conducă la atingerea acestui important obiectiv.

După o perioadă de aproape 6 ani de la apariția Decretului 620 privind măsurile de economisire a combustibililor și energiei, se poate afirma că într-o serie de domenii s-a trecut la acțiuni hotărîte pentru mai buna gospodărire și utilizare a acestor resurse. Astfel, au fost modernizate peste 12 000 cazane care funcționau cu randamente de 50—60%, ridicându-li-se eficiența energetică la peste 80—82%, concomitent cu înlocuirea sau modernizarea a peste 32 de mii bucăți arzătoare de diferite tipuri. De asemenea, acțiunile desfășurate pe linia reconsiderării unor tehnologii mari consumatoare de resurse energetice, au condus la obținerea unor importante economii de combustibili. Sînt de amintit în acest sens creșterea volumului util al noilor furnale construite în siderurgie, care lucrează cu consumuri specifice de coals și alți combustibili mai mici cu 15—25% față de cele realizate anterior, punerea în funcțiune a unor linii de fabricare a cimentului pe procedeul uscat, de producere a amoniacului anhidric etc. Pe baza programelor elaborate s-a ajuns ca, în prezent, în economia noastră să fie recuperate și valorificate resurse energetice secundare însumînd peste 7 mil. tce. Au fost reglementate unele măsuri referitoare la limitele temperaturilor de încălzire în spațiile de producție și în locuințe, precum și la raționalizarea iluminatului, și s-au obținut o serie de rezultate concretizate în importante economii de combustibili, ca urmare a aplicării sistematice a programelor de optimizare a transporturilor. Aceste rezultate bune se cer amplificate prin noi măsuri în fiecare unitate economică, la nivelul întregii țări.

¹⁾ Aurel Iancu — „Creșterea economică și mediul înconjurător”, Ed. politică, București, 1979.

Priorități în economisirea energiei

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, problemele energetice devin tot mai complexe pe plan mondial: asistăm la noi creșteri de prețuri substanțiale ale țițeiului, concomitent cu restrîngerea ofertei acestui produs pe piața mondială, ceea ce se reflectă nemijlocit și în economia țării noastre, ținînd seama de ponderea mare a importurilor de petrol în consumul total. Această situație impune cu acuitate să se treacă la noi măsuri de accentuare substanțială a reducerii consumurilor de combustibili și de energie, am putea spune de orientare a tuturor întreprinderilor, ramurilor și

- Multiple efecte economice pozitive prin reducerea consumurilor de energie electrică și combustibili
- Peste 7 milioane tone combustibil convențional numai pe seama recuperării resurselor energetice secundare
- Noi direcții de acțiune ce se impun: creșterea randamentelor energetice, reducerea ponderii produselor și tehnologiilor energointensive

subramurilor la o nouă politică energetică. În acest context, sînt de luat în considerare două mari direcții de acțiune, fiecare din ele purtătoare a unor importante resurse potențiale de economisire de combustibili și de energie:

● creșterea randamentelor energetice în cadrul actualilor structuri și tehnologii de producție;

● remodelarea structurii producției, respectiv a tehnologiilor, în sensul reducerii ponderii produselor energointensive, a tehnologiilor care conduc la randamente scăzute de transformare energetică.

Un prim aspect în cadrul măsurilor de ridicare a randamentelor, îl constituie creșterea factorului final de recuperare a țițeiului și gazelor naturale din zăcăminte, ținînd seama că, în prezent, acesta se situează la 30—35%, în cazul țițeiului, și la 60—80%, în cazul gazelor naturale. Tehnologiile noi de extracție, experimentate și în țara noastră, lasă să se întrevadă posibilitatea de a spori la cel puțin 45% factorul final mediu de recuperare a țițeiului din zăcăminte, ceea ce ar echivala cu sporirea cu aproape 30% a tuturor rezervelor geologice exploatabile cunoscute.

Importante îmbunătățiri sînt posibile în ce privește creșterea randamentelor de transformare a energiei în diferitele faze de prelucrare și de utilizare. Potrivit unor estimări recent publicate în literatură¹⁾, tabloul de ansamblu al acestor randamente se prezintă astfel:

— prelucrarea și transformarea purtătorilor de energie primară	78%
— transport, distribuție, depozitare	98%
— utilizări finale:	
● în industrie	45—50%
● în agricultură	30%
● în transporturi	20—25%
● în consumul casnic	40—45%
— media ponderată totală	30—35%

Așadar, în situația actuală, numai aproximativ 13 din resursele energetice introduse în circuitul economic se regăsesc sub formă de efect util, iar 23 se pierd, în principal sub formă de căldură degajată în mediul ambiant. Desigur că asemenea creșteri ale randamentelor energetice totale se pun pentru toate sectoarele economiei, dar cu mai multă stringență în ramurile mari consumatoare și care au și randamente de transformare, respectiv, pierderi de energie mai ridicate, după cum rezultă din tabel.

	nivelul eficienței energetice
— metalurgia feroasă	55%
— industria aluminiului	30%
— industria chimică	50—70%
— industria materialelor de construcții (ciment)	40%
— industriile prelucrătoare	40—45%

Calea hotărîtoare pentru reducerea pierderilor de energie o constituie analiza și stabilirea de soluții concrete pe fiecare agregat, instalație și mașină pentru creșterea randamentelor energetice, respectiv pentru reducerea la minimum a pierderilor.

Unde se găsesc cele mai însemnate rezerve

CA FACTORI COMUNI ai multiplelor măsuri ce se impun pentru creșterea gradului de gospodărire și valorificare a resurselor energetice trebuie relevați următorii:

● nici o energie de combustibil sau energie electrică, oricît de mică ar fi, nu este neînsemnată; de aici reversul că nici o măsură de economisire, oricît de complicată ar fi, nu trebuie ignorată, desigur în condiții de eficiență economică bine stabilită;

● sînt măsuri stringente, cu prioritate absolută, ce se pot lua imediat în cadrul actualilor parametri de plan, și măsuri de perspectivă, care implică investiții ce trebuie în mod necesar inserate în plan, conform regulii că cea mai ieftină investiție pentru a obține combustibili este investiția de economisire.

În industria metalurgică sînt cunoscute și, în parte, aplicate măsuri care conduc la utilizarea mai eficientă a combustibililor și energiei. Dintre măsurile de imediată actualitate, sînt de evidențiat în prim plan cele ce permit reducerea consumului specific de coals

de furnal pe seama generalizării funcționării furnalelor cu aer insuflat la temperaturi și presiuni ridicate, conținutului și reducerea pierderilor de gaz de furnal eșapate în atmosferă, prin montarea de gazometre care să asigure prelucrarea vîrfurilor. În oțelăriile electrice o cale principală de economisire, care trebuie extinsă, o constituie intensificarea introducerii oxigenului, preîncălzirea fierului vechi cu gaze de ardere, sortarea atentă a materiilor prime etc.

Pierderi mari de căldură se produc prin răcirea între fazele de prelucrare a semifabricatelor, în cursul transportului și staționarea acestora inter-faze. Sînt de avut în vedere în acest sens măsuri de creștere a ponderii lingurilor calde la laminoarele bluming și slebing și la laminoarele degrositoare, precum și măsuri de utilizare maximă a căldurii înmagazinate de semifabricate în fazele anterioare de prelucrare, astfel încît să se reducă cît mai mult răcirea lor înainte de laminare. O resursă potențială importantă o constituie utilizarea căldurii gazelor arse, în principal pentru preîncălzirea aerului de combustie. Sînt de reținut dimensiunile acestor resurse în unele instalații din siderurgie, estimate de specialiști în domeniu, așa cum rezultă din tabelul prezentat mai jos.

Multiple probleme se referă la măsurile de perspectivă ce sînt avute în vedere pentru creșterea eficienței utilizării resurselor de combustibili și energie, pentru mărirea randamentelor energetice. În acest domeniu, una din problemele de perspectivă o constituie creșterea capacității medii a furnalelor, inclusiv prin reconstruirea și dezafectarea unor furnale de mică capacitate care, de regulă, consumă peste 600 kg coals/tonă de fontă față de 450 kg tonă la furnalele moderne de mare capacitate. Totodată, trebuie avută în vedere înlocuirea eșalonată a consumului de gaze naturale cu biogaz, gaze de furnal și cu combustibili solizi necoesificabili. Aspecte similare se pun și în legătură cu unele benzi de aglomerare mari consumatoare de căldură, precum și în ce privește generalizarea instalațiilor de stingere uscată a coșului, care permite un bilanț termic mult îmbunătățit în coșeriei.

Probleme de perspectivă sînt de avut în vedere și în industria aluminiului, caracterizată ca fiind foarte energo-intensivă. Pe plan mondial există cercetări care permit obținerea aluminiului cu un consum de circa 10 000 kWh/tonă, comparativ cu 13 500—14 000 kWh/tonă cît se realizează în cele mai bune din instalațiile actuale. Încadrarea în asemenea consumuri presupune reconsiderarea întregii tehnologii de producție și a însăși materiei prime care este clorura de aluminiu în loc de alumina. Pentru aceasta este necesar ca forța de cercetare de care dispunem să fie concentrată din timp pe studierea și încercarea unor tehnologii noi, cu con-

sumuri reduse de energie.

Industria constructoare de mașini poate contribui în dublă calitate la economisirea combustibililor și energiei și anume:

● raționalizarea și reducerea propriilor consumuri energetice în unitățile de producție;

● influențarea hotărîtoare a reducerii consumurilor energetice în celelalte ramuri, prin fabricarea și livrarea unor mașini, utilaje și instalații cu randamente ridicate;

În domeniul propriilor consumuri, pe prim plan se situează îmbunătățirea tehnologiei de elaborare a fontei de cubilou, prin sortarea atentă a încălziturii, eliminarea tuturor impurităților, dozarea prin cîntărire a șarjelor și îndeosebi, a coșului, utilizarea amestecurilor de fonđați (de exemplu de tipul flurom), dotarea cubilourilor cu recuperatoare care să valorifice căldura gazelor arse. În sectoarele de forjă se impune reanalizarea și reconsiderarea fluxurilor tehnologice, în scopul eliminării unor încălziri repetate și introducerea pieselor turnate în cuptoarele de tratament termic imediat după dezbateră, spre a se evita răcirea și reîncălzirea lor. Întrucît industria constructoare de mașini este mare consumatoare de aer comprimat, este deosebit de importantă reducerea pierderilor datorate neatenției rețelelor, trecerea la producția de aer comprimat cu turbocompresoare în loc de compresoare cu piston și menținerea în funcțiune a numărului strict necesar de compresoare.

În secțiile de prelucrări mecanice este necesară dotarea obligatorie a mașinilor-unelte a transformatoarelor și generatoarelor de sudură cu limitatoare de mers în gol, precum și redimensionarea puterii motoarelor electrice de acționare a mașinilor-unelte și instalațiilor și înlocuirea lor.

În domeniul asimilării de noi produse cu randamente energetice ridicate, pe prim plan se impune:

— proiectarea unei game tipizate și modulate de preîncălzitoare de aer, combustibili și cazane recuperatoare, în funcție de debitul gazelor de ardere, volumul gazelor arse și natura combustibilului utilizat și trecerea în termenul cel mai scurt la fabricarea lor în serie;

— fabricarea de motoare termice cu consumuri specifice reduse și de motoare electrice cu pierderi wactice minime;

— introducerea în fabricație a unor tipuri de turbogeneratoare pentru valorificarea energiei aburului emanat de stațiile de reducere-răcire, îndeosebi din marile unități chimice, metalurgice, din industria materialelor de construcții, precum și a turbogeneratoarelor pentru utilizarea aburului saturat produs de cazanele recuperatoare;

— asigurarea întregii game de aparate de măsură, control și automatizare pentru toate tipurile de instalații consumatoare de resurse energetice;

— cercetarea, proiectarea și fabricarea de pompe de căldură pentru valorificarea resurselor de căldură din mediile cu potențial termic redus.

Această ultimă problemă merită unele mențiuni suplimentare. Așa cum de altfel a mai fost subliniat în Revista economică (nr. 2 și 8 din 1977 și 51/1978 și 11/1979), în numeroase instalații industriale se folosesc instalații de răcire a fluidelor, prin care căldura este cedată mediului ambiant. Volume importante de apă caldă la temperatura de 20—30°C sînt deversate de un mare număr de instalații industriale. Or, în prezent, pe plan mondial, tehnica pompelor de căldură permite valorificarea eficientă a unor asemenea surse de temperatură joasă. Se produc în mod curent echipamente de pompe de căldură cu capacități de 100 000—600 000 kcal/oră, care valorifică resursele de căldură din medii cu temperaturi relativ scăzute, de 15—18°C. Numeroase întreprinderi produc pompe de căldură de capacități mici, între 1 000—10 000 kcal/oră, destinate să pună în valoare căldura din medii cu temperaturi de 10—25°C pentru încălzire în locuințe, localuri publice etc.

Importanța economică a aplicării unor asemenea soluții rezultă din aceea că ele realizează economii de energie echivalente cu 30—50% față de cazul utilizării soluțiilor clasice. Iată, de ce, acest domeniu al energiei, încă slab dezvoltat în țara noastră impune să i se acorde o atenție specială, eventual prin specializarea uneia sau mai multor unități pentru producerea instalațiilor de pompe de căldură.

Industria chimică modernă este, de asemenea, una din cele mai mari consumatoare de combustibili și energie, atît ca materii prime, cît și în procesele tehnologice de prelucrare. Nu este posibilă detalierea multitudinii de căi de acțiune ce pot fi abordate în această ramură, dar este important de conturat măcar cîteva direcții principale, dintre care ar fi de menționat:

● livrarea sodei caustice destinate consumului intern sub formă de leșic pentru a elimina faza de solidificare și redizolvare la consumatori;

● modernizarea tehnologiilor de uscare a fibrelor acrilonitrilice, de fabricare a butadienei, acidului sulfuric, acidului azotic, în sensul aplicării unor soluții cu randamente sporite;

● înlocuirea unor instalații cu redresoare cu vapori de mercur cu redresoare cu siliciu (la fabricarea acetilenei);

● revederea în perspectivă a concepției de fabricare a amoniacului și înlocuirea treptată a unor instalații cu consumuri specifice mari și sau cu randamente scăzute;

● creșterea gradului de valorificare a hidrocarburilor prin asimilarea și introducerea în fabricație a unor produse de mare valoare, complexe, mult solicitate la intern și, îndeosebi, pe piețele externe etc.

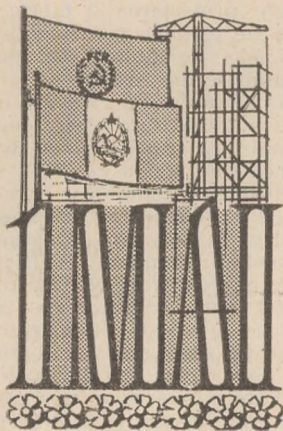
În industria lemnului se pune pe prim plan problema extinderii uscării naturale a cherestei, extinzînd experiența pozitivă obținută în țară în ce privește utilizarea energiei solare, precum și reconsiderarea transportului pneumatic și a sistemului de exhaustare la fabricile de prelucrare, alături de măsuri de ridicare a randamentelor termice și

Mircea PIRJOL

(Continuare în pag. 15)

Instalațiile

Instalațiile	temperatura medie a gazelor de ardere (°C)	cantitatea de căldură recuperabilă din gazele ce ies la coș (tce/an)
— Cuptoare Martin	600—700	220 000
— Convertizoare din oțelării	1 150—1 200	100 000
— Cuptoare adînci pentru țagle și brame	1 000—1 100	96 000
— Cocserii	250—330	30 000
— Cuptoare în secțiile de laminare	900—1 000	320 000

POLIDESERVIREA,

factor de creștere a producției și a productivității

DEZVOLTAREA în ritm înalt a economiei naționale, satisfacerea mai amplă a cerințelor de consum reprezintă procese a căror accelerare impune obținerea unor producții cât mai însemnate cu capacitățile existente, amplificarea efectului (a volumului de produse) obținute pe unitatea de efort depus (fiecare mie de lei investită în fonduri fixe). Utilizând la parametri mai înalți baza tehnico-materială productivă, modernă și de mare randament, de care dispunem, este necesar și posibil să se obțină, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, o producție de două ori sau chiar de trei ori mai mare ca în prezent de pe utilajele din dotare.

Fără a epuiza desigur multiplele posibilități de atingere a acestui obiectiv, trebuie arătat că sporirea producției obținută în unitatea de timp, reducerea manoperei necesare pe produs reprezintă modalități eficiente de acțiune pentru potențarea rezultatelor care se obțin actualmente pe oricare utilaj sau suprafață productivă. În ansamblul instrumentelor și teh-

nicilor disponibile în acest scop un loc aparte ocupă polideservirea mașinilor, dată fiind complexitatea influențelor pe care le generează.

În întrecerea socialistă desfășurată în întâmpinarea zilei de 1 Mai, în numeroase unități industriale, deservirea mai multor utilaje de către un singur muncitor constituie o cale importantă de sporire a producției pe seama creșterii productivității muncii și de reducere a costurilor de producție. Există, în această privință, multe exemple bune în întreprinderi din industria construcțiilor de mașini, industria ușoară, economia forestieră și altele.

Aplicarea și extinderea acestei metode se cere efectuată, în toate cazurile, cu maximum de raționalitate economică pentru a obține un quantum sporit de productivitate, producție fizică și eficiență. O ilustrare semnificativă a cerinței enunțate se regăsește în analiza activității întreprinderii „Electromagnetica” din Capitală.

Influențe favorabile asupra disponibilului și necesarului de forță de muncă

ÎN ÎNTREPRINDEREA „Electromagnetica” — mare producătoare de aparatură și echipamente electronice și electrotehnice — polideservirea a reprezentat o soluție organizatorică aplicată de mai multă vreme. În trimestrul I a.c. polideservirea a fost extinsă la mașinile de debitat alternativ, la cele de rabotat cu cuțit mobil, precum și la mașinile de prelucrat prin electroeroziune (tabelul). Numai acțiunile de extindere a polideservirii desfășurate în primele trei luni a.c. permit realizarea unei însemnate economii relative de personal și a unui volum de circa 115 mii lei manoperă anual. Preocupările în această direcție nu s-au oprit aici. În continuare se urmărește extinderea polideservirii și la atelierul de presat bachelită.

Prin extinderea din acest an a polideservirii se apreciază că va fi posibilă obținerea unei economii relative de personal echivalentă cu peste 1 milion lei anual. Pe această cale întreprinderea, confruntată cu

o anumită lipsă de forță de muncă în unele sectoare urmărește să creze un disponibil de câteva zeci de lucrători care să acopere măcar parțial necesarul la aceste locuri

Polideservirea și efectele ei în cadrul întreprinderii „Electromagnetica”-București

Utilajul	Număr lucrători/număr mașini	Gradul de îndeplinire a normelor fizice pe o mașină (%)
Până la 31.XII.1978		
— mașini de prelucrat roți dințate	1/3	
— strunguri automate	1/6	
— mașini de refulat	1/2	
— linii automate de galvanizare	6 linii	
În trim. I 1979		
— mașini de debitat alternativ	1/2	100
— mașini de rabotat cu cuțit mobil	1/2	60
— mașini de prelucrat prin electroeroziune	1/2	96—98
— prese de bachelită	1/2	75—85

de muncă. Un alt mare avantaj este acela că, prin polideservire, se micșorează însuși quantumul necesarului de forță de muncă.

Mai multă producție fizică sau economie de manoperă ?

ANALIZÂND problema din punctul de vedere al scopului fundamental al producției — satisfacerea în grad sporit a cerințelor beneficiarilor — trebuie arătat însă că în această întreprindere prin polideservire nu s-a realizat o creștere a producției fizice la nivelul adevăratelor posibilități pe care le poate oferi această metodă. Pentru că dacă polideservirea conduce într-adevăr la o anume creștere a productivității muncii (în special sub influența reducerii relative de personal), ea poate determina totodată — dacă nu este rațional aplicată — un minus de producție fizică pe ansamblul întreprinderii în care se aplică.

Există practic două motive care determină o asemenea situație :

1. în unele cazuri, polideservirea nu se desfășoară după sau concomitent cu asigurarea unor măsuri organizatorice adecvate care să permită ca nivelul producției fizice realizate pe fiecare dintre mașinile polideservite să se apropie cât mai mult de ni-

velul normei realizate anterior. La întreprinderea „Electromagnetica“ prin polideservire, în toate secțiile unde aceasta se aplică, se realizează o economie de personal prin faptul că un singur om lucrează la două mașini, dar **nu în toate secțiile amintite un muncitor realizează și două norme fizice de producție (tabelul)**. Dacă la mașinile de debitat alternativ și la cele de prelucrat prin electroeroziune un muncitor execută la două mașini două norme, la mașinile de rabotat cu cuțit mobil, la două utilaje se realizează numai 1,20 norme fizice de producție inițiale, iar la presele de bachelită numai 1,70. În medie, în unele sectoare în sistemul polideservirii, pe fiecare mașină norma inițială se realizează, în proporție de numai 0,65—0,85%.

Acest lucru s-a întâmplat deoarece la unitatea analizată polideservirea a fost privită, în unele secții, ca o soluție pentru lipsa de cadre calificate la anumite utilaje, situație în care s-a apreciat că este mai necesar ca mașinile să funcționeze prin polideservire (chiar dacă nu sînt create condiții să fie utilizate la cel mai înalt nivel) decît să nu fie folosite deloc. Nu trebuie omis însă că au existat și cazuri cînd fără a se acționa sub imperiul lipsei de personal nu s-au asigurat perfecționările organizatorice necesare (școlarizarea muncitorilor, mecanizarea unor operațiuni de execuție și a transportului, dotarea cu S.D.V.-uri etc.) cum s-a întâmplat de exemplu la prelucrări prin electroeroziune și la presarea bachelitei ;

2. în alte cazuri, **polideservirea a fost aplicată și extinsă, „automat“ la toate locurile de muncă**, fără prea multă analiză, fiind privită ca un remediu universal pentru sporirea producției și a productivității. Nu s-a ținut seama că, în funcționarea mecanismului complex al producției, interdependențele cauză-efect nu sînt nici directe nici simple, nu au fost clar definite în strategia de dezvoltare a respectivelor unități care sînt obiectivele, și care căile și resursele de atingere a lor, ajungîndu-se la fetișizarea unor mijloace de acțiune, la transformarea unor mijloace în scopuri. Ca urmare, atunci cînd a fost extinsă în locurile în care considerentele de eficiență și procesul tehnologic nu făcea necesar și posibil acest lucru, normele fizice in-

dividuale inițiale nu au mai putut fi îndeplinite, deoarece deservirea mai multor mașini în aceste cazuri necesită în mod obiectiv pentru muncitor un timp de muncă suplimentar impus de deplasări frecvente, de despecializare, de durata anumitor operațiuni tehnologice ce trebuiau executate în plus etc. Iată de ce, **dacă este adevărat că această metodă trebuie aplicată pe scară largă, tot atît de adevărat este că ea nu trebuie totuși implementată oricînd și oriunde.**

Determinante ale deciziei optime în corelația dintre dimensiunea și eficiența polideservirii

ESTE EVIDENT că la noile capacități de producție polideservirea poate să fie și trebuie implementată din faza de proiect, pe o scară cît mai largă. Atunci cînd este vorba de dimensiunea extinderii și eficiența acestei metode în cadrul unor întreprinderi existente, la care pînă în prezent lucra cîte un muncitor la o mașină, pentru ca polideservirea să determine o creștere simultană, optim corelată, a producției fizice și a economiei de manoperă este necesar ca :

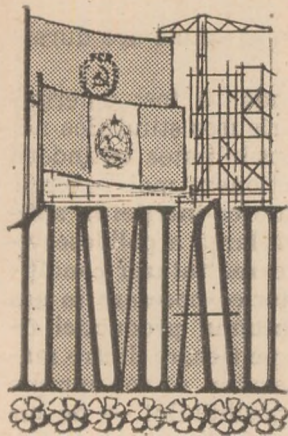
■ **extinderea ei să se realizeze numai după analiza economică complexă a eficienței scontate care să ia în calcul nu numai corelația polideservire—productivitate, ci și influențele mai subtile ale acesteia asupra producției fizice.** Atunci cînd din analiză rezultă că specificul producției la un anumit loc de muncă nu permite ca introducerea polideservirii să fie urmată de o sporire corespunzătoare nu numai a productivității muncii, dar și a producției fizice, hotărîrea de a o aplica nu trebuie luată cu prea multă ușurință. Decizia trebuie elaborată în funcție de obiectivele majore înscrise în strategia de dezvoltare a întreprinderii, avînd permanent în vedere că „cea ce se cîștigă cu economia relativă de personal se poate pierde prin nerealizarea planului fizic. La „Electromagnetica“, de exemplu, s-a procedat economic atunci cînd s-a stabilit ca la atelierul de presat bachelită polideservirea să se extindă cu prioritate la produsele cu timp mare de coacere — perioadă, în care se pot executa și alte operații — și nu la sortimentele la

care această operațiune are durate reduse ;

■ **acolo unde a fost determinată pe baze rigurose științifice necesitatea și posibilitatea extinderii sale, să se acționeze mai energic pentru combaterea inerției în aplicarea pe scară largă a polideservirii, pentru crearea tuturor condițiilor organizatorice necesare în așa fel încît cuantumul producției fizice realizate pe fiecare dintre mașinile polideservite să se apropie — în limita posibilității — de nivelul normei realizată anterior.** Pentru aceasta, de la caz la caz : ● muncitorii trebuie școlarizați pentru a deprinde subtilitățile lucrului la mai multe locuri de muncă diferite ● o serie de operațiuni manuale din procesul de execuție care întrerup fluxul fabricației se cer mecanizate ● transportul materiei prime și al pieselor realizate este necesar să fie executat de un alt personal decît cel de execuție sau să se efectueze mecanizat ● să fie realizată complet și operativ dotarea cu S.D.V.-urile necesare și cu mobilier industrial adecvat pentru ușurarea muncii manuale etc.

Pentru aceasta, însă, **polideservirea trebuie să fie gîndită și aplicată ca un sistem complex de organizare și conducere a producției și nu ca un instrument care poate acționa separat, ca o metodă independentă** pentru a cărei aplicare sînt suficiente doar anumite dispoziții de a se lucra la mai multe mașini. O aplicare eficientă face necesar un efort mult mai amplu care să cuprindă : ● reorganizarea aplatării mașinilor trecînd de la criteriul actual de grupare după tonaj și caracteristici tehnice la criteriul modular, care să permită o asemenea grupare și combinare a operațiunilor tehnologice încît să se realizeze o ocupare cît mai completă al timpului de lucru al muncitorului care le polideservește ● elaborarea unor noi norme de muncă care să țină seama de specificul activității de polideservire ● schimbarea mentalității lucrătorilor care să înțeleagă că dacă o anumită operațiune are „timpuri morți“, în acest interval este de datoria lor să execute alte operațiuni tehnologice, tot așa cum la locurile de muncă cu procese tehnologice continue lucrătorul muncește fără întreruperi în întreg timpul zilei de muncă.

Bogdan PĂDURE

SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII — UN IMPERATIV PENTRU COOPERATIVELE AGRICOLE

Concluziile unui studiu întreprins în cooperativele agricole din județele Ilfov și Teleorman

VALORIFICAREA avantajelor oferite de marea producție agricolă socialistă este condiționată de crearea unei puternice baze tehnico-materiale și de exploatarea acesteia cu competență și cu eficacitate mereu sporite. Atingerea obiectivului dezvoltării intensive și eficiente a întregii agriculturi românești nu poate fi concepută în afara dezvoltării agriculturii cooperatiste — sector care, prin volumul și calitatea resurselor pe care le deține, are ponderea cea mai mare. În anul 1977, cele peste 4 400 de cooperative agricole dețineau 60,5% din suprafața agricolă și 74,1% din suprafața arabilă a țării, iar 73,8% din populația ocupată în agricultură lucra în sectorul cooperatist. De asemenea, cooperativele agricole le revineau 43,4% din efectivul de bovine, 29,1% din cel de porcine și 42,4% din cel de ovine al țării, precum și 35% din fondurile fixe și 34,4% din investițiile întregului sector socialist al agriculturii.

Dezvoltarea agriculturii cooperatiste și sporirea contribuției sale la progresul întregii agriculturi depinde în mare măsură de nivelul și dinamica productivității muncii, ca și de eficiența cu care sînt utilizate resursele deținute. Ridicarea nivelului productivității muncii în cooperativele agricole condiționează în mod esențial procesul reproducției largite în aceste unități, pe linia creșterii rapide și substanțiale atât a fondului de dezvoltare, cât și a veniturilor membrilor cooperatori. În condițiile în care, potrivit noilor orientări, fondul de dezvoltare, din cooperative se formează pe baza beneficiilor obținute, creșterea productivității muncii devine obiectiv prioritar, avînd în vedere influența sa pozitivă asupra reducerii costurilor și, implicit, asupra sporirii volumului beneficiilor ;

ANGAJATĂ ferm pe linia unei susținute creșteri economice, agricultura a cunoscut, pe lângă alte realizări notabile, și o însemnată creștere a productivității muncii. Astfel, producția globală ce revine pe o persoană ocupată în agricultură era, în anul 1977, cu 74,2% mai mare decît în anul 1971 ; același indicator înregistrat în cooperativele agricole o creștere de 54,9%. În perioada amintită, în timp ce producția agricolă a crescut în mod permanent, populația ocupată în această ramură — mai ales cea din sectorul cooperatist — a înregistrat o continuă tendință de reducere. Totodată, trebuie subliniat că productivitatea muncii în agricultură a crescut, în perioada 1971—1977, într-un ritm mai rapid chiar decît cel al productivității muncii din industrie (tabelul nr. 1).

Deși productivitatea muncii în cooperative a crescut intens, nu trebuie uitat că nivelul său absolut se menține încă redus. Astfel, față de un decalaj al nivelului productivității din întreaga agricultură față de cea din industrie de circa 1 : 7 decalajul înregistrat de sectorul cooperatist față de industrie este de 1 : 13. Diferențele mari dintre nivelurile de productivitate a muncii din cele două ramuri determină atât posibilități deosebite de dezvoltare a producției, cît și obținerea de venituri mai mici de către populația ocupată în agricultură, față de cea care lucrează în industrie. Ecarturile respective sînt și mai mari

atunci cînd avem în vedere agricultura cooperatistă, comparativ cu industria. Deci, o creștere și mai intensă a productivității muncii în agricultură în general, și în sectorul cooperatist în special se impune ca unica soluție esențială a reducerii decalajelor respective.

Productivitatea muncii din agricultură, în general, se află sub influența unei multitudini de factori. Făcînd abstracție de condițiile mediului natural, acești factori țin de : tehnica și tehnologia ce se utilizează în producție ; numărul și pregătirea forței de muncă ; organizarea producției și a muncii ; calitatea soiurilor de plante și a raselor de animale ; Productivitatea muncii este o rezultată a combinării complexe a factorilor amintiți, mișcarea sa aflîndu-se sub incidența schimbărilor fiecărui factor ; dar, date fiind particularitățile agriculturii, nu orice modificare a unuia dintre factori își găsește o reflectare direct proporțională în nivelul productivității muncii. Factorii de creștere a productivității muncii își exercită, astfel, influența în mod conjugat și mediat, acționînd unii asupra altora, potențîndu-se, anulîndu-se sau diminuîndu-și reciproc efectul asupra producției și productivității.

PRIN CREAREA consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste au apărut premise superioare pentru o mai bună utilizare a factorilor de creștere economică din agricultură în general și din cea coope-

Tabelul nr. 1
Dinamica productivității muncii în industrie, agricultură și în cooperativele agricole (1971 = 100)

	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Producția globală industrială pe o persoană ocupată	105,2	112,1	120,3	129,8	138,7	150,0
Producția globală agricolă pe o persoană ocupată	114,7	120,5	128,2	137,9	170,5	174,2
Producția globală agricolă din sectorul C.A.P. pe o persoană ocupată	116,2	115,9	122,1	126,3	155,7	154,9

Dinamica înzestrării muncii și a productivității muncii în cooperativele agricole din județul Ilfov 1970 = 100

	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Fonduri fixe pe un participant la muncă	107,5	114,8	120,1	136,2	150,9	173,3	182,1
Producția globală pe un participant la muncă	117	143,0	121,7	166,1	160,0	210,0	209,1
Producția netă pe un participant la muncă	134,0	159,5	124,9	199,6	187,2	280,3	275,3

ratistă în special. Însă, pentru a fructifica condițiile superioare oferite de noile măsuri organizatorice, considerăm că este necesar ca în cooperativele agricole să se acționeze cu mai multă fermitate pe direcțiile care vizează laturile fundamentale ale activității lor economico-organizatorice.

● În primul rând, este vorba de **modernizarea structurii de producție**, atât în sectorul producției vegetale cât și în cel al producției zootehnice. În sectorul vegetal trebuie trecut la practicarea unor culturi foarte intensive, pe baza utilizării unor soiuri de cel mai înalt randament, numai astfel aceeași cantitate de muncă putându-se concretiza într-un volum sporit de produse.

În sectorul zootehnic, pe lângă modernizarea metodelor și tehnicilor de creștere a animalelor, se impune introducerea în tot mai mare măsură a raselor superioare, singurele capabile să asigure randamente substanțial sporite și produse de cea mai bună calitate. Folosirea mai productivă a forței de muncă din C.A.P. este condiționată și de schimbarea raportului dintre producția zootehnică și producția vegetală, în favoarea celei dintâi, fiind cunoscut faptul că zootehnia asigură o ocupare mai rațională a forței de muncă.

● În al doilea rând, pentru realizarea unei structuri moderne de producție, trebuie să se asigure un **grad ridicat de înzestrare tehnică** bazat atât pe noile cuceriri ale științei agricole, cât și pe **extinderea în continuare a mecanizării, chimizării și irigațiilor**.

Studierea relațiilor dintre înzestrarea tehnică a muncii și productivitatea muncii în C.A.P.-urile din jud. Ilfov evidențiază strânsă legătură existentă între nivelul celor doi indicatori (tabelul nr. 2), aceasta subliniind necesitatea intensificării eforturilor de investiții pentru creșterea înzestrării tehnice a muncii.

● În al treilea rând, o atenție deosebită trebuie acordată **repartiției teritoriale a culturilor**. Pe această bază, munca devine mai productivă, rezultatele reale fiind potențate de respectarea cerințelor de sol și climă ale fiecărei culturi, acești factori completând acțiunea factorilor tehnici.

Elaborarea unui model de repartizare a culturilor într-o microzona formată din 9 cooperative bazat pe utilizarea metodei potențialelor și având ca element de re-

partizare valoarea producției la hectar, evidențiază, în urma obținerii soluției optime, o creștere cu 10% a producției valorice ce revine pe o normă convențională.

● În al patrulea rând, studiarea relației dintre **mărirea suprafeței cooperativele agricole și valoarea producției** ce revine pe o normă convențională (cercetare făcută pe un eșantion de 150 cooperative din jud. Teleorman), conduce la concluzia că între aceste două elemente există o strânsă legătură, grupele de cooperative care dispun de suprafețe mai mari obținând o producție valorică pe norma convențională mai ridicată. Explicația constă în existența unui „cîmp“ de producție mai larg, care permite o mai mare diversificare a producției, o îmbinare optimă între producția vegetală și cea animală și, implicit, o folosire mai rațională a forței de muncă. Rezolvarea acestei probleme în C.A.P.-uri trebuie să ia în seamă experiența sectorului de stat care a ajuns la dimensiuni optime ale unităților. În același timp, chiar sectorul cooperatist, în evoluția sa, a cunoscut procesul de concentrare a producției prin unirea unor cooperative mici în cooperative mai mari.

O formă viabilă de extindere a dimensiunii producției s-a dovedit a fi cooperarea dintre cooperative precum și cea dintre acestea și unitățile agricole de stat, care acum este favorizată și de crearea consiliilor unice agroindustriale. Trebuie avută în vedere nu numai extinderea dimensiunilor producției, prin crearea unor obiective economice de mărime optimă, ci și introducerea tehnologiilor moderne, folosirea mai deplină a mijloacelor de producție și a forței de muncă etc.

● În al cincilea rând, cooperativele agricole trebuie să acorde o mai mare atenție **folosirii raționale a forței de muncă** de care dispun. Cu toată evoluția spectaculoasă pe care o înregistrează introducerea progresului tehnic în

agricultură, munca oamenilor continuă să-și păstreze importanța sa deosebită; numai prin intermediul ei se pun în mișcare ceilalți factori de producție, se materializează noile forme organizatorice și se aplică rezultatele cercetării științifice. Deși importanța forței de muncă se menține și chiar crește în ceea ce privește aspectul său calitativ, numărul persoanelor ocupate în agricultură se află în continuă scădere, procesul fiind mai accentuat în sectorul cooperatist. Față de această situație, devine cu atât mai necesară ridicarea calității forței de muncă; în procesul de transformare a muncii din agricultură într-o variantă a celei din industrie, aceasta va fi chemată să minuiască o tehnică agricolă modernă, să aplice tehnologii avansate, toate cerind un volum ridicat de cunoștințe și o înaltă calificare profesională.

Analiza folosirii forței de muncă din cele 150 de cooperative agricole ale eșantionului cercetat, evidențiază o serie de stări și tendințe, ca, de exemplu:

— reducerea continuă a numărului cooperativilor disponibili: pentru munca din C.A.P.;

— reducerea numărului celor care au participat efectiv la muncă;

— scăderea sensibilă a ponderii celor care nu au efectuat minimul de norme convenționale;

— folosirea din ce în ce mai bună a forței de muncă ce a luat parte efectiv la lucrări, redată de creșterea numărului de norme convenționale, pe un cooperatist participant la muncă.

Condițiile necesare pentru o folosire mai rațională a forței de muncă din cooperative în etapa actuală se referă la:

— îmbunătățirea structurii de producție;

— îmbinarea optimă a culturilor și ramurilor de producție;

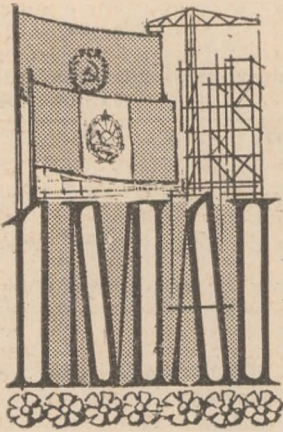
— dezvoltarea unor activități cu caracter permanent (ferme zootehnice, prelucrarea materiilor prime de natură agricolă sau neagricolă etc.).

Deși importante, acestea căi încă nu li se acordă atenția cuvenită. Astfel, în economia cooperativele agricole de producție din zona care a făcut obiectul cercetării, sectorul zootehnic și activitățile anexe nu sînt puternic reprezentate. Datele medii pe o perioadă de 7 ani evidențiază faptul că sectorul zootehnic deține o pondere scăzută (11,7-19,9% din producția globală), în timp ce ponderea activităților anexe este și mai redusă (2,4%—7,1%).

lector univ. R. VOICU
lector univ. T. MOGA

(Continuare în pag. 17)

Realizarea exemplară a Programului
de creștere a nivelului de trai

PROMOVAREA TEHNICILOR MODERNE DE COMERȚ

ÎN ECONOMIA SOCIALISTĂ, calitatea serviciului comercial poate fi apreciată după criterii specifice: asigurarea, cu cheltuieli minime din partea cetățeanului, a unui confort colectiv maxim pe toate componentele relației comerț-populație — respectiv în alegerea, cumpărarea și utilizarea mărfurilor.

Noțiunea de progres tehnic se poate traduce, în activitatea de comerț, prin generalizarea tehnicilor moderne de vânzare care să ofere consumatorilor posibilitatea de a alege dintr-o gamă cât mai largă de produse, comod și în condițiile reducerii timpului necesar efectuării cumpărăturii.

Promovarea tehnicilor de vânzare moderne, de mare randament reprezintă o necesitate obiectivă, ținând seama că volumul desfacerilor de mărfuri crește — și trebuie să crească — într-un ritm mai rapid decât cel al suprafețelor comerciale sau al numărului de lucrători din comerț. Dacă s-ar fi menținut formele de vânzare tradiționale — respectiv productivitatea muncii — de la nivelul anului 1960, astăzi în municipiul București necesarul de lucrători în comerț ar fi fost cu peste 80% mai mare și ar fi solicitat circa 16% din totalul personalului muncitor al Capitalei, introducerea tehnicilor moderne de vânzare a permis ca la nivelul întregii țări să se înregistreze, în perioada 1960—1978, o creștere de 4,4 ori a volumului desfacerilor de mărfuri, în condițiile creșterii cu numai 52% a numărului de unități comerciale și 78% a personalului.

De ce este necesară abordarea sistemică în introducerea noului ?

PROMOVAREA tehnicilor moderne de comerț implică, dincolo de formele de vânzare introduse și practicate în magazine, un proces complex care să lege în mod organic fluxul tehnologic cel mai rațional al mărfurilor, pe întregul lor parcurs de la producție la consumator, asigurarea bazei tehnico-materiale a comerțului (spațiu, utilaje, mijloace de transport), mergând pînă la coordonarea adoptării celor mai eficiente soluții organizatorice pe toate verigile comerțului și la pregătirea cadrelor, pentru a oferi un serviciu la nivelul bazei materiale create comerțului.

Abordînd în toată complexitatea sa procesul introducerii tehnicilor moderne de comerț, observăm că producția de masă a bunurilor de consum, în creștere rapidă, implică o organizare pentru desfacerea de masă. Spre exemplu, în cazul magazinelor cu autoservire cantitatea de marfă oferită în sala de vânzare este de 2—3 ori mai mare decât în magazinele de aceeași suprafață cu vânzători, permițînd o utilizare intensă a suprafețelor. Experiența noastră arată că la magazine cu aceeași suprafață a sălii de vânzare (100 mp), 100 de magazine cu autoservire au o capacitate de desfacere egală cu 150 de magazine cu vânzători, în prima variantă economisindu-se atît 5 000 mp suprafață de sală de vânzare, cît și 1 500 mp de suprafețe de depozite.

Înlocuirea metodelor tradiționale de vânzare cu altele noi presupune preluarea din industrie (sau de către industrie) a unor operații ca dozarea și preambalarea produselor, precum și posibilități de reprovizionare a magazinului, respectiv a gondolelor, în ritmul în care se epuizează marfa, astfel ca varietatea ofertei și ritmul vânzărilor să se mențină constante. Sistemul de achitare a mărfurilor nu trebuie să producă „locuri înguste” la casă, care ar frîna desfășurarea normală a fluxului de vânzare, compromițînd astfel unul din obiectivele principale ale introducerii autoservirii — scurtarea timpului destinat de consumator cumpărăturilor. Fără o asemenea abordare sistemică în introducerea formelor de vânzare moderne, eficiența acestora nu poate să se manifeste, rămînînd „o formă fără fond”.

Promovarea tehnicilor moderne de comerț este puternic impulsionată de amplul proces de dezvoltare urbană, consecință a modernizării structurii economiei noastre. O viziune integratoare asupra dezvoltării noilor cartiere de locuințe, uneori adevărate centre-satelit ale orașelor, presupune rezolvarea în perimetrul acestor noi zone de locuit a ansamblului, de necesități ale populației, inclusiv pentru servicii-comerț concepute de la bun început pe baza unor tehnologii și tehnici moderne. Exemplificînd cu date din activitatea unităților cu autoservire în sectorul mărfurilor alimentare și din alimentația publică, constatăm că, deși formele moderne de comerț s-au extins considerabil în anii '70, totuși rămîn importante rezerve nefolosite (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Proporția introducerii autoservirii în unitățile care se pretează la această formă (1978)

Sectorul comercial	Număr unități	Suprafața comercială (procente)
Mărfuri alimentare	41,7	75,2
Alimentație publică	54,0	46,6

Un alt argument care pledează pentru extinderea sistemelor de autoservire îl constituie necesitatea economisirii timpului afectat cumpărăturilor în cadrul bugetului de timp liber al populației.

O analiză comparativă a timpului de cumpărare, pentru variantele, magazin cu autoservire și magazin cu vânzător, a permis obținerea unor date semnificative (tabelul nr. 2). Constatăm că, în cazul autoservirii pe lângă reducerea aproape la jumătate a timpului cheltuit pentru cumpărături, și calitatea serviciului comercial este cu totul alta. În timp ce în magazinul cu vânzător majoritatea timpului (peste 90%) cumpărătorul și-l petrece așteptînd la vânzător, la casă sau pentru cîntărirea și ambalare mărfii, în magazinul cu autoservire majoritatea timpului cumpărătorul o consumă pentru alegerea mărfurilor (74,2%).

Tabelul nr. 2

Structura timpului de cumpărare (mediu)	Magazin cu autoservire	Magazin cu vânzător
Timp mediu total cheltuit pentru o cumpărătură, din care :	3'57''(100%)	5'06''(100%)
— pentru alegerea mărfurilor	74,2	7,2
— drumul de la vânzător la casă	—	2,0
— așteptarea la casă	12,2	26,7
— verificarea cumpărăturilor de către casier	6,8	—
— efectuarea plății	6,8	18,8
— drumul de la casă la vânzător	—	12,3
— așteptarea la vânzător	—	38,7
— cîntărirea și ambalarea mărfurilor	—	13,7

Diferențele de cheltuială de timp se amplifică mult cînd comparăm unități de alimentație publică cu și fără autoservire. Rezultă de aici necesitatea ca pe ansamblul țării să se acorde o mai mare atenție promovării formelor moderne de servicii în alimentația publică, mai ales în cele 16 județe care se află sub media de 54% pe țară (ca pondere a numărului de unități cu autoservire în totalul unităților ce se pretează la asemenea forme).

Pentru mărfurile de cerere zilnică, prin introducerea teh-

nicilor moderne de vânzare și concentrarea întregului sortiment disponibil „sub același acoperiș” se tinde spre transformarea magazinului într-o „uzină de distribuție” (de servicii), cu un grad mai mare sau mai mic de automatizare. În cazul mărfurilor de cerere periodică sau rară (sortiment complex), accentul se pune pe crearea condițiilor pentru alegerea mai îndelungată a produselor, însoțită de consultări calificate, ca și pe expunerea liberă, la îndemina cumpărătorilor, produsele fiind grupate după nevoile de consum sau utilizare și însoțite de un bogat material informativ (panouri, anunțuri sonore, proiectii).

Sondajele efectuate în diferite județe ale țării (Brașov, Bacău, Bistrița-Năsăud, Olt, Sălaj ș.a.) în legătură cu modul de manifestare a cerințelor consumatorilor față de structura rețelei comerciale, a permis următoarea ierarhizare :

- 1/3 pentru mărfuri de cerere zilnică ;
- 1/4 pentru mărfuri care se cumpără săptăminal ;
- 1/5 pentru mărfuri care se cumpără lunar ;
- 1/6 pentru mărfuri care se cumpără anual ;
- 1/7 pentru mărfuri care se cumpără ocazional.

De asemenea, ar trebui extinse serviciile post-vânzare. Spre exemplu, I.C.L. Tehnometal-București asigură, în medie, numai în proporție de 2% transportul la domiciliu al aparatelor electrocasnice ; la I.C.L. Mobila-București proporția este de 68%. De asemenea, ar trebui extinsă aprovizionarea cu lapte la domiciliu, s-ar putea organiza serviciul de comandă pentru livrarea de meniuri la domiciliu etc.

Mutațiile importante în viața social-economică a țării noastre își vor pune, în continuare, o puternică amprentă asupra consumului, în general asupra modului de viață al populației. Concentrarea populației în mari aglomerări urbane, sub impulsul creșterii demografice ca și al dezvoltării industriale, apariția de noi localități urbane reclamă extinderea tehnicilor moderne de vânzare, care să asigure o capacitate de servire de masă, o gamă variată de servicii.

Sînt interesante de cunoscut și urmărit, de asemenea, relația dintre creșterea veniturilor populației și utilizarea acestora potrivit exigențelor vieții moderne, modificarea obiceiurilor de consum odată cu creșterea numărului posesorilor de bunuri de uz îndelungat, de autoturisme, cu dezvoltarea activității de turism, sport, agrement.

Modificări ale consumului sînt generate și de faptul că un număr tot mai mare de femei sînt atrase în activitatea social-economică, ceea ce determină sporirea cererii de servicii și produse complete cu servicii, care să le ușureze munca în gospodărie. Influența exercitată de creșterea nivelului de pregătire a populației, prin scăderea pronunțată a ponderii lucrătorilor și populației casnice cu studii elementare se reflectă în creșterea desfacerilor pentru bunurile legate de cultură și odihnă (cărți, echipament sportiv etc.). Structura consumului este influențată într-o proporție însemnată și de structura populației pe vîrste. Spre exemplu, în etapa 1985—1986 va avea loc o creștere sensibilă a populației între 18 și 25 de ani, ceea ce implică o sporire accentuată a cererii de bunuri necesare întemeierii de cămine independente. Aceasta va determina o sporirea fluxului către magazinele de profil și o solicitare mai intensă a serviciilor necesare utilizării bunurilor respective (mobilă, lenjerie, aparate de radio, televizoare, mașini de spălat etc.).

Sub impulsul acestor multiple schimbări, se va produce remodelarea rețelei comerciale și a tehnicilor de vânzare pentru a întîmpina pregătiți „socul viitorului”.

Tendințe de viitor ale formelor de comercializare a mărfurilor

FORMA PRINCIPALĂ a ofertei de mărfuri — va rămîne — după părerea unanimă a specialiștilor vânzarea prin rețeaua comercială staționară, cu oferta directă a mărfurilor și cu alegerea de către cumpărător. Se are în vedere, totodată, o dezvoltare accelerată a comerțului fără magazine (comerțul prin corespondență, cumpărătorii făcînd comenzile pe baza catalogelor de ofertă de mărfuri ; de asemenea, se prevede o creștere însemnată a numărului magazinelor mobile pentru aprovizionarea localităților, a punctelor fără rețea staționară. Comerțul fără magazine, — ca formă de ofertă și vânzare a mărfurilor, se consideră că va avea un caracter complementar în perspectiva anilor 80.

Autoservirea va cunoaște o continuă perfecționare în cele trei forme ale sale ; parțială, totală și automată ; se va generaliza atît în sectorul alimentar, cit și pentru articole de uz casnic și chimic, precum și, treptat, la alte produse nealimentare ; vor crește suprafețele de vânzare, se vor lărgi sortimentele și grupele de mărfuri oferite. De asemenea, va avea loc introducerea unor soluții tehnice noi : în loc de coșulețe — benzi ru-

lante ; dispozitive (lectori) de citire etc., care vor simplifica și accelera procesul de servire.

Alegerea liberă va rămîne, și în viitor, forma fundamentală de comercializare a lenjeriei, încălțămintei, articolelor de galanterie, confecțiilor. Volumul desfacerilor din aceste grupe de mărfuri în magazine clasice se îngustează însă treptat, prin trecerea la metoda autoservirii.

Metoda tradițională de vânzare se perfecționează și se va aplica îndeosebi la mărfurile complexe, care reclamă asistența calificată a vînzătorilor (aparate de radio, televizoare, magnetofone, aparate electrice complexe, bijuterii, aparate foto, de filmat etc.).

Și în comerțul mobil, se are în vedere introducerea autoservirii (șoferul îndeplinind și funcția de casă).

Comerțul prin corespondență se va extinde în mod deosebit pentru piese de schimb, pentru aparate și articole casnice, de camping, sport, articole pentru vînători și pescari, cărți discursi, etc.

Corespunzător tehnicilor de vânzare moderne, pentru viitor se consideră că se vor dezvolta următoarele tipuri de unități : superete (cu suprafața 120—400 mp.) ; supermagazine (400—2500 mp.) ; hipermagazine (cu suprafața de peste 2500 mp.) ; convainses-stores (120—250 mp.) ; magazine universale (cu suprafața de cel puțin 2000 mp.). Micile magazine tip „boutique”, se vor profila pe prezentarea unei game întregi a unui produs (cămăși, cravate, lenjerie etc.).

Progresul tehnicii se va manifesta și în înzestrarea întreprinderii a magazinelor, prin perfecționarea instalațiilor de expunere, care să multiplice capacitatea de expunere și să contribuie la crearea unei atmosfere plăcute. În magazinele universale și supermagazine vor apărea calculatoarele electronice cu menirea de a înregistra orice cumpărare și de a furniza informații asupra sortimentelor de mărfuri care se află în vânzare ; la fiecare ieșire, un lector automatizat va descifra etichetele de prețuri ale mărfurilor, ajutînd astfel casierul. Deci electronica, în viitor, va ajuta larg activitatea comercială.

O simbioză concretă a activității magazinelor mici și mari o constituie formele de centre comerciale — grupări de unități care formează un ansamblu comercial ușor accesibil, conceput ca un tot, administrat de o singură conducere și care dispun de teren pentru parcare a autovehiculelor.

Ideea de a nu absolutiza o formă sau alta de comerț a fost subliniată cu tărie la Congresul mondial de urbanism comercial de la Roma (1974), unde s-a arătat că deja s-a realizat o simbioză între „boutique” (micile magazine) și marile magazine, corespunzător cu cerințele cumpărătorilor și avîndu-se în vedere cele 4 forme ale așa-zisei „arte cotidiene de a trăi” : a munci, a locui, a circula și a beneficia de servicii — inclusiv comerț. La adoptarea formelor de servire, de asemenea se va avea în vedere realizarea simbiozei între „homo shopping center” (cumpărarea în magazine) și „homo room catalogue” (cumpărare la domiciliu).

De aceea, în rezolvarea unor programe de viitor privind modernizarea activității comerciale, trebuie să se renunțe a fonda decizia în exclusivitate numai pe fler, intuiție și rutină. Perfecționarea activității de servire trebuie fundamentată pe cercetări de marketing și management privind comportamentul și deprinderile de cumpărare ale consumatorilor, în funcție de care să se stabilească profilul sortimental, amplasarea raioanelor de mărfuri în magazine și formele de servire adecvate. Asemenea cercetări pot viza : mărimea optimă a diferitelor tipuri de unități (sub raportul desfacerilor pe mp de suprafață comercială) ; — existența unor stocuri raționale de mărfuri în magazine, în raport cu frecvența vînzărilor ; — organizarea rațională a fluxului de cumpărare ; — stabilirea gradului de încărcare pe verticală și pe orizontală a spațiilor comerciale cu produse ; — stabilirea numărului optim de case de marcat ; — perfecționarea cunoștințelor personalului care activează în unitățile cu forme moderne de vânzare, în legătură cu organizarea activității de promovare a vînzării și organizarea muncii ; — perfecționarea formelor de preambalare a mărfurilor, ținînd seama de cerințele consumatorilor și de organizarea rațională a activității caselor ; — elaborarea unor criterii de apreciere a eficienței activității unităților cu forme moderne de comerț ; — elaborarea unor criterii de diversificare a serviciilor pe tipuri de unități, corespunzător cu complexitatea grupelor de mărfuri.

În vederea extinderii formelor moderne de servire în rețeaua comercială din țara noastră, considerăm că ar fi necesar să se întocmească programe pe termen diferențiat (lung și scurt), în vederea orientării activității comerciale și corelării acestora cu alte măsuri (pregătirea cadrelor, dotarea cu utilaje, ambalarea și preambalarea mărfurilor, containerizarea produselor etc.).

dr. Gh. TEODORAȘCU

profesor — asociat Academia „Ștefan Gheorghiu”

Puncte de vedere

CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA APRECIEREA GRADULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ A JUDEȚELOR

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune ca, odată cu modernizarea și dezvoltarea impetuoasă a economiei să se realizeze și repartizarea optimă pe teritoriu a forțelor de producție, dezvoltarea proporțională a tuturor zonelor și localităților țării. Numai „prin dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, într-o concepție unitară și de lungă perspectivă — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplină egalității în ceea ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cimpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării”.

Politica partidului privind dezvoltarea armonioasă a teritoriului are la bază o realitate obiectivă; anume aceea că țara noastră a trebuit și trebuie să depășească nu numai structura deficitară a ramurilor economiei, a subramurilor și produselor

lui de variație pentru indicatorii luați în considerație; calculul coeficienților de devansare a nivelului mediu pentru indicatori semnificativi etc.

FĂRĂ A MINIMALIZA cîtusi de puțin importanța și aportul acestor metode la atingerea obiectivului propus, apreciem că ele nu permit surprinderea procesului de apropiere a nivelului de dezvoltare economică a județelor decît prin prisma fiecărui indicator în parte — din cei luați în considerație — și, în același timp, nu oferă posibilitatea comensurării intensității acestui proces. În scopul caracterizării mai complexe a procesului de apropiere a nivelurilor de dezvoltare economică ale județelor propunem folosirea unei alte metode, plecînd de la teoria energiei informaționale, elaborată de acad. prof. dr. Octav Onicescu. Ne gîndim la o variantă bazată pe legătura directă între coeficientul total al energiei informaționale și gradul de omogenizare a elementelor unui sistem. Concret indicatorul „energie informațională” este folosit pentru cercetarea structurilor. Acest indicator caracterizează gradul de organizare a structurilor, măsurînd nivelul de concentrație a fenomenului în jurul unei singure stări. Cînd fenomenul cuprinde mai multe grupe de elemente cu frecvențe egale energia informațională va avea o valoare minimă; cînd însă mai multe elemente sînt adunate într-una sau mai multe grupe, în timp ce alte grupe conțin puține elemente, se relevă o concentrare a fenomenului, o organizare a lui în jurul grupului principal iar energia informațională va avea o valoare mare; în sfîrșit cînd toate elementele sînt concentrate într-o singură grupă, în timp ce toate celelalte grupe nu au nici o frecvență, fenomenul are o organizare maximă, iar energia lui informațională este egală cu 1.

În mod sintetic, avantajele metodei propuse și folosite în caracterizarea nivelurilor de dezvoltare economică a județelor în perioada 1971—1976 sînt următoarele:

— permite luarea în considerație și sintetizarea într-o singură mărime a unui număr oricît de mare de indicatori, considerați esențiali pentru caracterizarea nivelului de dezvoltare economică a unui județ;

— indicatorii pot fi agregați la nivelul fiecărei ramuri în parte și, în consecință, nivelul de dezvoltare economică a unui județ poate fi apreciat atît prin prisma fiecărei ramuri, cît și pe total ramuri;

— caracterizarea gradului de omogenizare a nivelurilor de dezvoltare economică ale județelor poate fi evidențiată atît static cît și în dinamică, prin prisma fiecărui indicator sau ramură în parte;

— intensitatea procesului de omogenizare a nivelurilor de dezvoltare economică ale județelor, prin prisma influenței tuturor factorilor luați în considerație, se regăsește în final sintetizată într-o singură mărime.

Schema generală a metodei propuse, întocmită pentru fiecare perioadă în parte, îmbracă forma celei prezentate în tabelul nr. 1.

Principalele etape necesare aplicării metodei propuse sînt:

a) Stabilirea ramurilor prin prisma cărora se apreciază nivelul de dezvoltare economică a județelor. Pentru aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor, în cazul de față, am luat în considerație numai ramurile industriei și agriculturii, ca ramură conducătoare și respectiv de bază ale economiei naționale.

b) Stabilirea pentru fiecare ramură a sistemului de indicatori necesari pentru aprecierea nivelului de dezvoltare economică a județelor. În exemplul pe care îl prezentăm, aprecierea nivelului de dezvoltare industrială a județelor s-a făcut prin prisma următorilor indicatori: valoarea fondurilor fixe, numărul personalului ocupat, puterea instalată și producția globală. Pentru agricultură au fost luați în considerație indicatorii: valoarea fondurilor fixe, suprafața agricolă și producția globală.

c) Calculul pentru fiecare indicator, ramură și perioadă în parte al mărimilor relative de structură, după formula:

$$t_{ij}^k = \frac{x_{ij}^k}{\sum_{i=1}^m x_{ij}^k};$$

Tabel nr. 1

Județul	RAMURA				Media generală
	I		II		
	indicatori		indicatori		
	Media pe ramură		Media pe ramură		
1					
2					
Total					

acesteia, ci și însemnate decalaje existente în repartizarea pe teritoriu a forțelor de producție, ambele neajunsuri moștenite cu precădere de la vechea orînduire socială.

Criterii economico-sociale au impus și impun imperios punerea în valoare a potențialului uman, material și tehnic al tuturor localităților țării. Instrumentul decisiv de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție îl constituie investițiile¹⁾, orientarea lor cu precădere și într-o structură corespunzătoare către județele mai puțin dezvoltate. Pe această bază, în condițiile creșterii în ritmuri susținute a întregului potențial industrial și productiv în general al țării, ale realizării unor mutații fundamentale în structurile sociale, a sporit mai accentuat potențialul economic al județelor mai slab dezvoltate. În acest cadru s-au relevat și se relevă importante transformări de structură economico-socială și, finalmente, apropierea nivelurilor de dezvoltare economico-socială a județelor, ca urmare nu a aplatizării vîrfului, ci a ridicării sensibile a bazei de comparație.

O însemnătate deosebită dobindește în acest context stabilirea unei metodologii de calcul adecvate, capabilă să permită surprinderea și comensurarea procesului de omogenizare economico-socială a teritoriului. Pentru realizarea acestui deziderat în literatura economică de specialitate au fost propuse numeroase metode, unele mai simple, altele mai complexe, dintre care putem aminti: calculul amplitudinii absolute sau relative, pentru o serie de indicatori, dintre județul cel mai dezvoltat și cel mai puțin dezvoltat; analiza dinamicii indicatorilor pe județe; analiza mutațiilor structurale pentru indicatorii mai importanți; calculul abaterii medii pătratice sau a coeficientu-

1) Vezi: Stere Gioga, Investițiile, factor hotărîtor de îmbunătățire a repartizării teritoriale a forțelor de producție, Revista economică nr. 44/1978.

Tabelul nr. 2

Coeficienții medii ai energiei informaționale pe ramuri și pe total

Județul	Industria		Agricultură		Media înd. + agric.)	
	1971	1976	1971	1976	1971	1976
	Ener- gie inf. *	Ener- gie inf. *	Ener- gie inf. *	Ener- gie inf. *	Ener- gie inf. *	Ener- gie inf. *
Alba	2,84	2,80	3,13	3,00	2,99	2,90
Arad	3,48	3,23	15,67	12,78	9,58	8,01
Arges	13,25	14,11	3,81	4,23	8,53	11,47
Bacău	10,71	17,19	3,75	4,42	11,23	10,80
Bihor	6,74	6,23	12,31	10,91	9,52	8,57
Bistrița	0,11	0,16	2,11	1,99	1,11	1,07
Botoșani	0,23	0,31	5,76	5,90	3,00	3,11
Brașov	35,30	33,89	3,63	3,75	19,46	18,32
Brăila	4,63	3,96	14,36	14,02	9,50	8,99
Buzău	1,46	2,23	6,81	6,96	4,14	4,60
Caras-Severin	6,90	5,93	3,07	3,12	4,99	4,55
Cluj	13,03	11,25	6,06	5,93	9,54	8,59
Constanța	4,13	4,08	28,62	31,00	16,38	17,54
Covasna	0,30	0,45	1,40	1,17	0,80	0,81
Dimbovița	4,21	8,84	2,03	2,01	3,14	5,43
Dolj	13,81	11,04	19,69	28,04	16,75	19,54
Galați	21,92	23,67	8,58	3,58	15,25	16,12
Gorj	2,47	3,87	1,82	1,58	2,34	2,72
Harghita	1,38	1,62	3,45	3,21	2,42	2,42
Hunedoara	62,61	30,82	2,94	3,00	27,76	16,91
Ialomița	0,64	0,82	30,70	25,59	15,67	13,20
Iași	4,35	6,49	7,11	7,32	5,73	6,90
Ilfov	1,82	1,57	37,82	35,85	19,82	18,76
Maramureș	3,16	2,68	2,11	2,43	2,64	2,56
Mehedini	0,88	1,43	2,65	2,74	1,76	2,08
Mureș	12,58	9,82	7,50	6,60	10,04	8,21
Neamț	7,52	7,06	2,55	3,26	5,04	5,46
Olt	4,79	6,67	9,85	11,40	7,32	9,04
Prahova	30,25	30,30	5,07	5,71	21,71	18,00
Satu Mare	1,15	1,30	5,17	4,99	3,16	3,14
Sălaj	0,11	0,24	1,74	1,61	0,92	0,92
Sibiu	9,46	8,69	3,29	3,18	6,33	5,94
Suceava	4,04	3,29	5,67	5,47	4,36	4,38
Teleorman	1,71	2,04	11,57	14,00	6,64	8,04
Timiș	9,47	9,52	31,17	25,94	20,32	17,73
Tulcea	0,53	1,08	4,56	4,39	2,54	2,69
Vaslui	0,34	0,68	5,99	5,23	3,16	2,96
Vâlcea	1,64	3,39	1,80	1,65	1,72	2,52
Vrancea	0,37	0,41	3,01	3,13	1,69	1,77
M. București	194,92	172,22	0,88	0,83	97,90	86,52
Total	505,82	461,17	329,26	327,72	417,54	394,44

* Coeficienții energiei informaționale au fost înmulțiți cu 10 000 pentru ca rezultatele să poată fi urmărite mai ușor

în care : i — județul ; j — indicatorul ; K — ramura.

d) Calculul pentru fiecare indicator, ramură și perioadă în parte a coeficienților energiei informaționale după formula :

$$e_{ij}^k = (i_{ij}^k)^2;$$

e) Determinarea pentru fiecare județ, ramură și perioadă în parte a nivelului mediu al energiei informaționale :

$$\bar{e}_i^k = \frac{\sum_{j=1}^n e_{ij}^k}{n};$$

f) Determinarea coeficienților totali ai energiei informaționale pentru fiecare indicator, ramură și perioadă, după formula :

$$E_j^k = \sum_{i=1}^m \bar{e}_i^k;$$

g) Calculul coeficientului mediu total al energiei informaționale pentru fiecare ramură și perioadă :

$$E^k = \sum_{j=1}^m \bar{e}_j^k \quad \text{sau} \quad E^k = \frac{\sum_{j=1}^m E_j^k}{n}$$

h) Determinarea pentru fiecare județ și perioadă a nivelului mediu al energiei informaționale (în medie pentru ramurile luate în considerație), după formula :

$$\bar{e}_i = \frac{\sum_{k=1}^r e_i^k}{r}$$

i) În final, se va calcula pentru fiecare perioadă coeficientul general, mediu total, al energiei informaționale.

$$E = \sum_{i=1}^m \bar{e}_i \quad \text{sau} \quad E = \frac{\sum_{i=1}^m E^k}{r}$$

SINTETIC, rezultatele obținute sînt prezentate în tabelul nr. 2. Urmărind datele putem aprecia că în intervalul 1971—1976 nivelul de dezvoltare economică a județelor, privit prin prisma celor două ramuri luate în considerație s-a apropiat simțitor. În acest sens este elocventă scăderea coeficientului general al energiei informaționale (E) de la 417,54 în anul 1971, la 394,44 în anul 1976, ceea ce re-

Tabelul nr. 3
Coeficienți totali ai energiei informaționale pentru fiecare indicator, ramură și perioadă

Ramura	Anul	INDICATORI					
		Fonduri fixe	Producție globală	Puterea instalată	Număr personal ocupat	Suprafața agricolă	
Industria	1971	432,08	300,86	503,54	521,82	—	505,82
	1976	395,62	541,50	430,32	477,24	—	461,17
	(1 +)	- 36,46	- 24,36	- 73,22	- 44,58	—	- 44,65
Agricultură	1971	396,45	310,40	—	—	278,78	329,26
	1976	390,90	313,06	—	—	278,62	327,72
	(1 +)	- 7,55	+ 3,15	—	—	- 0,16	- 1,54

fectă clar o creștere a gradului de omogenizare a nivelului de dezvoltare economică a județelor. De altfel, acest lucru se poate urmări comparînd și nivelul mediu al energiei informaționale pentru fiecare județ în parte (e_i) în cele două perioade. În timp ce pentru județele Sălaj, Bistrița-Năsăud, Botoșani etc., județe mai puțin dezvoltate, mărimea nivelului mediu al energiei informaționale a crescut, pentru municipiul București și județele Prahova, Brașov, Hunedoara, Timiș etc. mărimea acestui indicator a scăzut. De exemplu, pentru municipiul București el a scăzut de la 97,90 la 86,52, iar pentru județul Prahova de la 21,71 la 18,00.

La realizarea apropierei nivelului de dezvoltare economică a județelor au contribuit ambele ramuri, dar cu precădere dezvoltarea industriei. Astfel, în timp ce pentru industrie coeficientul mediu total al energiei informaționale (E^k) a scăzut de la 505,82 la 461,17, pentru agricultură mărimea acestui coeficient a scăzut mai puțin, respectiv de la 329,26 la 327,72. Comparînd însă între ramuri mărimea coeficienților calculați, se remarcă faptul că, indiferent de perioadă, județele sînt mai apropiate ca nivel de dezvoltare agricolă decît industrială (coeficientul calculat pentru agricultură este mai mic decît cel din industrie).

În continuare, analiza se poate adînci urmărind mărimea și evoluția coeficienților totali ai energiei informaționale pentru fiecare indicator și ramură (E^k), prezentați în tabelul nr. 3.

Rezultatele prezentate în tabelul nr. 3 evidențiază faptul că, pentru ambele ramuri, aproape toți coeficienții totali ai energiei informaționale au înregistrat reduceri simțitoare față de anul 1971. Mărimea acestor reduceri reflectă modul în care fiecare indicator din cadrul ramurii a contribuit la apropierea nivelurilor de dezvoltare economică a județelor. De asemenea, comparînd mărimea coeficienților calculați pentru fiecare indicator în cadrul ramurilor cît și între ramuri putem obține și alte informații privind categoria indicatorilor pentru care nivelurile de dezvoltare economică ale județelor sînt mai apropiate, participarea industriei și agriculturii la realizarea procesului de apropiere a nivelului de dezvoltare economică a județelor etc.

lector univ. dr. Gheorghe FRĂȚILĂ

Gospodărirea resurselor energetice

(Urmare din pag. 7)

de valorificare a resurselor energetice secundare.

Probleme deosebite ridică economisirea combustibililor și energiei în domeniul industriei materialelor de construcții. Un loc important în acest domeniu trebuie să-l ocupe extinderea procesului de producere a cimentului prin procedeul uscat, care asigură reducerea

consumurilor de combustibili cu circa 25% față de metodele clasice. Concomitent, se impun măsuri în ce privește obținerea unui grad ridicat de desprăfuire în industria cimentului, extinderea transportului gravitațional în carierele de calcar ale fabricilor de ciment etc. Un potențial important îl reprezintă utilizarea cenușilor și zgurilor ca înlocuitori ai cimentului, precum și extinderea utilizării în construcții a ma-

terialelor tradiționale la lucrările din mediul rural și, în general, în agricultură.

DESIGUR, măsurile prezentate nu sînt decît orientative și nicidecum limitative. Peste tot în producția materială pot fi găsite, prin desfășurarea largă a activității creatoare a specialiștilor din cercetare, a inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din unitățile productive, noi căi și mijloace care să conducă atît la o utilizare rațională a energiei și combustibililor, cît și la limitarea maximă a pierderilor.

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență

FUNDAMENTAREA ȘI CORELAREA PREȚURILOR

FUNDAMENTAREA nivelelor de prețuri ca și a corelațiilor dintre ele este nu numai o cerință a aplicării în economie a măsurilor de perfecționare a mecanismului economico-financiar ci și o condiție pentru obținerea efectelor pozitive scontate a se realiza prin generalizarea acestora. Se poate afirma că perfecționarea sistemului economic în ansamblu presupune o preocupare continuă în vederea perfecționării prețurilor ca subsistem.

Actualizarea prețurilor — premisă a reflectării reale a eficienței economice

CONDUCEREA planificată a proceselor economice și consolidarea autogestunii ridică o serie de probleme în domeniul prețurilor legate de măsurarea corectă a eficienței activității economice. Funcționarea optimă a mecanismului economico-financiar necesită o creștere a rolului prețurilor atât în ceea ce privește reflectarea principalelor proporții ale planului, cât și în sensul creării unui cadru în care să se îmbine armonios interesele societății cu cele ale întreprinderilor și ale oamenilor muncii. De asemenea, eficiența maximă depinde și de modul de corelare a laturii valorice a planului, exprimată pe baza prețurilor, cu latura fizică.

Ținând seama că prețurile trebuie să reflecte cât mai exact cheltuielile de muncă socialmente necesare (ce se modifică permanent ca urmare a influențelor contradictorii și de intensități diferite ale unei serii de factori) este necesar ca, la anumite intervale de timp, să se recurgă la actualizări de prețuri. Aceste actualizări presupun îmbunătățirea fundamentării și corelării prețurilor în sensul accentuării analizei critice în ramurile finale a fiecărui element component al costurilor de fabricație și a evaluării cât mai reale a acestora în unele ramuri primare și intermediare unde, la anumite produse, sint subevaluate. În felul acesta se va crea premisa asigurării unor proporții valorice corespunzătoare între ramuri, subramuri, produse și totodată a respectării principiului fundamental al autogestunii economice, potrivit căruia unitățile economice care funcționează normal să-și poată acoperi cheltuielile și venitul net planificat pe seama încasărilor din realizarea producției.

Menținerea nivelului general al prețurilor în condițiile în care tendința de creștere a prețurilor pe plan mondial la unele materii prime și materiale din import afectează prețurile din ramurile primare și intermediare este pe deplin posibilă dacă se acceptă unele reduceri de prețuri în ramurile finale. Desigur, fundamentarea unor asemenea reduceri trebuie să se bazeze pe dimi-

nuarea costurilor și nu a venitului net. Totuși, în situația în care cursul de revenire la export este nesatisfăcător în condițiile unui cost minim, al unui beneficiu supraestimat și al unui preț de export ce poate fi apreciat ca favorabil și avantajos, s-ar putea accepta reducerea prețului intern de producție și pe seama scăderii venitului net până la limita care asigură rentabilitatea medie planificată pe întreprindere.

Prin desfășurarea unei activități eficiente, concretizată în realizarea indicatorilor economico-financiar, inclusiv a celor de comerț exterior, întreprinderile trebuie să tindă spre autofinanțare deplină, să-și acopere toate cheltuielile din venituri proprii chiar în condițiile suportării în totalitate a sumelor provenite din ponderea cantităților consumate cu diferența dintre prețul de import și cel de aprovizionare. În prezent, această diferență este trecută pe seama întreprinderilor de comerț exterior

Renunțarea la subevaluarea cheltuielilor trebuie pregătită din timp, realizată treptat, pe măsura creării premiselor de funcționare normală a activității întreprinderilor. În acest context apreciem că pe măsură ce o serie de capacități de producție ating parametrii proiectați, astfel încât venitul net este suficient de mare, o parte din acesta s-ar putea trece pe seama suplimentării cheltuielilor ocazionale de creșterea prețurilor de import ale unor materii prime. De pildă, îngrășămintele chimice complexe și cele fosfatice, în a căror compoziție intră într-o proporție decisivă roca fosfatică, materie primă de import, al cărui preț a crescut în ultimii ani de câteva ori, fără însă a afecta costul îngrășămintelor respective ca urmare a unei reglementări în vigoare, înregistrează un venit net ce nu s-ar cuveni în întregime centralei respective. Sintem de părere că, în condițiile actuale, pe măsura diminuării costurilor anuale de fabricație, economiile rezultate să fie repartizate asupra cheltuielilor ocazionale de creșterea prețului rocii fosfatice, stabilindu-se un alt preț de aprovizionare al acesteia, mai apropiat de prețul de import.

O altă problemă în procesul fundamentării cât mai riguroase a prețurilor este aceea legată de reglementarea optimă a relației dintre rentabilitate și cursul de revenire la unele produse destinate exportului. În mod concret, ne referim la acele situații în care se înregistrează rentabilități mari pe fondul nerealizării cursului de revenire stabil. Dacă se apreciază că prețurile de export ale produselor noastre sint apropiate de prețurile de ofertă ale unor firme străine ce livrează produse similare, este cazul să se actualizeze prețurile interne, astfel, încât ele să asigure un curs de revenire favorabil și în același timp venitul net mediu planificat.

În ceea ce privește produsele de cooperare, apreciem că ar fi oportun ca

prețurile ce includ rentabilități exagerate să fie reduse până la limita care să asigure reflectarea efortului propriu al unităților. De asemenea, transferul de subansamble de la o unitate la alta nu trebuie acceptat decât dacă se creează un avantaj de natura reducerii costurilor sau al eliberării unor capacități de producție la unitatea de produs final, ce ar urma să fie folosite în direcția măririi gradului de specializare al acesteia.

Nivele și corelații de prețuri

FUNDAMENTAREA și corelarea prețurilor ține seama de legătura organică dintre valoare și valoarea de întrebuințare. Consecința firească a progresului științifico-tehnic, apariția a tot mai multe produse interschimbabile aparținând aceleiași ramuri sau unor ramuri diferite determină chiar luarea în considerare la stabilirea prețurilor — în tot mai mare măsură — a parametrilor funcționali sau a celor tehnico-constructivi în vederea determinării eficienței comparative ce se obține prin utilizarea lor. Această cerință nu trebuie însă să ne ducă la concluzia că la baza prețului ar putea sta valoarea de întrebuințare. Întrucât prețul derivă din valoare, construirea lui se fundamentează pe costurile reale, ce reprezintă de fapt partea preponderentă a cheltuielilor de muncă socialmente necesară. Astfel se asigură unitatea necesară în formarea prețurilor și se creează premisele pentru repartizarea fondurilor bănești pe ramuri și produse potrivit nevoilor sociale.

Conform metodologiei actuale de stabilire a prețurilor prin corelare în funcție de costuri, încadrarea în nivelul general al prețurilor se asigură prin transmiterea în prețul noului produs a cotei de venit net cuprinsă în prețul de producție al produsului de comparație. Desigur că prețurile noilor produse trebuie astfel formate încât să se asigure corelarea acestora cu cele ale produselor similare existente și totodată respectarea nivelului prețurilor. Preluarea în calculul prețurilor produselor noi a cotelor de venit net, în prezent extrem de diferențiate, ale produselor etalon nu rezolvă însă problema corelării de ansamblu pentru toate produsele cuprinse în planul de producție al întreprinderii și, de multe ori, nici pentru produsele din cadrul aceleiași grupe. Se perpetuează astfel o situație care în condițiile actualului mecanism economic poate aduce uneori prejudicii de natură financiară unităților producătoare.

Potrivit prevederilor legale, sumele aferente unor produse ce depășesc cu mai mult de 5% rentabilitatea medie a întreprinderii se vor trece pe seama prelevărilor pentru societate. Venitul

net se defalcă astfel în beneficiu, care se calculează prin aplicarea asupra costurilor fiecărui produs a rentabilității medii pe întreprindere cu o marjă de + 5% și în prelevare din valoarea producției nete, care se determină ca diferență între venitul net și beneficiu.

Deoarece actualizarea prețurilor existente cât și stabilirea prețurilor la produsele noi nu vizează modificarea nivelurilor de venit net, astfel încât să păstrează un ecart substanțial între venitul net și beneficiu, este de la sine înțeles că **sumele aferente unor depășiri mai mari de 5% reprezintă prelevări suplimentare față de cele planificate.**

Aplicarea de cote diferențiate pe produse duce la repartizarea neuniformă a beneficiului și a prelevărilor pentru societate, avantajând unele produse în defavoarea altora. Intrucât prelevările din producția netă constituie o sarcină de plan pentru unitatea industrială în ansamblu, este evident că **sumele nerealizate la unele produse vor trebui acoperite pe seama celorlalte**, aspect valabil și în cazul grupelor de produse. De asemenea, ținând seama de prevederile legale referitoare la transformarea în prelevare a sumelor ce depășesc, pe produse, rentabilitatea medie planificată a întreprinderii (cu marja de 5%), ar putea apare situația ca **în timp ce unele produse contribuie cu prelevări peste plan, la alte produse să nu se realizeze beneficiul planificat sau chiar să fie în pierdere, periclitând, uneori, planul de venituri și cheltuieli al întregii unități economice.**

Iată de ce în practica stabilirii și corelării prețurilor se impune, după opinia noastră, **folosirea unui model general cadru, care să permită ca repartizarea pe produse a beneficiului și a prelevării pentru societate din valoarea producției nete să se facă cu aceleași cote.**

Un asemenea model cadru s-ar putea elabora de fiecare unitate economică

în două ipoteze: fie pornindu-se de la sarcina de venit net planificat pe total întreprindere, fie de la un produs de referință fabricat un număr mare de ani, al cărui preț este bine fundamentat, asigurând beneficiul și prelevarea planificată în condițiile unui cost minim și al unui curs de revenire favorabil la export. Pentru ambele ipoteze, rentabilitatea este unică pentru toate produsele și anume cea dată prin fila de plan. Cota de prelevare din producția netă este, de asemenea, unică și se calculează pe baza formulei:

$$K = \frac{vn - b}{pn} \cdot 100^*$$

Pentru determinarea producției nete a fiecărui produs se poate utiliza următorul sistem de ecuații:

$$vn - (K \cdot pn) = b$$

$$r(pn - vn + m) = b$$

r - rentabilitatea; m - cheltuielile materiale cuprinse în costul produsului.

Prin scăderea din producția netă a cheltuielilor cu munca vie înregistrate în costul fiecărui produs se calculează venitul net ce urmează a fi adăugat la costuri. Astfel se formează modelul prețurilor inițiale, minim acceptabile ca nivel în condițiile actualului mecanism economico-financiar. Aceste prețuri au avantajul că reglează contribuția normală a fiecărui produs la obținerea rentabilității medii planificate și participarea echitabilă a produselor la formarea fondului de prelevări pentru societate.

Desigur că modelul propus nu satisface integral realizarea unui sistem rațional de prețuri. De aceea, el nu poate constitui decât o primă etapă în direcția perfecționării prețurilor. Fundamentarea și corelarea prețurilor trebuie

*) În care: K - cota de prelevare pentru societate din valoarea producției nete; vn - venitul net; b - beneficiul; pn - producția netă.

să se sprijine într-o tot mai mare măsură pe luarea în considerare a **eficienței produselor în consumul productiv.** Stimularea progresului tehnic și a calității producției impune ca **în paralel cu o corelare pe costuri, să se acorde importanță cuvenită corelării pe valoare de întrebuintare**, sau cel puțin să se verifice raportul costurilor prin cel al parametrilor funcționali sau tehnico-construcțivi potrivit criteriului ieftinirii relative a noilor produse. Aceasta presupune o a doua etapă, obligatorie în cazul produselor noi, în care se vor stabili prețurile de producție și de livrare definitive.

Pentru accelerarea introducerii în fabricație de produse noi, prețurile acestora trebuie să includă cote de rentabilitate care să reflecte nivelul lor tehnic. În limita unor prețuri convenabile pentru beneficiari, **la rata de rentabilitate inițială constantă se poate adăuga o rată diferențiată** care să stimuleze perfecționările tehnice și să asigure preluarea de către producător a unei părți mai mari din efectul economic ce se obține prin producerea și utilizarea noului produs.

Concomitent cu aplicarea unor cote mai mari de rentabilitate la produsul nou decât cota inițială, identică cu media planificată pe întreprindere sau pe grupa de produse, trebuie să se accepte și **bonificații de preț la produsul vechi**, a cărui producție urmează să se diminueze treptat.

Stabilirea și corelarea prețurilor în cele două etape prezentate va asigura, după părerea noastră, creșterea rolului activ al prețurilor în cadrul mecanismului de conducere planificată a proceselor economice.

Andrei PINCU

cercetător principal la Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Sporirea productivității muncii în C. A. P.

(Urmare din pag. 11)

PREOCUPĂRILE de a asigura folosirea rațională a forței de muncă trebuie privite în strânsă legătură cu creșterea productivității muncii, a producției agricole și a retribuiri membrilor cooperatori.

● O altă direcție importantă de acțiune pentru creșterea productivității muncii constă în aplicarea consecventă a **principiilor cointeresării materiale a forței de muncă din cooperative.** Cointeresarea materială are implicații dintre cele mai mari asupra productivității muncii și, în general, asupra rezultatelor obținute de o cooperativă agricolă.

Pe baza datelor din cooperati-vele investigate se poate spune că **productivitatea muncii a crescut în urma aplicării și generalizării acordului global.** Astfel,

nivelul productiv, reprezentat prin cantitatea de produse la o normă convențională, în perioada de început a aplicării acordului global, este mai mare în cazul suprafețelor lucrate prin folosirea noii forme de organizare și retribuire a muncii comparativ cu cel înregistrat la restul culturii (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Variația productivității în funcție de modul de organizare și retribuire a muncii

Cultura	Producția (kg) ce revine pe o normă convențională	
	acord global rest cultură	
Stecă de zahăr	172	154
Floarea soarelui	95	84
Cartofi	78	63
Porumb	104	86

Pe ansamblul sectorului vegetal din cooperative, valoarea producției ce revenea pe o normă convențională, în medie pe perioa-

da 1972—1977, era cu 51,2% mai mare față de media anilor 1970—1971, când nu se aplica acordul global. Fără îndoială că nu se poate pune în întregime această creștere a productivității muncii exclusiv pe seama aplicării acordului global, dar acordul global, legând mai direct veniturile cooperativelor de producția obținută, a generat o mai bună emulație a participării lor la muncă, executarea la timp și de bună calitate a lucrărilor agricole, ceea ce influențează implicit și creșterea productivității muncii.

Desigur s-au avut în vedere nu mai citeva din direcțiile de acțiune pentru creșterea productivității muncii, acestora putându-se adăuga și altele. Cooperativele agricole de producție trebuie să-și mobilizeze toate resursele de care dispun pentru a obține ritmuri tot mai înalte de creștere a producției și productivității, ca o condiție fundamentală a propriei lor dezvoltări și modernizări.

ORGANIZARE ȘI INFORMATICĂ

Trepte ale eficienței în utilizarea tehnicii de calcul pentru conducere

INFORMATICA ECONOMICĂ a fost și mai este uneori privită ca o soluție sigură a problemei conducerii. În cele de mai jos încercăm o evaluare critică a acestei imagini.

Îmbunătățirea prelucrării informației este numai una din căile de sporire a eficienței coordonării — și atunci ea trebuie subordonată unei nevoi reale de calcul. În această accepțiune, **accentul principal în proiectarea sistemelor informatice ar trebui deplasat de la culegerea, selecția, prelucrarea și stocarea datelor și spre cerințele utilizării raționale a acestora.**

În relația organizare-informatică, **organizarea este prioritară.**

Cerințele coordonării

PROBLEMA CONDUCERII a devenit mai complexă pe măsură ce procesele de producție s-au aglomerat în unități de dimensiuni mari. Dacă în urmă cu treizeci de ani o unitate industrială putea fi condusă centralizat relativ ușor (directorul unei mici întreprinderi preluate de la patronul capitalist — un atelier cu cinci strunguri, un atelier de lăcătușerie și unul de montaj — putea ști totul despre aprovizionare, tehnologie și desfacere) și dacă mărirea complexității a impus o descentralizare (au apărut directorul comercial, directorul tehnic), apariția calculatorului a marcat restabilirea tendinței spre centralizare. Un sistem informatic poate desființa virtual o compartimentare, o poate integra.

A compartimenta un sistem de producție (de bunuri sau servicii) înseamnă a stabili subsisteme, deci reguli. O regulă de funcționare asigură existența subsistemului, indiferent de elementele care realizează funcțiile.

Problema se complică atunci când apar situații neprevăzute, nespecifice, care nu au fost luate în considerare la elaborarea regulilor și nu se înscriu în aceste reguli. Astfel se explică **cerința obiectivă a coordonării** și, în afara subsistemelor producției, apare necesitatea unor **unități de integrare.**

Vorbim de un sistem ierarhizat, în care integrarea subsistemelor se face printr-o etajare.

Pentru că există situații ce nu pot fi încadrate în regulile de constituire a subsistemelor, devine necesar un nivel superior, unde să se decidă rezolvarea acestor situații. Coordonarea se poate face pe seama unui schimb de informație între nivele. **Ideea de sisteme face loc celei de organism, în care nivelele apar spontan pe măsura apariției nevoii de coordonare.**

Într-un organism, dacă posibilitatea naturală de prelucrare a informațiilor este depășită, fie că se **perfecționează prelucrarea**, fie că se **elimină nevoia de prelucrare prin flexibilizarea subsistemelor.** De exemplu, dacă pe o linie de asamblare se montează mai multe repere, prelucrate după un program restabilibil, acest program este suficient pentru ca sistemul să lucreze autonom. O dereglare de orice natură în fabricația reperelor schimbă echilibrul prestabilit și reclamă o de-

cizie de coordonare. Decizia se ia pe baza unor informații privind procesul de fabricație și se transmite tot sub formă de informații.

Dacă elementul coordonator (cel care ia decizia) este depășit de viteza și numărul schimbărilor, atunci ori se ajută cu un calculator, ori acceptă ideea de **toleranță** care să preia efectul perturbațiilor. Stocul de siguranță este un exemplu clasic de toleranță în procesul de fabricație. Oricare dintre cele două posibilități duce la același rezultat — stabilirea echilibrului — și numai o analiză de caz poate stabili recomandarea unei soluții în detrimentul celeilalte¹⁾.

Iată de ce problema informaticii este strâns legată de cea a organizării. Postularea informaticii ca unic remediu al coordonării înseamnă o abordare unilaterală a problemei conducerii. Introducerea unei configurații de calcul înseamnă mărirea puterii de prelucrare — și atât. De ce este nevoie de prelucrare? de ce fel de prelucrare este nevoie? — acestea sînt întrebări care ar trebui să se pună atunci când se dorește mărirea eficienței sistemelor de producție și asupra acestora ne vom opri.

Cerințele de calcul

VORBIM ÎN PREZENT nu numai de calcul, ci de procedee de calcul. Rezultatele sînt găsite în mod mecanic, pornind de la date, prin intermediul unui șir finit de operații.

Că este nevoie de calcul economic, este evident. Cînd același calcul trebuie făcut de mai multe ori și cînd trebuie memorate volume mari de date, calculatorul electronic se dovedește util. Calculatorul este programat, adică i se determină șirul de operații, algoritmul de calcul. De acest algoritm depind atât rezultatele calculului, cît și configurația de calcul necesară. Pentru ilustrare vom considera două exemple.

Proiectarea activității de foraj presupune cunoașterea unor date privind straturile geologice. Pe baza unor măsurători și apoi a unor calcule se poate determina sau evalua extracția. Un calcul statistic presupune existența unor distribuții obținute pe baza unui istoric.

¹⁾ J. K. Galbraith: *Designing Complex Organisations*, Addison — Wesley, New York, 1973.

Cu cît calculul se dorește mai precis, cu atît volumul datelor trebuie să fie mai mare.

Înmagazinarea unui volum mare de date este costisitoare. Proiectarea, încărcarea și exploatarea unei baze de date reclamă un efort mare, o investiție considerabilă. Dacă acest calcul statistic ar putea fi înlocuit cu un altfel de calcul, soluția bazei de date s-ar modifica. O cercetare care să ducă la înlocuirea calculului statistic cu alt tip de calcul s-ar putea dovedi mai eficientă decît una care să vizeze realizarea de performanțe ale unui calcul statistic.

Un alt exemplu îl constituie problemele de optimizare. Unele procedee moderne de optimizare presupun determinarea unor măriri de comandă, astfel încît sistemul condus să evolueze spre o țintă dorită. Un domeniu fecund al matematicii, cum este cel al cercetărilor operaționale, atrage acum atenția unui mare număr de informaticieni. Cînd și unde să aplicăm aceste procedee, sînt întrebări la care matematicianul nu poate răspunde.

Ciberneticianul economist ar putea să evalueze aceste aplicări printr-o analiză cost-beneficiu. Este foarte posibil ca în anumite cazuri să fie mai eficientă o reducere a numărului de comenzi, pe seama transformării unor variabile de stare, adică asigurînd dependența lor funcțională prin interconectări, care oricum țin seama de realitate mai bine decît orice evaluare anticipată făcută în afara locului de muncă.

Concluzia pare evidentă. **Nu trebuie creat un mit al informaticii.** Utilizarea calculatorului nu ar trebui considerată progres tehnic **in sine**. Editarea de rapoarte sau ventilarea unor fișiere poate inserna citeodată o exploatare nerațională a unui dispozitiv scump.

O problemă importantă este și cea a **preciziei datelor prelucrate.** Chiar dacă se fac calcule — procedeele de calcul este rațional, răspunde unei nevoi reale și este teoretic eficient — eficiența rezultatelor este anulată dacă datele sînt inexacte pe cînd procedeele de calcul le presupune exacte. Dacă se recurge la un calcul aproximativ, atunci lucrurile se schimbă, rezultatul calculului poate fi foarte util.

Este semnificativ, în acest sens, interesul din ultimii ani pentru îmbogățirea cercetărilor operaționale cu metode care să țină seama de imprecizia de natură subiectivă^{2,3)}.

Prioritatea organizării

TRECEREA de la sisteme tehnice la sisteme sociale implică precauție. Informaticianul se ocupă de prelucrarea informației, este un executant, un tehnician, un constructor. Ciberneticianul se ocupă de organizarea prelucrărilor, este un arhitect, un dirijor. Informaticianul se ocupă cu structuri de date, ciberneticianul — cu structuri de procese.

Informaticianul ar putea fi tentat să aplice și în cazul sistemelor umane metode proprii sistemelor tehnice. Posibilitățile de prelucrare proprii omului fac însă ca acesta să poată organiza astfel

²⁾ W. Kieckert, *Fuzzy Theories on Decision Making*, Martinus Nijhoff, Leiden, 1978.

³⁾ C. V. Negoită, *Management Applications of System Theory*, Birkhauser Verlag, Basel, 1979.

lucrurile, încît nevoia de informatică să fie minimă. În fața unei avalanșe de informații, omul reacționează **conceptualizînd**. Pe măsura apariției de noi situații, care reclamă mărirea capacității de prelucrare, omul își schimbă punctul de privire, pentru a minimiza această nevoie. Schimbarea punctului de privire înseamnă cîștig de stabilitate structurală. **Raționamentul calitativ reprezintă tîna din tendințele de micșorare a efortului de prelucrare:** nu prelucrarea unor volume uriașe de date, ci anumite prelucrări, judecate cu grijă. Efortul se mută de la forța brută a calculatorului (de altfel destul de limitată, chiar în perspectiva spectaculoasă a dezvoltării actuale a electronicii), spre **soluții ingenioase**. În această viziune, spunem că **organizarea precede informatica și că informatica slujește organizarea**.

Acceptarea unui mit al informaticii ar putea duce la investiții uriașe, dar neeficiente și la constituirea unui corp de pseudospecialiști, atunci cînd informaticienii ar fi puși să rezolve probleme de conducere.

Informaticianul poate utiliza echipamente și metode de calcul, dacă în prealabil cineva a formulat o problemă care să le reclame. Chiar absolvenții ai unor școli (foarte bune), unde se învață stăpînirea unor echipamente sau metode de calcul, nu pot hotărî cu competență asupra utilizării acestora, decît dacă stăpînesc procesele ce se urmărește a fi conduse. Informatica se poate învăța la școală, dar procesele de producție — mai greu; nu există un model standard al procesului de producție, ci o infinitate de situații cărora le face față cel ce are experiență. Or, aceasta se dobîndește în procesul muncii.

Iată de ce consider că nu întotdeauna se justifică existența unui corp distinct de analiști — specialiști care privesc de afară procesul de producție, îl descriu și apoi îi aplică un diagnostic. Aceștia sînt însă **consultați**, nu determină (postulează) soluții.

Cei care aplică tehnica de calcul pentru conducerea producției nu pot fi decît **cei ce lucrează nemijlocit în procese de producție**. În mod firesc, șeful de proiect al unui sistem informatic pentru conducere, dacă vorbim de întreprindere, ar trebui să fie inginerul-

șef, nu un doctor în informatică. Doctorul în informatică imaginează proceduri care să poată fi folosite drept cărămizi. Arhitectul sistemului este cel ce cunoaște realitatea pe care vrea să o influențeze. Dacă arhitectul este și doctor în informatică, este cu atît mai bine. Așa precum inginerul proiectant utilizează singur rigla de calcul, fără să apeleze la un minutor, inginerul din producție trebuie și el să utilizeze singur tehnica de calcul.

Pentru a argumenta această teză, să examinăm cazul sistemelor informaticice teritoriale.

Analistul, oricine ar fi acesta, este pus în situația de a observa cum se face conducerea în cadrul teritoriului, pentru a înțelege și a reprezenta această activitate. Dacă în cazul unei întreprinderi, unde activitatea se desfășoară pe un spațiu limitat, accesul observatorului ar putea fi garantat logic, nu acesta este cazul teritoriului, caracterizat de un parametru distribuit: populația. Este aproape evident că în această situație, imaginea ce o are analistul va fi deformată de posibilitățile de percepție a unei realități subtile, adesea neincorsetată în prevederi normative specifice regimurilor tehnologice.

Determinarea prin calcul a stării unui sistem teritorial ar însemna găsirea unei reprezentări, a unui model, care să permită evaluarea unei evoluții. Elaborarea unui model al activităților socio-economice într-un teritoriu presupune cunoașterea în amănunt a acestor activități, prin trăirea lor nemijlocită. Oricum, problema este foarte complexă și nimeni nu poate garanta validitatea unui model, oricît de atent ar fi elaborat.

O a doua cale de abordare ar fi să se înmagazineze informații în bănci de date care, consultate periodic sau la nevoie, să dea o imagine a stării teritoriului. O astfel de imagine poate sugera decidenților măsuri de luat, sau mai degrabă evitarea repetării unor fenomene nedorite. Dificultatea imensă a unei astfel de abordări este dată de actualizarea informației. Statistica teritoriului poate fi utilă la nivel național, pentru politica de perspectivă — și nu la fel de utilă pentru conducerea operativă locală. De la culegerea datelor, la prelucrarea și apoi la editarea rapoartelor, pînă la decizie trece

un timp lung. Conducerea județului nu poate aștepta prea mult la un sistem informatic uriaș, deoarece chiar dacă ar putea fi realizat în condiții de fiabilitate, ar introduce erori care i-ar pune la îndoială eficiența.

Faptul că o informație vine de la calculator nu înseamnă că este și valabilă. Calculatorul furnizează date de aceeași calitate cu cele introduse. Mai mult, dacă procedura de calcul nu este adecvată, rezultatul este inutilizabil, chiar dacă avem date perfecte la intrare. Nu trebuie uitat că schimbarea normativelor sau a orientărilor pe plan local presupune readaptarea procedurilor de calcul și că proiectarea sistemelor informative nu poate ține întotdeauna pasul cu schimbările.

În locul unei soluții privind conducerea bazată exclusiv pe informatică, ar trebui poate recomandată o **soluție organizatorică, fără îndoială beneficiind de informatică**, nu însă în mod utopic, așa cum ar rezulta din publicațiile unor analiști ai societății postindustriale. Este plăcută imaginea unui dialog cu calculatorul, cu care se apelează la uriașe bănci de date în care se găsește orice; dar nu este și realistă. Dacă mai vorbim de teleprelucrare, atunci imaginea este și mai plăcută. Dar și mai puțin realistă. Puțini știu că existența unor terminale presupune o încărcare suplimentară a memoriei calculatorului — și așa destul de redusă pentru nevoile conducerii. Un calcul simplu (cu creionul pe hîrtie) ar putea să arate că deseori costul unei asemenea soluții este disproporționat față de beneficiile posibile.

Organizarea nu presupune neapărat investiție, dar poate aduce beneficii. Informatica presupune neapărat investiție, dar poate să nu aducă beneficii.

Un model este o interpretare a unei structuri. Informatica este o interpretare a organizării. Dar **nu singura**. Concentrarea atenției numai asupra informaticii poate da impresia unui model unic. Or, realitatea este alta.

Constantin Virgil NEGOIȚA
șef de laborator
la Institutul Central
pentru conducere și informatică

O aniversare cu multiple semnificații

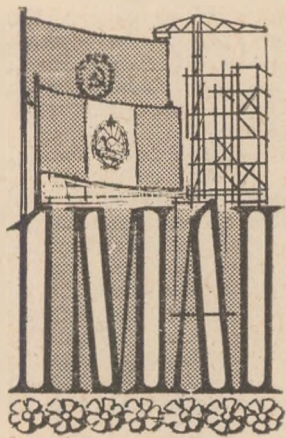
(Urmare din pag. 5)

pentru pace și progres. Țara noastră, președintele ei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, personalitate proeminentă a vieții politice contemporane se bucură de un înalt respect în lumea întregă pentru pozițiile constructive pe care se situează în vederea făuririi unei noi ordini economice și politice mondiale, promovării păcii și colaborării, a respectului reciproc, între țări suverane și independente, egale în drepturi, poziții îndreptate în sensul progresului economic și social, al realizării unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră.

Prin succesele repurtate în făurirea noii societăți, ea și în dezvoltarea relațiilor sale internaționale, prin promovarea unei politici de pace și de largă conlucrare cu

toate țările și popoarele lumii, prin contribuția activă la întărirea forțelor socialismului și progresului, la îmbogățirea teoriei și practicii revoluționare, partidul nostru se afirmă ca un detașament de nădejde al mișcării comuniste și muncitorești, al frontului mondial antiimperialist, ca un factor activ în întărirea colaborării și solidarității internaționale dintre toate forțele progresiste din întreaga lume.

ÎN ÎNTÎMPINAREA ZILEI DE 1 MAI, omagiul semnificativ adus de oamenii muncii din întreaga țară îl reprezintă marile realizări obținute în muncă. În marea întrecere socialistă care se desfășoară în aceste zile se obțin rezultate de prestigiu în îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în acest an, în dezvoltarea social-economică a întregii țări.

MAREA DEMONSTRAȚIE DIN 1 MAI 1939

CONTEXTUL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL

LECTILE ISTORIEI consemnează nu numai victoriile și înfrângerile, ci și complexul acelor factori obiectivi și subiectivi, cu determinări particulare și generale, în care se cuprinde evoluția personalităților, partidelor, claselor, statelor sau grupurilor de țări, a lumii în ultimă instanță. Sub acest unghi, anul 1939 reprezintă o mare încercătură de valori analitice privind situația internațională, iar în cadrul acesteia figurează România.

România se afla acum patruzeci de ani, în fața unor probleme de a căror rezolvare depindea menținerea independenței și unității naționale. În 1939, România continua să rămână, în această parte a Europei, țara care refuza alianța cu Germania nazistă și era gata să reziste armat în condițiile sprijinului altor puteri. Începutul anului adusese armatele Reichului hitlerist după ocuparea Cehoslovaciei pînă la hotarele nord-vestice ale României. Garanțiile solicitate Franței și Angliei de România, cînd au fost date, s-au dovedit neeficiente. În aceste împrejurări ale anului 1939 România se găsea izolată, cu o politică externă ostilă puterilor hitleriste — revanșarde, și activă în eforturile pentru încheierea unui sistem de alianțe regionale, pact balcanic, bloc al neutrilor, care să situeze țara în afara cîmpului confruntărilor agresive. Dar strădaniile sale s-au dovedit inoperante în condițiile în care marile puteri croiau strategii ofensive și defensive fără a ține seama de țări ca România, Grecia, Jugoslavia, Albania, pentru a le aminti numai pe cele din zona sud-est europeană. Și pentru că istoria izolării României nu este o simplă înmagazinare de evenimente pe care să le înșirăm în monografii sau studii, ci este evocarea unor momente pline de dramatism, cu consecințele știute, trebuie să tragem și de aici concluzii importante. Iar evocările istorice, cum sînt cele referitoare la încărcatul an 1939, le facem sub incidența marilor responsabilități în fața națiunii noastre.

ÎNTRE ELEMENTELE principale ale analizei situației politice a României anului 1939 se desprind acelea care privesc dispunerea forțelor politice, de clasă în raport cu marile probleme ce se aflau în fața țării. Concluzia cea mai importantă, legitimată de faptele concrete din epocă, este aceea că România se situa în rîndul țărilor ostile fascismului, dictaturii fasciste, agresiunii și barbariei hitleriste. Că în țara noastră exista un larg evantai de forțe, predominant pe scena vieții politice, forțe care se manifestau deschis contra Reichului nazist, respingînd orice alternativă de alianță sau apropiere de puterile fasciste. În acest evantai, rolul decisiv prin militanțismul său, prin fermitatea și maturitatea sa, aparținea clasei muncitoare și organizațiilor sale politice, între care se distingea prin combativitate și dirzenie Partidul Comunist Român.

Clasa muncitoare a reprezentat pivotul mișcării antifasciste, fiind cea mai consecvent ostilă forță de masă împotriva fascismului. Pe neclintită atitudine antifascistă a clasei muncitoare s-a bizuit în primul rînd partidul nostru comunist în lupta sa de mobilizare a tuturor categoriilor sociale, grupărilor și partidelor politice într-un larg front popular de apărare a libertăților democratice, a independenței și integrității țării. Din rîndurile clasei muncitoare s-au ridicat, animați de cel mai fierbinte simțămînt patriotic, militanți revoluționari care au înțeles că apărarea intereselor maselor exploatare se întrepătrunde cu apărarea intereselor țării împotriva dictaturii fasciste, a războiului, a sfărîmării unității naționale.

Clasa muncitoare a fost avangarda puternicei mișcări antifasciste din România care a împiedicat, în tot deceniul al patrulea, instaurarea fascismului la putere, înlesnind menținerea

țării pe un curs al politicii interne și externe ostil fascismului, hitlerismului.

Există o conexiune intimă între climatul politic general din țară, al anilor 1933—1940, potrivit fascismului și fermitatea cu care clasa muncitoare, iar în jurul său alte forțe largi populare, s-au ridicat pentru a bara căile de fascizare a României. După cum există o determinare de neocolit între politica externă a țării noastre, poziția reprezentanților săi la reuniuni internaționale, la Liga Națiunilor și alte foruri pozitive de apărare a păcii, de condamnare a agresiunii, a fascismului și poziția antifascistă fermă a clasei muncitoare, a maselor populare, în ultimă instanță a poporului român.

Înțelegînd temeinic rolul și locul componentei de bază a mișcării antifasciste din România, al clasei muncitoare, se pot explica fenomene politice de masă ca cele din 1939 și multe altele anterioare și ulterioare. Este vorba de rezistența care a așezat țara noastră într-o postură cu totul aparte în ajunul izbucnirii războiului mondial și încă după aceea. Izolată și într-un anume fel singură, România anului 1939, a anului cînd Germania hitleristă domina centrul și sud-estul Europei, nu numai că nu se aliază puterilor fasciste, dar desfășoară o politică antihitleristă.

Guvernele României, oricît de subordonate erau monarhului, au ținut seama în importante situații de climatul general care stăpînea masele populare, au avut în vedere rațiuni supreme de salvagardare a independenței și suveranității naționale. Într-un asemenea climat de ostilitate larg populară față de Germania hitleristă, față de agentura acesteia Garda de Fier, o serie de guverne care s-au succedat în acea perioadă, respectiv ale lui Miron Cristea, Armand Călinescu și Gheorghe Argeșanu au acționat pentru apărarea integrității și suveranității naționale, pentru menținerea păcii, contra agresiunii hitleriste și a coloaanei sale a V-a din țara noastră. În condițiile dictaturii regale, ale cărei direcții antidemocratice sînt bine știute, au existat la nivelele guvernamentale, reprezentanți ai politicii României, care fără a fi exponenți ai democratismului, s-au aplecat totuși atent asupra situației grave în care se afla țara și asupra stării de spirit a maselor, a voinței populare, respingînd apropierea de puterile fasciste, amînînd aplicarea în practică a pactului economic româno-german și căutînd stabilirea unui sistem de alianțe salutar. Pregătirile făcute, inclusiv quasobilizarea armatei întru apărarea țării contra Germaniei hitleriste și aliaților săi, în prima parte a anului 1939, stau mărturie a liniei adoptate de guvernele României pînă la izbucnirea războiului și chiar după. Între altele trebuie arătat că dintre cei trei prim miniștri amintiți niciunul nu a supraviețuit anilor 1939—1940. Lor li se adaugă și alte personalități politice ale regimului burghez din România, între care Nicolae Iorga, fost prim-ministru, Virgil Madgearu, ministru, Victor Iamandi ministru, și alții care au fost — în aceeași perioadă — victime ale atentatelor și asasinatelor agenturii hitleriste legionare. Un altul, Nicolae Titulescu, murea în 1940 departe de țară, în condiții dramatice, urmărit de furia bandelor hitleriste.

Păstrînd totdeauna proporțiile în aprecierea reală a locului diferitelor personalități ale vieții politice românești, judecîndu-le și în contextul guvernării burgheze, în cazul anului 1939, al regimului dictaturii regale, putem și se cuvine să marcăm rolul unor asemenea oameni politici lucizi, cu simțul responsabilității pentru interesele independenței și integrității patriei, care au acționat, unii chiar cu sacrificiul vieții, împotriva înrobirii României de către imperialismul hitlerist.

Nu este lipsit de semnificație și faptul că în 1939, în ajunul și chiar în primele luni ale războiului, cînd Reichul nazist înregistra cunoscutele succese militare, în România, mișcarea an-

tifascistă lua amploare. 1 MAI 1939 este una din dovezile încărcate de semnificații și de valori politice.

Pericolul ce-l reprezentau țările fasciste pentru suveranitatea și unitatea națională, ca și primejdia ce o constituia Garda de Fier, au pus în fața partidelor și grupărilor politice importanța problemă a atitudinii ce trebuia să o adopte. Și au fost adoptate poziții diferite, de la interzicerea Gărzii de Fier în 1933, cu epilogul asasinării primului ministru I. G. Duca de către legionari, la poziția lui Nicolae Titulescu și a altor diplomați români peste hotare și pînă la procesul intentat căpetenilor legionare.

Legionarii, care îndepliniseră rolul de piesă diversionistă în caruselul politicianilor marii burghezii, aveau, după instaurarea dictaturii hitleriste în Germania, pretenții de competitori la putere, căutînd să se impună prin orice mijloace. Ei au desfășurat o furibundă campanie anticomunistă, șovină, antisemită, agresivă și ostilă la tot ceea ce însemna democrație și forțe progresiste în România. Alcătuiindu-și unități de șoc, după chipul celor hitleriste, îndreptate contra muncitorilor, a cetățenilor pașnici din orașe și sate Garda de Fier, stipendiată de Berlin, s-a constituit în reprezentanța hitlerismului în România, propagînd ideologia și politica de inspirație nazistă. Forma supremă de acțiune a fost asasinatul. Terorismul legionar a cunoscut riposta fermă a mișcării antifasciste care vedea în Garda de Fier instrumentul aservirii României față de Reichul hitlerist, al pierderii independenței patriei. Tocmai o asemenea ripostă pornită din aversiunea populară a contribuit la decizia reprezentanților guvernamentali amintiți de a trece la măsurile antilegionare din 1939.

CLASA MUNCITOARE care reușise să ridice prin marile lupte politice prima mare baricadă în Europa contra fascismului după venirea lui Hitler la putere, a fost forța care a vitalizat clase, pături sociale, partide și grupări politice organizații și asociații profesionale, culturale la o amplă și puternică mișcare antifascistă. Partidul Comunist, pornind de la consecvența de granit a antifascismului muncitorimii, a adunat ca într-un fluviu, forțe din cele mai diferite pentru a rezolva principala problemă a acelei perioade — salvarea independenței patriei. Antifascismul în România a avut în același timp toate componentele mișcărilor antifasciste, cu laturile de clasă, de apărare și dezvoltare a cuceririlor democratice, de menținere a păcii, de înfrățire a maselor exploatare românești cu cele al naționalităților conlocuitoare, de condamnare a antisemitismului, a rasismului fascist, de solidaritate militantă internațională, de apărare a culturii, a tradițiilor progresiste ș.a.m.d. Aceste componente formau conținutul chemărilor la unitatea de acțiune a clasei muncitoare între comunisti, socialiști, social-democrați. În jurul acestor componente Partidul Comunist Român a conceput și a acționat pentru crearea unui Front Popular Antifascist, realizînd blocuri democratice cu diverse partide sau grupări politice, ca Frontul Plugarilor, MADOSZ-ul, Partidul Socialist, Liga Muncii, Comitetele Cetățenești, cu fracțiuni ale P.N.Ț. și numeroase organizații de masă sindicale, culturale. Sub acest raport, se cere marcată atitudinea antihitleristă a unor partide burgheze sau grupări burghezo-democratice, ca cele conduse de către Dem. Dobrescu, N. Lupu, Gr. Iulian, Gr. Filipescu și altele.

Comunitatea ostilității față de Germania nazistă și față de Garda de Fier nu subsidia varietatea de scopuri ale diferitelor forțe sociale politice, chemate să realizeze Frontul Popular. Imperativ era dincolo de această varietate să se stabilească obiective comune principale care să apropie aceste forțe. Aceste obiective comune au fost incontestabil salvarea independenței și apărarea unității naționale.

Este marele merit al Partidului Comunist Român, care deși ilegal, mic sub raport numeric, dar puternic prin înfrîurirea și rolul său, că a știut să-și concentreze principala direcție de activitate asupra apărării țării de pericolul fascist și să pună la bazele acestei activități unitatea de acțiune a clasei muncitoare.

Desprinzîndu-se treptat din strangulările sectariste care-l izolau de mase, Partidul Comunist a găsit noi și noi căi de apropiere și conlucrare cu celelalte partide și organizații muncitorești atât pentru apărarea intereselor economice ale proletariatului, cît și pentru făurirea temeliei muncitorești pe care să clădească frontul celor mai largi forțe populare contra fascismului. Cercetarea atentă a documentelor mișcării muncitorești din epocă, atestă mutațiile de fond ale atitudinii Partidului Comunist față de celelalte partide muncitorești, față de P.S.D. și P.S.U., față de sindicatele C.G.M. Drept rezultat, aceste organizații și o serie de lideri ai lor vor începe să răspundă apelurilor Partidului Comunist la Front Unic și Frontul Popular Antifascist.

Se realiza, astfel, în acei ani, practic, în focul luptelor proletare și al mișcării antifasciste, fundația unității mișcării muncitorești atât de indispensabilă pentru obiectivele democratice, de progres, de apărare a independenței și integrității țării.

Trebuie spus cu multă claritate că ceea ce a caracterizat ceea ce a fost propriu muncitorimii din România a fost o statornică vocație spre unitate. Mișcarea muncitorească în țara noastră a început unită și nu împărțită pe curente și organizații socialiste diferite, lassaliene, proudhoniste, anarhiste, bacuniniste sau de altă orientare. Unită și pe baza principiilor socialismului științific afirmate în anii '80 a evoluat și s-a maturizat mișcarea noastră muncitorească. Sub semnul unității s-a desfășurat Congresul socialist din mai 1921 care a consacrat Partidul Comunist Român drept unicul partid muncitoresc la acea dată. Unită a evoluat și mișcarea sindicală. Disensiunile și dezbinările survenite timp de circa un deceniu au privit mai ales conducerea partidelor și nicidecum masa muncitorilor socialiști și comuniști. Vocația unității clasei muncitoare și-a spus cuvîntul chiar și în acel deceniu de grele încercări pentru mișcarea noastră revoluționară, arătînd că această clasă continua să fie reprezentanta misiunii istorice de port-drapel al democrației, păcii, independenței și construirii unei noi societăți, socialiste.

SUCCESULE, realizarea fie și parțială a unității muncitorești de acțiune contra fascismului au constituit temelia pe care s-au ridicat noi alianțe și fronturi comune. Partidul Comunist Român și-a lărgit orizontul de activitate pe o vastă arie politică, educativă, ideologică pentru influențarea maselor în direcția antifascistă. În aceste împrejurări au apărut limanuri noi pentru o mare parte a intelectualității românești animată de idealuri democratice și patriotice, care-și căuta făgașul de afirmare a adevăratelor valori progresiste patriotice pe care să le pună în slujba patriei amenințate. Împotriva hitlerismului, care amenința cuceririle civilizației și progresului omenirii, contra fascismului de pretutindeni care propaga falimentul culturii, intelectualitatea noastră s-a ridicat sub cele mai variate forme, în funcție de gruparea politică și optica determinată de limitele clasei din care provenea. Nu greșim dacă afirmăm că majoritatea fruntașilor vieții științifice culturale, români și din rîndul naționalităților conlocuitoare, s-a aflat pe baricada luptei antifasciste. Ceea ce era comun majorității intelectualității din țara noastră s-a dovedit a fi fost răspunderea pentru soarta țării, ostilitatea față de hitlerism și susținătorii acestuia în România — Garda de Fier. În asociații antifasciste, într-o bogată presă progresistă, acești intelectuali demascau scopurile fascismului de a introduce forme narcotizante, de întunecare a conștiinței maselor spre a le domina mai ușor, se ridicau împotriva pseudodoctrinelor importate care încercau să justifice acțiunile teroriste și de subordonare a țării unor puteri străine pe care le desfășurau organizațiile fasciste, doctrine care erau cu totul străine unui popor cu o puternică spiritualitate sănătoasă.

Intelectualii antifasciști au tras semnalul de alarmă asupra cultivării de către fascism a urei față de om, altoit pe egocentrism și megalomanie, pe rasism și teroare. Cu multă virulență a fost demascată esența teoriilor privind renunțarea la rațiune în favoarea unei conștiințe mistice. Condamnarea Gărzii de Fier, dezvăluirea legăturilor strînse ale acesteia cu Germania nazistă era făcută de pe postul solid al intereselor supreme ale patriei, de menținere a suveranității, a ființei naționale. Conținutul patriotic, imprimat de partidul comunist, era cu totul opus frazeologiei patriotarde, naționalist șovine. Acest conținut nu era deloc rupt de solidaritatea internațională cu mișcările revoluționare progresiste, antifasciste. Dimpotrivă, mișcarea antifascistă din România a fost prezentă prin reprezentanții săi la toate acțiunile importante de solidarizare cu lupta antifasciștilor din alte țări, a fost prezentă la mari reuniuni internaționale pentru pace și contra fascismului de la Paris, Bruxelles, New York și alte orașe. Peste 600 de voluntari români au luptat cu arma în mînă în brigăzile internaționale antifasciste din Spania.

Conținutul patriotismului forței conducătoare a mișcării antifasciste românești a ieșit mai clar în evidență în ajunul războiului cînd cu armatele hitleriste la hotarele nord-vestice ale țării. Partidul Comunist Român în Apelul din martie 1939, se adresa întregului popor: „Hitler vrea să vă răpească grîul, petrolul și teritoriul. El vrea să vă arunce în robie... Ridicați-vă la luptă pentru a împiedica orice capitulare. Partidul Comunist

dr. docent Titu GEORGESCU

(Continuare în pag. 25)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

PENTRU CERCETĂTORII și oamenii politici progresiști din țările lumii a treia una din condițiile majore pentru înlăturarea subdezvoltării și dezvoltarea economico-socială independentă a acestor țări o constituie restructurarea pe baze noi, echitabile a relațiilor dintre statele lumii. O alta, de o importanță prioritară, o constituie eforturile proprii, concentrarea tuturor forțelor umane și a mijloacelor materiale interne pentru dezvoltarea industriei, agriculturii, a tuturor compartimentelor vieții social-economice. Se demonstrează adesea, cu numeroase argumente economice, sociale, politice, că un proces de asemenea proporții, cu consecințe atât de complexe — cum este eradicarea subdezvoltării, devine posibil numai pe baza transpunerii în viață a unor programe de evoluție curente și de perspectivă bine elaborate, care să pornească de la studierea atentă, profundă a realităților concrete din fiecare țară.

Nu numai teoria ci și experiența de până în prezent demonstrează că în alcătuirea unor asemenea programe de largă anvergură, care să cuprindă ansamblul dezvoltării social-economice, un rol de mare însemnătate trebuie să revină statului. Așa cum este cunoscut, în multe țări ale lumii a treia a apărut și s-a dezvoltat sectorul de stat, public, ca urmare a unor naționalizări de mijloace de producție ale fostei administrații coloniale sau expropriării unor grupuri exploatare interne. În aceste condiții, chiar în cazurile în care nu se declară direct necesitatea naționalizării principalelor mijloace de producție, a lărgirii sferei acestora, necesitatea dezvoltării în tot mai mare măsură a sectorului public, se consideră că dezvoltarea este o problemă prea importantă pentru

Evoluții în gândirea economică din țările în curs de dezvoltare (I)

ca statul să rămână un simplu spectator în fața inițiativei private cerindu-se, în general, o angrenare mai viguroasă a statului în procesul de restructurare a societății.

În gândirea economică din țările ce și-au cucerit recent independența, se relevă opinii diferite, unele chiar opuse, cu privire la funcțiile economice ale statului. Aceste deosebiri nu trebuie însă înțelese ca o confruntare între cei care exagerează rolul statului și cei care contestă necesitatea funcțiilor economice; este vorba mai degrabă de dispute în legătură cu gradul de intervenție a statului în viața economică.

Reflectind realitatea creșterii rolului sectorului de stat în dinamizarea vieții economice și sociale din țările lumii a treia, într-un studiu elaborat de un grup de specialiști sub egida C.E.P.A.L. se subliniază că în prezent apare ca o trăsătură comună în orientarea politică din zona latino-americană „tendința de a defini sectorul public ca element regulator al pirghiilor pieței bazate pe un model al creșterii participative. Într-adevăr — continuă studiul — toate țările prevăd în planurile lor o contribuție majoră a investițiilor publice în cadrul investițiilor totale”). O poziție apropiată cu privire la

rolul sectorului de stat și al funcțiilor economice ale statului se întâlnește și în alte zone ale lumii a treia. În Africa, o serie de gânditori subliniază rolul dezvoltării economice autocentriste, în care locul prioritar în politica investițională să-l aibă sectorul public. În cel de-al IV-lea plan al Camerunului (1976-1981), de exemplu, se prevede că, din totalul investițiilor, 73% să fie realizate de sectorul public și numai 27% să fie finanțate de sectorul privat. Această strategie, așa cum se relevă într-o analiză întreprinsă de cunoscutul economist egiptean Samir Amin, este împărțită și de alte țări ale zonei respective. Politica de dezvoltare autocentristă promovată de economiști africani apare ca o opoziție reală și plauzibilă la politica economică etero-centristă care pune accent pe factorii exteriori în dezvoltare politică susținută, între alții, de unii economiști occidentali (cum este Philippe Hugon în *Analyse du sous-développement en Afrique noire — l'exemple de l'économie du Cameroun*, Paris, 1968).

Trebuie subliniat că concepția privind rolul statului în dezvoltare variază în funcție nu numai de nivelul economic al acestor țări, ci și de opțiunea strategică de perspectivă a acestora; așa cum se știe, unele țări se pronunță deschis pentru opțiuni de natură socialistă și acționează în acest sens (Algeria, Angola, Mozambic, Tanzania, Etiopia etc.), altele se pronunță pentru o cale proprie necapitalistă, în sfârșit alte state dintre cele ce și-au cucerit independența mențin structuri de tip capitalist sau precapitalist.

Referindu-se de exemplu la opțiunea socialistă a uneia din țările menționate — Tanzania, președintele acestei țări Julius K. Nyerere cunoscut și prin activitatea sa publicistică, subliniază fără echivoc că

FIȘE

Sorin Stanciu

Noua ordine internațională

(concept și acțiune)

EDITURA POLITICĂ

● După cum arată Sorin Stanciu în cartea sa *Noua ordine internațională (concept și acțiune)*, Ed. politică, 1979, 108 p., întreaga dezvoltare a lumii contemporane face dovada că în lume își croiește drum atât ideea, cât și hotărârea popoarelor de a pune capăt vechii ordini internaționale și de a instaura o nouă ordine internațională. În ciuda deosebirilor de vederi care mai există, spune autorul, noua ordine internațională a devenit o preocupare concretă a tuturor popoarelor.

Viața confirmă justetea aprecierilor partidului nostru în această privință, noua ordine internațională, gândită ca un sistem de relații noi, bazat pe principiile de egalitate și echitate, presupunând dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor, lichidarea inegalităților, discriminărilor, distorsiunilor, a decalajelor economice, a împărțirii lumii în țări sărace și țări bogate, asigurarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, crearea de condiții propice progresului economic și social mai rapid, figurează astăzi sub diferite forme pe ordinea de zi a activității diferitelor instituții specializate ale O.N.U. Din cuprins: O idee își croiește drum în lume; Coordonate ale noii ordini internaționale; O revoluție în viața mondială.

„Învierea” aurului

● Un articol din revista THE ECONOMIST (13-19. I. 1979), intitulat The gold revival (Învierea aurului) poartă subtitlul „S-a presupus că aurul a fost înlăturat din sistemul monetar internațional. El s-a întors”. În 1975 această înlăturare a fost chiar

formală, cind s-a hotărât abolirea ficțiunii unui preț oficial, fără legătură cu prețul pieței. O șesime din stocul de aur al F.M.I. a fost înapoiat țărilor membre și o altă șesime a fost pusă în vânzare. În prezent însă băncile centrale își revaluează febril rezervele lor de aur, dar mai semnificativ ar fi că sistemul monetar european pe cale de a se naște „va avea în gură o linguriță aurită”. Se presupune că participanții la acest sistem vor depune la fond un procent egal din rezervele lor în dolari și în aur. După autor, aurul are multe dezavantaje ca fond de rezervă, dar nici alternativele nu s-au dovedit a fi ideale. Exemplul cel mai evident este dolarul, dar eșecul real l-ar reprezenta după autor DST-urile care, cel puțin deocamdată, nu au reușit să-și dobândească atractivitatea dorită de arhitecții sistemului. Cu toate obscuritățile sale și în ciuda tuturor obstacolelor aurul continuă să fie moneda mondială cea mai căutată.

S.U.A. și cercetarea științifică

● Revista PROBLEMES ECONOMIQUES (6. XII. 1978) re-

produce din „Neue Zürcher Zeitung” un articol cu titlul *Sorge der USA um ihre Wissenschaft und Technik* (Preocuparea S.U.A. pentru știința și tehnica sa), de dr. A.P. Speiser. După autor, sentimentul pionieratului care anima în trecutul recent pe cercetătorii americani este din 1970 în evidentă regresie. La suprafață această evoluție nu este prea perceptibilă, căci oferta de produse noi continuă — ceasuri cu cuarț, calculatoare de buzunar, jocuri video, aparatele sinte înșelătoare. Aceste noutăți se sprijină pe baze științifice cu vechime de douăzeci și trei ani. Numeroase indicii sugerează că există în prezent mai puține preocupări pentru tehnica anilor 1980 și 1990 decât se observa pentru cea a anilor '60 și '70. În 1963 se destina încă 3 la sută din PNB pentru cercetare și dezvoltare, în 1978 — doar 2,2 la sută. Cercetarea industrială, chiar dacă nu i s-a redus finanțarea, este tot mai mult orientată spre obiective pe termen scurt. Se exprimă chiar teama că Japonia și R.F.G. ar putea „cuceri” supremația economică. Soluția preconizată ar

pentru asigurarea justiției economice „statul trebuie să exercite un control efectiv asupra principalelor mijloace de producție”. Totodată „statul trebuie să-și asume răspunderea de a interveni activ în viața economică a națiunii astfel încât să asigure bunăstarea tuturor cetățenilor și să prevină exploatarea omului de către om, a unui grup de către altul¹⁾”. Politica economică pe care trebuie s-o promoveze statul — se remarcă în continuare — este politica sprijinirii „pe forțe proprii (self-reliance) la toate nivelurile: individual, comunitar (de grup) și național. Aceasta înseamnă „să alegi calea de dezvoltare prin care să nu depinzi de alții”.

Fără îndoială că promovarea politicilor bazate pe forțe proprii nu este nici nouă și nici originală, ea este susținută de majoritatea țărilor lumii a treia, deosebirile fiind de nuanță, de accent și nu de esență. Original este însă modul în care J.K. Nyerere încearcă s-o aplice la condițiile specifice ale unei țări care dorește „să construiască un stat socialist”, pornind de la principiile „socialismului african modern”.

Potrivit altor opinii statul ar trebui să îndeplinească „un rol complementar intervenției private”, acționând ca producător doar în sectoarele strategice. Sînt totodată țări ale lumii a treia în care se proclamă că statul trebuie să exercite o funcție complementară și subsidiară individului și organizațiilor sociale în calitate de intermediar. Un asemenea principiu este relevat în Argentina, în „Program de Recuperación y Expansión, abril 1976”. În Planul național de dezvoltare a Uruguayului pe anii 1973-1977 se susține ideea restrîngerii rolului statului, a evitării „prezenței statului intervenționist”

în mecanismul economic al țării. Puncte de vedere apropiate, sub anumite aspecte, se întîlnesc și în literatura socio-economică africană, de exemplu la Daniel Bio. Spre deosebire însă de cei care au anumite rezerve față de acțiunea „statului intervenționist”, Daniel Bio admite că față de problemele mari cu care se confruntă societatea, statul nu trebuie să stea neutru. Dimpotrivă, neintervenind în probleme care pot fi soluționate de comunitățile locale, statul va avea răgazul necesar dar și obligația să se orienteze cu simțul responsabilității participative spre problemele „dezvoltării generale, naționale, ba chiar internaționale²⁾”.

Există numeroase poziții cu privire la rolul statului în mecanismul economico-financiar al societății care susțin participarea directă a puterii publice în elaborarea și executarea unor proiecte din sectoarele strategice și sfera serviciilor, precum și participarea statului la anumite proiecte din sectoare productive lăsate mai mult pe seama participării private. Ele se relevă de pildă în Bolivia, potrivit orientărilor planului de dezvoltare economică și socială din 1976-1980.

În alte puncte de vedere, chiar acele care nu implică o dezvoltare declarată de tip socialist, se susține în mod deschis și insistent necesitatea intervenției masive a statului în viața economică, transformarea acestuia într-un agent economic constant și competent. Această intervenție este concepută să se exprime cu precădere în creșterea ponderii investițiilor publice în finanțarea procesului de dezvoltare economică. Ceea ce va însemna, așa cum se subliniază în Planul de dezvoltare național pe anii 1975-1980 din Peru, amplificarea rolului statului „ca producător

de bunuri de bază pentru dezvoltare”. Studiul alcătuit sub egida C.E.P.A.L., din care am extras aprecierea, considera că diversele concepții cu privire la rolul statului se exprimă în ultimă instanță prin „coeficientul de participare a investițiilor publice în volumul total al investițiilor³⁾” în procesul de creștere și dezvoltare economică a țării.

Trebuie însă subliniat că oricît de importantă și necesară este apreciată a fi intervenția statului național pentru asigurarea echilibrului economic și mai ales a accelerării progresului economico-social al unei țări, se afirmă că ea nu poate soluționa problemele grave cu care se confruntă societatea decît atunci cînd sînt unite toate forțele încinate ale națiunii — clasa muncitoare, țărănimia, intelectualitatea progresistă, celelalte pături sociale care, în etapa actuală, cunosc un evident proces de radicalizare. Sublinierea necesității acestei uniri a tuturor forțelor naționale se remarcă drept o trăsătură comună în gîndirea a numeroși gînditori din Africa, Asia și America Latină.

prof. dr. Ion BULBOREA

¹⁾ General E (C.E.P.A.L.) 3 de marzo de 1977, Tendencias y proyecciones al largo plazo del desarrollo economico de America Latina, p. 69.

²⁾ Vezi Albert Bonnal, Remarques sur la planification camerounaise, in Revue française d'études politiques africaines, nr. 140/141, p. 71-72.

³⁾ Julius K. Nyerere, Ujamma. Essays on Socialism, Dar es Salam, Oxford University Press, Nairobi, London, New York, 1969, p. 12-13; vezi respectiv și pp. 151-152; 14.

⁴⁾ Daniel Bio, La recherche d'une vraie paix mondiale, Cotonou, Dahomey, 1971.

⁵⁾ Vezi General E (C.E.P.A.L.) 1027, 3 de marzo de 1977.

fi schimbarea atitudinii față de progresul tehnic, în care să nu se vadă un inamic al calității vieții și asigurarea „marilor școli ale țării” cu mijloacele necesare cercetării.

● Editată de „Revista economică” lucrarea Contractul comercial de vânzare internațională (volumul 4 din colecția „Relații economice internaționale”, autor: dr. Al. Deteșan, dr. Nicolae Ghimpa, p. 416), își propune să constituie un instrument de lucru pentru lucrătorii din domeniul comerțului exterior. Ca urmare, fiecare capitol — încheierea contractelor, obiectul lor (marfa și prețul), condițiile și

efectele livrării, garanții de calitate, modul de soluționare a reclamațiilor etc. — conține normele de drept, uzanțele internaționale și tipuri de clauză privind secțiunea respectivă din contract; comentariile se referă, cu precădere, la aspectele de aplicare în practică a celui mai important instrument juridic din activitatea de comerț exterior — contractul de vânzare cumpărare internațională. Raporturilor contractuale dintre întreprinderile economice producătoare de mărfuri pentru export și întreprinderile de comerț exterior exportatoare, autorii le-au consacrat capitolul 8: contractul economic de livrări pentru export — interfevențe cu contractul comercial de vânzare internațională. Lucrarea mai cuprinde trei secțiuni care vin să sublinieze caracterul ei de instrument de lucru: o monografie a derulării contractelor de export (cap. 8), culegeri de practică arbitrală internațională (cap. 9), practica arbitrajului de stat central privind contractele economice de export și import cap. 10).

Întîlnire de lucru

● Recent Revista „Economică Gazeta” a organizat, cu prilejul celei de a 30-a aniversări a C.A.E.R., o întîlnire de lucru la care au luat parte redactorii șefi ai revistelor economice din țările socialiste membre ale C.A.E.R. În cadrul reuniunii, care s-a desfășurat la Moscova în zilele de 16-18 aprilie a.c., a avut loc un schimb de opinii privind reflectarea în presă economică a fiecărei țări a diferitelor aspecte ale dezvoltării economice și relațiilor de colaborare între țările socialiste membre ale C.A.E.R. Totodată a avut loc și un schimb de experiență privind munca redacțională a revistelor participante.

Dezbateri științifice

● În cadrul preocupărilor pentru perfecționarea indicatorilor și a normativelor de eficiență, Institutul de economie industrială, în colaborare cu Direcția finanțe-prețuri din M.I.C.M. a organizat recent o dezbateri științifice pe tema Considerații

FIȘE

metodologice privind determinarea eficienței economice a utilizării fondurilor fixe. Participanții au analizat propuneri de perfecționare a metodologiei de determinare a eficienței fondurilor fixe, elaborate de către un colectiv de cercetare al I.E.I. pe baza studiilor întreprinse.

Simpozion

● În perioada 24-25 aprilie 1979 s-au desfășurat în cadrul Academiei de studii economice din București lucrările simpozionului studențesc pe tema: Metodologii de cercetare, nouă formă de integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția, organizat de Laboratorul de conducere a unităților industriale. Au fost prezentate rezultatele unor studii efectuate în 40 de întreprinderi privind elaborarea unor soluții de reducere a costurilor de producție, de sporire a calității produselor, de creștere a eficienței economice.

NOUA ORDINE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ, IMPERATIV AL CONTEMPORANEITĂȚII

CONTINUĂM publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și învățămîntului, de către cadrele catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. docent N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ATÎTA TIMP cît a constituit unicul sistem social și chiar după apariția sistemului mondial socialist, capitalismul a promovat relații internaționale întemeiate pe exploatarea omului de către om, pe asuprirea unor națiuni de către altele, pe exploatarea nemiloasă și nerațională a avuției popoarelor, pe inegalitatea dintre țări și popoare, Ordinea economică mondială și vechile relații internaționale generate de capitalism și imperialism au devenit anacronice, incompatibile cu marile prefaceri intervenite în lume, cu noile tendințe ale vieții internaționale.

În locul acestora, în mod necesar se impune statornicirea unor relații bazate pe respectarea strictă a independenței naționale, a suveranității statelor, pe deplină egalitate, relații care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor popoarelor, lichidarea împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, în țări dezvoltate și țări subdezvoltate, în țări exploatare și țări exploitate, într-un cuvînt, să fie instaurată o nouă ordine internațională.

Prin ordine economică internațională înțelegem acea structură a economiei mondiale compusă din economiile naționale ca părți componente ale sale, bazată pe un tip istoricește determinat al diviziunii internaționale a muncii, pe un sistem specific de legături economice internaționale și pe anumite mecanisme economice internaționale, existente într-o etapă sau alta, cum sînt: mecanismele comerciale, mecanismul prețurilor, mecanismul monetar, mecanismul financiar internațional etc.

Ordinea economică internațională reflectă deci structurile de bază ale economiei mondiale existente la un moment dat. Amploarea și natura legăturilor economice internaționale care se stabilesc între state depind — alături de alți factori — de gradul de dezvoltare al diferitelor economii naționale și de participarea lor la diviziunea internațională a muncii; modificările intervenite în cadrul acestora impun schimbarea ordinei economice internaționale date. Iar, în prezent, aceasta este o necesitate obiectivă care decurge din faptul că:

a) Actuala ordine economică internațională nu mai corespunde mutațiilor revoluționare produse în ultimele decenii, nu reflectă nici actualul raport de forțe internațional.

b) Actuala ordine economică internațională instituită pe baza diviziunii internaționale capitaliste a muncii menține încă o parte însemnată a țărilor lumii într-o gravă stare de subdezvoltare, perpetuează inegalitatea și decalajele economice. În condițiile creșterii interdependenței economice dintre țări, disproporțiile existente în economia mondială determină, în cele din urmă, însăși limitarea posibilităților de dezvoltare ale țărilor înaintate economice.

c) Actuala ordine economică internațională menține unele practici colonialiste și neocolonialiste, pune restricții de tot felul în calea relațiilor internaționale, permite amestecul în treburile interne ale altor țări; toate aceste stări de lucruri nu mai pot fi tolerate, ele trebuie înlăturate.

d) Consolidarea unei păci trainice și a securității în întreaga lume, eliminarea stărilor de încordare, tensiune și animozitate internațională impun, în mod deosebit, instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată că: „pe plan internațional inegalitatea și asuprirea duc pînă la urmă la aștețirea contradicțiilor dintre state și la apariția unor grave conflicte între ele. Pentru evitarea unor ciocniri, care pot deveni violente, este necesar ca vechile relații interstatale să fie schimbate și înlocuite cu o politică nouă, de deplină egalitate în drepturi între toate statele lumii. Aceasta este o legitate a dezvoltării sociale — atît pe plan național, cît și internațional — un proces determinat de însăși dialectica dezvoltării social-istorice”¹⁾.

Instaurarea unei noi ordini economice internaționale este nu numai obiectiv necesară, ci și practic posibilă. Aceasta deoarece pe plan mondial raportul de forțe este favorabil popoarelor și forțelor care luptă pentru progres și pace în lume, au început să se creeze legături noi între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, iar participarea la diviziunea internațională a muncii a devenit o lătură inseparabilă a procesului de dezvoltare a fiecărei națiuni.

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român despre căile instaurării unei noi ordini economice internaționale.

O CONTRIBUȚIE substanțială la definirea conținutului și căilor de instaurare a unei noi ordini economice internaționale au adus documentele adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R. și — mai ales — raportul prezentat la Congres de tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest raport sînt prezentate, în 10 puncte, direcțiile majore în care trebuie să se acționeze pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale:

1) Înlăturarea vechilor relații de inechitate, a asuprii unor popoare de către altele, lichidarea politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste;

2) Realizarea unor relații bazate pe deplină egalitate în drepturi între toate națiunile lumii;

3) Respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege orînduirea socială, fără nici un amestec din afară și de a fi stăpîn pe bogățiile naționale. Aceasta presupune obligația tuturor statelor de a nu utiliza forța sau amenințarea cu forța împotriva altui stat, precum și de a nu impune anumite opțiuni cu caracter politic sau economic;

4) Lichidarea rapidă a decalajelor dintre țările dezvoltate și cele slab dezvoltate și apropierea nivelului de dezvoltare economico-socială a tuturor țărilor. În prezent, decalajele economice și tehnologice între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare sînt foarte mari și prezintă chiar tendința de a se adînci. Hotărîtor în remediarea acestei situații este efortul propriu al țărilor slab dezvoltate, folosirea la maximum a resurselor interne materiale și umane, alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare. Dar, în același timp, eliminarea decalajelor economice presupune ca țările rămase în urmă să beneficieze și de un ajutor mai substanțial din partea țărilor dezvoltate din punct de vedere economic și, în primul rînd, din partea acelor care secole de-a rîndul le-au menținut în stare de dependență colonială.

5) Asigurarea unor rapoarturi echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale. În decursul perioadei postbelice, evoluția prețurilor la materiile prime exportate de țările în curs de dezvoltare a cunoscut creșteri mai lente decît prețurile la export ale țărilor capitaliste dezvoltate, ceea ce a frînat progresul economic al primelor.

6) Stabilirea prețurilor la materiile prime și produsele industriale pornindu-se de la necesitatea stimulării activității productive a tuturor popoarelor și pentru a asigura — în primul rînd — progresul mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare;

7) Asigurarea accesului tuturor țărilor la materiile prime, la sursele de energie și la cuceririle științei și tehnicii moderne. Pentru aceasta este necesară realizarea unei ample cooperări internaționale în vederea punerii în valoare a resurselor de materii prime și energetice, a utilizării lor raționale, a eliminării risipei, precum și elaborarea unor programe menite să reunească eforturile statelor în descoperirea și folosirea a noi surse de materii prime și de energie; de asemenea, se cer a fi adoptate măsuri concrete în direcția transferului fără restricții al tehnicilor moderne către țările în curs de dezvoltare, a promovării și stimulării cercetării științifice în aceste țări;

8) Elaborarea unor programe speciale, sub egida Organizației Națiunilor Unite și a altor organisme internaționale, în scopul realizării unor obiective de importanță vitală pentru dezvoltarea civilizației umane;

9) Soluționarea urgentă a problemei alimentației pe plan mondial. Se impune, astfel, adoptarea unor măsuri hotărîte pentru a asigura o dezvoltare rapidă a producției agricole, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare. De asemenea, se impune — în același scop — elaborarea unui program complex de către Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură.

10) Adoptarea unor măsuri energice în vederea accelerării progresului economico-social și intensificarea — în acest scop —

a ajutorului dat țărilor în curs de dezvoltare de către țările mai dezvoltate.

Instaurarea unei noi ordini economice internaționale este menită să asigure dezvoltarea rodnică a colaborării economice internaționale între state cu orinduirii sociale similare, precum și între state cu orinduirii sociale diferite. „Noua ordine economică — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie privită în contextul existenței în lume a unor grupări de țări cu orinduirii sociale diferite, realitate istorică ce va dăinui încă o lungă perioadă de timp. În această lumină, instaurarea unor raporturi noi, echitabile constituie expresia însăși a realizării în viață a principiilor coexistenței pașnice”¹⁾.

Activitatea României pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale

ADOPTAREA la O.N.U. a Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale demonstrează că necesitatea obiectivă a schimbării actualei ordini economice internaționale se impune tot mai mult ca o problemă centrală a vieții internaționale actuale, ca o problemă fundamentală a activității statelor. România, ca membră a O.N.U. și a altor organizații și organisme internaționale a sesizat și pus în discuția acestora, în ultimii douăzeci de ani, multe din elementele componente ale problematicii instaurării unei noi ordini economice internaționale. O contribuție substanțială la precizarea și îmbogățirea conceptului noii ordini economice internaționale și la definirea căilor de traducere în viață a acestui concept, au adus-o documentele adoptate de Congresul al XI-lea al partidului nostru. Programul în 10 puncte, formulat în raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al P.C.R., răspunde în mod obiectiv intereselor majore ale popoarelor și reprezintă totodată o alternativă progresistă, pașnică pentru soluționarea problemelor majore ale contemporaneității.

Conducerea partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu personal, desfășoară o bogată și multilaterală activitate pe plan internațional în scopul transunerii în viață a noii ordini economice internaționale. Această activitate se concretizează în întâlnirile la nivel înalt cu conducătorii diferitelor țări, indiferent de mărimea lor și de orinduirea lor socială, în documentele adoptate cu prilejul acestor întâlniri, în participarea activă la colaborarea și cooperarea economică și tehnicoștiințifică internațională și îndeosebi în lărgirea continuă a

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României, pusă în slujba păcii și colaborării internaționale — 18 dec. 1975, Ed. politică, Buc., 1975, p. 34.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, Buc., 1974, p. 34—36.

³⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilateral dezvoltate și al comunismului în România (în vol. Congresul educației politice și al culturii socialiste, 2—4 iunie 1976, Ed. politică, Buc., 1976, p. 74).

⁴⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, Buc., 1975, p. 184.

colaborării economice a României cu țările în curs de dezvoltare, precum și prin activitatea pe care țara noastră o desfășoară în cadrul organizațiilor și organismelor internaționale pentru edificarea unei noi ordini economice mondiale.

Astfel, țara noastră a sprijinit în mod hotărât adoptarea, la 24 octombrie 1970, a strategiei internaționale a dezvoltării pentru cel de-al doilea Deceniu al Națiunilor Unite (1971—1980), care cuprinde măsuri concertate ale țărilor dezvoltate și ale celor în curs de dezvoltare pentru reducerea și eliminarea decalajului care le desparte, pentru edificarea unei noi ordini economice mai drepte și mai raționale. De asemenea, țara noastră a sprijinit activ adoptarea Declarației și Programului de acțiune privind instaurarea noii ordini economice internaționale (la sesiunea extraordinară din aprilie — mai 1974 a Adunării Generale a O.N.U.). Tot în aceeași arie de preocupări se cuvine menționat aportul României la redactarea Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, adoptată de către Adunarea Generală a O.N.U. în decembrie 1974, precum și inițiativa țării noastre privind convocarea sub egida O.N.U. în anul 1979, a unei conferințe mondiale pentru știință și tehnologie. În septembrie 1975, la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. țara noastră a prezentat declarația „Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale”, iar la 12 noiembrie 1975, la sesiunea Adunării Generale a O.N.U., a difuzat documentul intitulat „Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității Organizației Națiunilor Unite, la întărirea rolului său în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orinduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice”, documente în care și-a reafirmat pozițiile principale adoptate de partidul și statul nostru în problemele internaționale.

În perspectiva conturată și subliniată de Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, „România va participa activ la schimbulurile și cooperarea economică internațională, la activitatea diferitelor organisme economice mondiale, aducându-și contribuția la soluționarea tuturor problemelor internaționale, la realizarea unei noi ordini economice mondiale, la progresul general al popoarelor, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, a echității în viața internațională contemporană”²⁾.

Astfel, țara noastră va continua să-și aducă și în viitorul întregul său aport la opera istorică de edificare a unei noi ordini economice internaționale, care să permită dezvoltarea nestinjenită a raporturilor economice între state, pe baze echitabile și deplin democratice, și să asigure dezvoltarea independentă a fiecărei națiuni pe calea progresului.

P. A.

— X — lector univ. dr. Dan NIJESCU

INTREBĂRI :

1. Ce se înțelege prin ordine economică internațională ?
2. Care sînt principalele cauze obiective care cer instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?
3. Ce prevede programul menționat în Raportul prezentat la Congresul al XI-lea al P.C.R. de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?
4. Care sînt principalele acțiuni întreprinse de partidul și statul nostru, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale ?

Marea demonstrație din 1 Mai 1939

(Urmare din pag. 21)

din România declară — COMUNIȘTII VOR LUPTA CU ARMA ÎN MÎNĂ ÎN PRIMELE RÎNDURI ! Aici ne găsim pe terenul adevărului pentru a aprecia cea mai responsabilă contopire a partidului nostru comunist cu interesele fundamentale ale țării. Aici avem răspunsuri pentru esența patriotismului celor mai revoluționare forțe politice din istoria României.

ESTE un înalt titlu de mîndrie pentru noi, comuniștii României socialiste de a fi moștenitorii celor care acum patru decenii, în acele momente grave pentru destinele națiunii, au exprimat cel mai autentic sentiment patriotic, pregătind totodată numeroasele și marile acțiuni antifasciste marcate de 1 MAI 1939, de mișcarea de rezistență din anii războiului, de făurirea Frontului Unic Muncitoresc la 1 MAI 1944, de realizarea unei largi și suiple politici de alianțe antifasciste, de pregătirea și victoria insurecției românești din AUGUST 1944.

Marea manifestație din 1 Mai 1939 ca și toate celelalte acte

politice, în centrul cărora s-a aflat clasa muncitoare, s-au desfășurat pe un teren semănat cu îndelungate eforturi, lupte, sacrificii ale forțelor înaintate, progresiste, revoluționare. La organizarea ei Partidul Comunist Român avînd rolul principal, prin militanții săi între care un loc de frunte ocupa tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Anul 1939 a exprimat, prin toată încărcătura de evenimente politice din țara noastră, hotărîrea cu care poporul român se împotriva fascismului, înfeudării țării Germaniei hitleriste, pentru apărarea unității naționale. De la muncitori comuniști, social-democrați sau fără de partid, la intelectuali progresiști patrioți, la naționalități conlocuitoare conștiente de pericolul hitlerist și pînă la oameni politici din partide burghezo-democratice, burgheze și chiar reprezentanți guvernamentali, se compunea în 1939, tabloul forțelor de clasă și politice, care au luptat, sub tensiunea agresivității hitleriste, pentru apărarea independenței țării.

Din acest ansamblu de forțe, ostile fascismului, peste cîțiva ani se va constitui, prin strategia Partidului Comunist Român, larga coaliție antihitleristă care a asigurat eliberarea României și intrarea țării pe noi porți de istorie.

Pe agenda UNCTAD V

RESTRUCTURĂRI INDISPENSABILE PENTRU ACCELERAREA DEZVOLTĂRII

INTRE 3 mai și 1 iunie a.c. se vor desfășura la Manila, în Filipine, lucrările celei de-a V-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD V), eveniment de o importanță specială pentru viața internațională dacă ținem seama de punctele aflate pe ordinea de zi și de complexitatea problematicii economice mondiale în etapa actuală. Organism de profil în sistemul O.N.U. consacrat unor acțiuni cu caracter practic pentru ameliorarea poziției țărilor în curs de dezvoltare în comerțul internațional și în economia mondială, UNCTAD a marcat, de la ultima sesiune, de la Nairobi, din 1976, trecerea la o etapă nouă, de elaborare a unui ansamblu de măsuri concrete privind înfăptuirea noii ordini economice internaționale. Contextul internațional în care se va desfășura actuala sesiune și îndeosebi stadiul dialogului dintre statele industrializate și țările în curs de dezvoltare fac ca UNCTAD V să reprezinte un prilej deosebit pentru armonizarea punctelor de vedere, oferind în același timp un cadru propice pentru identificarea și negocierea de soluții în procesul complex și dificil, vizând lichidarea subdezvoltării și eliminarea decalajelor economice existente pe plan mondial.

Țările în curs de dezvoltare și-au cristalizat punctele de vedere și orientările într-o adevărată strategie a dezvoltării, formulată cu claritate mai ales în Declarația și Planul de acțiune asupra instaurării unei noi ordini economice internaționale (1974) și Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor (1975). UNCTAD IV la Nairobi, în 1976, a oferit cea dintâi ocazie în cadrul sistemului Națiunilor Unite, de lansare a unui proces de negocieri fără precedent pentru convenirea de măsuri concrete în domenii de primă importanță cum sînt: reglementarea piețelor de materii prime, creșterea și diversificarea exportului de produse finite și semifinite ale țărilor în curs de dezvoltare, transferul de resurse către aceste țări și finanțarea dezvoltării, transferul de tehnologie, cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare etc.

Se așteaptă ca cea de-a V-a sesiune a UNCTAD să se înscrie în acest pro-

ces pe un plan superior, ținându-se seama de rezultatele nesatisfăcătoare obținute pînă acum în cadrul dialogului între țările în curs de dezvoltare și țările industrializate. Schimbările structurale recomandate de UNCTAD IV n-au putut fi înfăptuite, realizarea lor precum și convenirea altor soluții înnoitoare rămînînd deci de mare actualitate. Manifestarea în continuare a crizei energiei, a crizei alimentare și a crizei financiare, precum și existența unor rate înalte ale inflației și imposibilitatea folosirii în întregime a forței de muncă au, desigur, implicații negative asupra tuturor statelor, dar ele afectează în mod special interesele țărilor în curs de dezvoltare. Colaborarea economică și comerțul mondial, în care persistă numeroase obstacole artificiale, se desfășoară dezavantajos pentru țările în curs de dezvoltare, iar fluctuațiile mari ale prețurilor înregistrate pe piețele internaționale prejudiciază grav interesele acestor țări. Ținînd seama de toate acestea a fost inclus pe agenda Conferinței de la Manila un punct special care să definească în cadrul competențelor UNCTAD, noi orientări și programe de acțiune, avînd în vedere nevoile țărilor în curs de dezvoltare, și care să faciliteze schimbările structurale indispensabile pentru accelerarea dezvoltării economice a țărilor rămase în urmă și restabilirea potențialului de creștere pe termen lung al întregii economii mondiale. La propunerea țărilor în curs de dezvoltare, Conferința va lua în dezbateri, în cadrul acestui punct general, necesitatea adoptării unei reforme a cadrului instituțional al relațiilor economice externe care guvernează fluxul internațional al comerțului, tehnologiei, valutei și oel financiar, luînd în considerare interdependența care există între aceste domenii. În acest fel UNCTAD este chemată să îndrepte tendința, manifestată pînă acum în cadrul organizațiilor internaționale, de analiză separată a fenomenelor, în sensul lărgirii și adaptării cadrului instituțional actual la fenomenele complexe ale vieții internaționale și la cerința abordării lor interdependente ca o problemă cheie a raporturilor economice mondiale.

Puține subiecte se vor bucura de o atenție mai mare în cadrul dezbateri-

lor privind îmbunătățirea comerțului internațional decît protecționismul, mai ales în lumina recrudescenței măsurilor protecționiste adoptate de statele capitaliste dezvoltate în ultimii trei ani. Trecerea de la practicile comerciale mai liberale care au predominat peste 30 de ani în sfera relațiilor comerciale dintre state către o atitudine protecționistă reflectă lipsa unui cadru instituțional adecvat, a unor reguli și principii care să țină seama de schimbările structurale înregistrate în comerțul internațional. Conferința este chemată să stabilească atît politici pe termen scurt, care includ negocierea unui set de principii și reguli pentru salvagardarea intereselor țărilor în curs de dezvoltare, cît și politici pe termen lung care vizează schimbări structurale în diviziunea internațională a muncii între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, menite să favorizeze o creștere economică globală de perspectivă.

PROBLEMA FLUCTUAȚIILOR excesive ale prețurilor materiilor prime și implicit ale veniturilor țărilor în curs de dezvoltare provenite din exportul acestor mărfuri va fi luată în discuție în cadrul revederii critice a stadiului înfăptuirii Programului integrat pentru produse de bază, cea mai importantă decizie adoptată de UNCTAD IV. Deși condițiile de comercializare a materiilor prime s-au înrăutățit, respectiv indicii de fluctuație a prețurilor au continuat să crească, negocierile purtate în cadrul mecanismului UNCTAD din 1976 și pînă în prezent privind cele două obiective majore ale Programului — Fondul comun de finanțare a stocurilor regulatorii de materii prime și Acordurile internaționale pe produse — nu se află încă în faza adoptării deciziilor finale. În etapa pregătitoare a deliberărilor pentru înființarea Acordurilor internaționale pe produse au fost organizate analize și s-au întocmit studii de piață pentru cele 12 produse (bumbac, fibre brute, iută, uleiuri vegetale, ceai, carne, cherestea tropicală, cauciuc natural, cupru, minereu de fier, mangan, fosfați) din cele 18 produse prevăzute în Programul integrat, însă progrese s-au înregistrat numai în cazul cauciucului natural, acord care a ajuns în faza de negociere. Lipsa de rezultate în lucrările pregătitoare

re precum și refuzul unor guverne de a examina operațional măsurile corespunzătoare pentru atingerea obiectivelor Programului integrat se datorează și incertitudinii surselor de finanțare necesare stocurilor de materii prime. Acordul intervenit recent în cadrul Conferinței pentru negocierea Fondului comun reprezintă un stimulent atât în privința deciziilor ce vor fi adoptate de UNCTAD V cât și pentru negocierile ulterioare privind realizarea în practică a tuturor obiectivelor Programului integrat.

OATENȚIE DEOSEBITĂ va fi acordată la Manila convenirii năsurilor care să garanteze că fluxurile financiare internaționale și funcționarea sistemului monetar internațional sînt conforme cu obiectivele de dezvoltare convenite pe plan internațional. Conferința va analiza, de asemenea, stabilirea unui cadru cuprinzător prin care diferite surse și forme de finanțare vor fi folosite pentru sprijinirea obiectivelor țărilor în curs de dezvoltare pentru deceniul viitor. Este cunoscut faptul că transferurile de asistență oficială pentru dezvoltare au stagnat în termeni reali în deceniul în curs, nivelul acestora fiind considerabil inferior obiectivului stabilit de strategia pentru dezvoltare, care făcea apel la țările dezvoltate să aloce în acest scop 0,7% din produsul lor național brut. În 1977 trei țări dezvoltate s-au plasat deasupra obiectivului propus: Suedia 0,99%, Olanda 0,83% și Norvegia 0,82%, în schimb nivelul celor trei principali susținători ai sistemului (R.F.G., Japonia și S.U.A.) a fost deosebit de redus, între 0,21 și 0,26%. În timp ce ajutorul oficial pentru dezvoltare a stagnat, a crescut fluxul financiar particular și în spe-

cial al creditelor băncilor comerciale, care în acest deceniu au devenit cea mai importantă sursă de devize pentru țările în curs de dezvoltare. În problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, care a atins valoarea de 240 miliarde dolari, se va discuta instituirea unui cadru multilateral în care datoriile să fie luate în considerare mai sistematic decît în prezent, urmărindu-se inițierea unor acțiuni de remediere înainte de a se ajunge la situații critice. Totodată ținînd seama de caracterul inadecvat al funcționării aranjamentelor actuale privind transferurile de resurse și de lipsa de voință politică a majorității țărilor dezvoltate de a-și onora angajamentele în acest domeniu, UNCTAD V oferă prilejul de a analiza, negocia și conveni un nou sistem cuprinzător de cooperare financiară internațională, în conformitate cu obiectivele de dezvoltare ale deceniului următor.

Tehnologia joacă un rol decisiv în procesul dezvoltării. Cu toate acestea, țările în curs de dezvoltare care reprezintă 75% din populația globului, obțin abia 20% din veniturile mondiale, în jur de 12% din producția industrială și dețin mai puțin de 5% din potențialul științific și tehnologic al lumii. UNCTAD V va reprezenta un bun prilej pentru ca țările în curs de dezvoltare să solicite schimbări majore în cadrul juridic internațional care guvernează tranzacțiile de tehnologie, prin convenirea unui Cod internațional de conduită obligatoriu, precum și adoptarea de măsuri concrete de sprijin în vederea întăririi potențialului lor tehnologic, în cel mai scurt timp posibil, prin elaborarea unei strategii globale în acest domeniu.

STRATEGIA de bizuire colectivă pe forțele proprii, reluată recent în cadrul celei de-a patra reuniuni ministeriale a „Grupului celor 77” de la Arusha (Tanzania), implică de asemenea, creșterea potențialului țărilor în curs de dezvoltare și a puterii lor de negociere cu țările dezvoltate. Planul adoptat la Arusha pune accent pe instituirea unui sistem global de preferințe între țările în curs de dezvoltare, cooperarea între organisme comerciale de stat, crearea de întreprinderi mixte de producție, dezvoltarea cooperării în domeniul tehnologic, monetar-financiar, încheierea de acorduri multilaterale de plăți și de credit etc. Dar schimbările structurale reclamate de concretizarea acestor obiective nu pot fi îndeplinite fără un cadru instituțional nou, la a cărui realizare trebuie să-și aducă contribuția și țările dezvoltate. Este un obiectiv al Conferinței de la Manila de a identifica și adopta măsurile pe care țările dezvoltate și organismele internaționale le vor întreprinde în favoarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare.

În sprijinul politicii internaționale constructive a țării noastre, reprezentanții României la lucrările pregătitoare ale celei de a V-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare au desfășurat o activitate susținută, contribuind la îmbogățirea documentelor elaborate, astfel încît poziția țării noastre cu privire la relațiile dintre state și edificarea unei noi ordini economice internaționale să fie reflectată în aceste documente, iar UNCTAD V să marcheze realmente un pas înainte pe calea lichidării subdezvoltării și soluționării problemelor complexe care confruntă economia mondială.

D. A.

Statistică internațională

Dinamica mișcării greviste

DIFERITĂ ca intensitate de la o țară la alta și de la o perioadă la alta, mișcarea grevistă reprezintă un element permanent al peisajului economic și social occidental. Datele din tabelul de mai jos, avînd la bază statisticile naționale a 18 țări, comunicate Organizației Internaționale a Muncii, nu sînt perfect comparabile, în sensul că înregistrarea lor nu are la bază în toate cazurile aceeași metodologie. Astfel, de pildă, durata minimă a unei greve sau numărul minim de om-ore nelucrate necesar pentru ca o grevă să fie consemnată oficial variază de la o țară la alta.

Chiar și cu această rezervă se poate consemna că datele respective sînt în evidență în general o intensificare a mișcării greviste în a doua jumătate a intervalului decenal analizat, deși se constată diferențe destul de mari între țări. Dacă în Elveția (neinclusă în tabel) s-au înregistrat în medie în anii 1973—1977 sub 5 zile nelucrate la 1000 salariați, în Suedia 18, iar în R.F.G. 30, în alte țări cifrele respective sînt considerabil mai ridicate, ajungînd în jurul „cotei” 2000 în cazul Canadei și Italiei.

D. D.

Zile de muncă nelucrate datorită grevelor în patru ramuri de bază¹⁾ din 18 țări, 1968—1977 (la 1000 salariați)

Țara	Media anuală pe perioada		
	1968—1977	1968—1972	1973—1977
Anglia	850	996	704
Australia	1 187	908	1 446
Belgia	425	414	436
Canada	1 898	1 726	2 060
Danemarca	611	68	1 154
Finlanda	1 149	908	1 390
Franța	308	280	330
R. F. Germania	53	76	30
India	1 369	1 252	1 515
Irlanda	919	968	870
Italia	1 914	1 910	1 918
Japonia	241	228	254
Noua Zeelandă	474	346	602
Norvegia	69	18	120
Olanda	76	56	96
Spania	686	148	1 224
S.U.A.	1 340	1 530	1 103
Suedia	41	64	18

¹⁾ Industria minieră, industria prelucrătoare, construcții, transporturi
Sursa: Department of Employment Gazette, Londra, ianuarie 1979, p. 28

Preocupări diferite în țările vest-europene

GRAFICELE alăturate dau o imagine asupra problemelor diferite cu care se confruntă economia unor țări vest-europene, analizate de ziarul *Le Monde*, aspecte care determină și orientări diferite în politicile guvernelor respective.

În Franța, de exemplu, tendinței îngrijorătoare de creștere a ratei șomajului i se datorează programele de scutiri de taxe și încurajare a investițiilor, programe însumând 15,8 mld. franci și care vizează: majorarea creditelor cu dobânzi reduse acordate firmelor dispuse să creeze noi locuri de muncă; aplicarea de taxe reduse pentru 50% din subvențiile acordate de stat întreprinderilor care finanțează realizarea de noi capacități de producție în zone mai puțin dezvoltate; suportarea parțială de către stat a cheltuielilor de cercetare ale întreprinderilor care au sub 2000 salariați, precum și acordarea de bonificații speciale destinate să susțină introducerea în producție a rezultatelor cercetării.

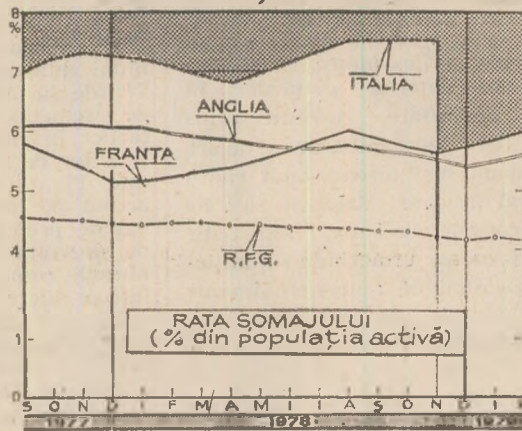
În R.F. Germania, care demonstrase în 1978 o relativă stabilitate monetară se constată în prezent o explozie a prețurilor stimulată de perspectiva urcării prețurilor la produsele agricole, materii prime și în special la petrol. Există, de asemenea, temeri în legătură cu nivelul cererii de produse industriale care va depăși oferta, aceasta pe

fondul limitării disponibilității de forță de muncă de calificare superioară. Măsura luată recent de către Bundesbank — de ridicare a ratei scontului de la 3 la 4% — este controversată, specialiștii întrebându-se în ce măsură încercarea de a reduce cererea pe calea limitării expansiunii creditului va fi utilă în condițiile în care guvernul federal se pronunță

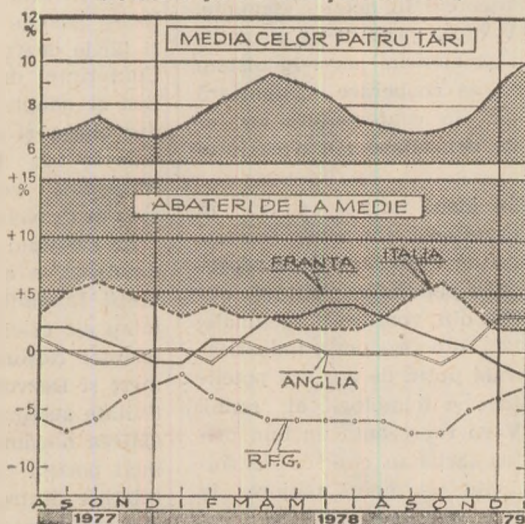
pentru menținerea unui ritm sustinut de creștere.

În ceea ce privește Anglia și Italia, problemele sociale și politice cu care au fost confruntate în ultimul timp nu au permis încă forurilor de decizie să ajungă la o opțiune asupra a ceea ce trebuie făcut — relansare sau austeritate — pentru a asigura o consolidare economică în 1979.

NIVELUL ȘOMAJULUI

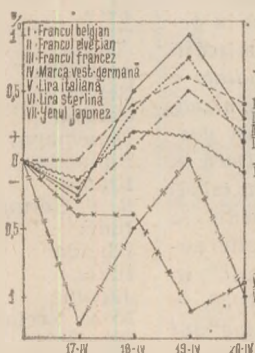
EVOLUȚIA PREȚURILOR

EVOLUȚII MONETARE

RELUAREA ACTIVITĂȚII pe piețele de schimb, după un week-end prelungit a fost marcată printr-o mișcare diferențiată a dolarului S.U.A. față de restul valurilor occidentale. În cursul acestui interval a fost publicat indicele de creștere a produsului național brut în S.U.A. pe luna martie, de 6,7% în termeni anuali, care a influențat pozitiv cursul dolarului S.U.A. pe piețele de schimb. Un alt factor pozitiv pentru dolarul S.U.A., mai ales în perioada următoare, ar putea fi posibila adoptare a unor noi măsuri de restrângere a creditului în S.U.A. ca o componentă a politicii de restrângere a presiunilor inflaționiste în condițiile accelerării creșterii economice. Și în acest interval s-au semnalat intervenții ale băncilor centrale pe piețele de schimb.

Lira sterlină a fost una din valutele care s-a situat constant, în cursul săptămânii, sub nivelul de referință cotind la un minim de circa 2,0715 dolari / 1 liră, cu 1,1% sub închiderea din 13 aprilie a.c. Francul elvețian a înregistrat o revenire, respectiv o depreciere maximă de 0,9% la un curs de circa 1,71 franci pentru un dolar, pentru ca în final să înregistreze un recul, la circa 1,7200 franci / 1 dolar. Marca vest-germană, după un început mai slab a înregistrat o revenire la circa 1,8890 mărci / 1 dolar (+0,7%) față de închiderea de referință. În ultima parte a intervalului, sub influența datorată publicării indicelui prețurilor cu ridicata pe luna martie a.c. — care a avut o creștere de 2,1% în termeni anuali — marca a înregistrat

Evoluția principalelor valute occidentale în raport cu dolarul S.U.A. în perioada 17-20 aprilie, luându-se ca bază cursurile din 13 aprilie a.c.

Orientări în dezvoltarea economică

Filipine: dezvoltarea accelerată a sectorului energetic

REPUBLICA FILIPINELOR beneficiază de bogate resurse minerale (cupru, nichel, aur) și agricole, dar insuficienta valorificare a acestora și gradul de dezvoltare a economiei sînt reflectate de nivelul scăzut al venitului național pe locuitor, de circa 450 dolari în 1978. Unele dificultăți întâmpinate de această țară în ultimii ani, s-au manifestat în încetinirea creșterii P.N.B. (6,7% în 1976, 6,1% în 1977 și 5,8% în 1978), în special datorită reducerii ritmurilor în industria extractivă și prelucrătoare.

În acest context, atenția se concentrează în prezent asupra dezvoltării sectorului energetic în scopul reducerii dependenței față de importurile de țiței, care acoperă circa 93% din necesarul energetic al țării și reprezintă 25% din valoarea globală a importurilor filipineze. Un prim pas s-a realizat prin darea în folosință a exploatarii petroliere din insula Palawan, care se așteaptă să satisfacă în 1986 circa 25-30% din cererea internă de țiței. Un accent deosebit se acordă resurselor geotermice, urmînd a fi date în exploatare în curînd 6 centrale geotermice. În domeniul hidroenergetic se proiectează realizarea a două centrale la Magat și Jaluar, de peste 100 MW. Lucrările sînt avansate și la construcția unei centrale nucleare. Toate aceste proiecte urmăresc restructurarea balanței energetice a țării, astfel încît în 1986 să se înregistreze următoarele ponderi ale diferitelor surse: 69% țiței, 11% hidro, 8% cărbune iar restul — geoenergie, energie nucleară, solară și eoliană. În cadrul programului de dezvoltare pe următorii 10 ani, din cheltuielile totale de 13,6 mld. dolari, 72% vor fi alocate sectorului energetic.

Schimbările comerciale româno-filipineze s-au dezvoltat în special după anul 1974, exporturile românești fiind constituite îndeosebi din produse ale construcției de mașini (instalații de foraj, motoare Diesel staționare, rulmenți, instalații frigorifice, automobile etc.) produse chimice, petroliere, mobilă etc. Importurile au cuprins în special materii prime metalifere. Cooperarea economică dintre cele două țări a cuprins o gamă relativ largă de forme: livrări de patente, efectuarea de studii, lucrări de cercetare și prospectare, construirea de obiective industriale etc., între aceste acțiuni înscriindu-se participarea României cu livrări complexe, asistență tehnică și efectuarea de lucrări la construirea unei termocentrale de 50 MW, pe insula Cebu.

L. PRICOP

un recul cotind la închiderea cu numai 0,1% peste închiderea de referință la un curs de 1,900 mărci / 1 dolar.

Asemenea altor valute din marile șampe, francul belgian a înregistrat în acest interval un ușor avans față de marca vest-germană, situîndu-se la închiderea la circa 30,08 franci / 1 dolar față de 30,20 la închiderea anterioară. Francul francez a realizat o depreciere ușoară în raport cu dolarul S.U.A., cotind la închiderea, la circa 4,3545 franci / 1 dolar (închiderea precedentă — 4,36 franci / 1 dolar). Lira italiană a cedat inițiativa în cadrul marelui șampe și s-a oscilat ușor de o parte și de alta a închiderii de referință, terminînd la un nivel de circa 844,25 lire / 1 dolar.

Yenul japonez a continuat să se situeze în urma valurilor prezentate, fiind la închiderea de 217,70 yen / 1 dolar, cu 1% sub cursul similar din 13 aprilie a.c.

Dobinzile la eurodepozitele pe șase luni s-au situat la 10,75% la eurodolarul S.U.A., 1,8125% la eurofrancii elvețieni și 5,5% la euromărcile vest-germane.

Prețul aurului a înregistrat fluctuații importante provenite mai ales de anulul reducerii la jumătate a cantităților lunare oferite spre vânzare de Trzoreria S.U.A. În aceste condiții, prețul aurului a crescut de la circa 232 dolari / uncie la un maxim de circa 241 dolari pe uncie, fiind stabilit la ultimul fixing al săptămînii de la Londra la 236,40 dolari / uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale

Îmbunătățirea radicală a sistemului generalizat de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare

SISTEMUL generalizat de preferințe (S.G.P.) prezentat în nr. 14/1979 al revistei noastre, a fost negociat sub auspiciile UNCTAD cu scopul de a sprijini țările în curs de dezvoltare în eforturile lor pentru sporirea veniturilor de pe urma exportului, promovarea industrializării și accelerarea, pe aceste căi, a ritmurilor de creștere economică. Cea de-a cincea sesiune a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, care se deschide joi la Manila, oferă un bun prilej de analiză cuprinzătoare și îmbunătățire radicală a S.G.P.

Efectele S.G.P. asupra schimburilor comerciale

APLICAREA S.G.P. a contribuit într-o oarecare măsură la ameliorarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la piețele țărilor dezvoltate în anii '70. Astfel, în 1976, ponderea importurilor vizate de S.G.P. în ansamblul importurilor țărilor donatoare, membre ale O.C.D.E., din țările beneficiare a reprezentat aproape 30% din importurile pasibile de taxe (13,5% din importul total); importurile care au beneficiat efectiv de preferințe au constituit însă numai circa 15% din importurile pasibile de taxe (7,1% din importurile totale). Faptul că valoarea importurilor beneficiind efectiv de preferințe a reprezentat numai aproximativ jumătate din importurile vizate de S.G.P. se datorește restricțiilor impuse la importurile preferențiale, aplicării regulilor de origine sau nesolicitării de a beneficia de tratament preferențial.

Importurile țărilor membre ale O.C.D.E. donatoare de preferințe din țările în curs de dezvoltare beneficiare (în miliarde dolari ¹⁾)

Anii	Total import	Importuri vizate de S.G.P.	Importuri beneficiind de S.G.P. ²⁾
1972	35,0	4,1	1,0
1973	52,7	6,6	2,2
1974	105,7	8,3	4,3
1975	104,5	11,8	4,4
1976 ³⁾	146,2	19,7	10,1

¹⁾ Fără Noua Zeelandă

²⁾ Fără Noua Zeelandă și Australia.

³⁾ Date preliminare

După cum rezultă din datele prezentate în tabelul de mai sus, în perioada 1972—1976 importul în țările donatoare, membre ale O.C.D.E., de produse vizate de S.G.P. și de produse care au beneficiat efectiv de preferințe a sporit mai rapid decât ansamblul importurilor din țările beneficiare. La această evoluție au contribuit punerea în aplicare în cursul acestei perioade, la termene diferite, a diverselor scheme preferențiale, în special a schemei S.U.A. la 1 I 1976, și ameliorările introduse în schemele altor țări membre ale O.C.D.E. Trebuie însă remarcat că beneficiarii S.G.P. sînt într-o măsură importantă filialele din țările în curs de dezvoltare ale societăților multinaționale, cărora le revine o pondere considerabilă în exporturile de produse finite și semifabricate din aceste țări.

Stabilirea contribuției exacte a tratamentului preferențial la creșterea importurilor de produse vizate de S.G.P. din țările în curs de dezvoltare este dificilă, întrucît marja vamală preferențială este numai unul din factorii care determină creșterea competitivității produselor furnizate de aceste țări.

Printre acești factori se numără, de asemenea, celelalte elemente care influențează costul produsului importat (cursurile valutare, costul forței de muncă, cheltuielile de transport și comercializare etc.), calitatea și nivelul tehnic al produsului ș.a.m.d.

Avantajele decurgînd din S.G.P. se repartizează inegal între țările în curs de dezvoltare. Esențialul importurilor preferențiale provine dintr-un număr restrîns de țări în curs de dezvoltare. Potrivit datelor referitoare la 7 scheme preferențiale, în 1975 un număr de 10 țări în curs de dezvoltare au furnizat 2/3 din importurile preferențiale. Această concentrare geografică a avantajelor preferențiale se explică prin mai mulți factori: a) dat fiind faptul că S.G.P. include, în special, produse industriale, țările în curs de dezvoltare dispunînd de o bază industrială mai largă și de un potențial de export mai diversificat sînt și cele care pot profita într-o măsură mai mare de preferințe; b) aceste țări reușiseră, într-o anumită măsură, să vîndă mărfurile lor industriale în țările dezvoltate și înainte de punerea în aplicare a S.G.P., care le-a ajutat să sporească într-o măsură mai mare aceste vînzări; c) tocmai țările în cauză au putut să întreprindă măsurile necesare pentru valorificarea avantajelor S.G.P. încă de la începutul aplicării sale.

Țările cel mai puțin avansate, țările în curs de dezvoltare fără litoral și insulare beneficiază într-o măsură extrem de redusă de S.G.P., datorită, în special, structurii exportului lor, care este constituit, în cea mai mare parte, din produse agricole și materii prime industriale (majoritatea schemelor de preferințe includ un număr restrîns de produse agricole, iar materiile prime industriale sînt, de regulă, scutite de taxe vamale în cadrul regimului națiunii celei mai favorizate).

Plecînd de la faptul că țările în curs de dezvoltare mai avansate profită în mai mare măsură de avantajele decurgînd din S.G.P., o serie de țări donatoare tind să aplice un tratament diferențiat față de țările beneficiare, în funcție de gradul dezvoltării lor economice. În acest scop se folosesc diferite tehnici, variînd de la o schemă preferențială la alta. În cazul țărilor în curs de dezvoltare mai avansate, care s-au afirmat ca exportatori dinamici, unele din produsele lor sînt excluse de la S.G.P., li se acordă o marjă mai redusă de preferințe sau li se limitează accesul la sistem prin măsurile de salvagardare.

O asemenea diferențiere nu întrunește însă acordul celor interesați. Astfel, cu ocazia trecerii în revistă a schemelor de preferințe de către Comitetul special de preferințe al UNCTAD la mijlocul anului 1977, reprezentanții ai țărilor în curs de dezvoltare au subliniat că aplicarea unui tratament diferențiat în cadrul S.G.P., în funcție de gradul de dezvoltare economică a țărilor beneficiare, dăunează intereselor beneficiarilor și este contrară principiului nediscriminării care stă la baza S.G.P. Ei au arătat că adoptarea de măsuri discriminatorii, sub pretextul protejării intereselor țărilor cel mai puțin avansate, nu reprezintă, în realitate, decît o formă disimulată de protecționism și de apărare a intereselor furnizorilor tradiționali din țările dezvoltate.

Direcții de ameliorare

NEAJUNSURILE pe care se apreciază să le comportă actuala formă a S.G.P. efectele sale modeste asupra exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, eroziunea S.G.P. datorită reducerii taxelor vamale în cadrul negocierilor comerciale multilate-

rale de sub egida GATT, precum și datorită multiplicării acordurilor comerciale preferențiale — toate acestea impun o ameliorare fundamentală a S.G.P. Deși rezoluțiile Adunării generale a O.N.U. privind instaurarea noii ordini economice internaționale, declarația ministerială a GATT de la Tokio din septembrie 1973 privind deschiderea celei de-a 7-a runde de negocieri comerciale multilaterale și rezoluțiile UNCTAD cheamă la îmbunătățirea S.G.P., se poate spune că în ultimii ani eforturile în acest sens s-au diminuat. În această situație, cea de-a patra Conferință ministerială a „Grupului celor 77” de la Arusha din februarie 1979 invită țările donatoare de preferințe să adopte o serie de măsuri vizînd ameliorarea funcționării S.G.P., dintre care menționăm :

— adoptarea unei decizii formale privind prelungirea duratei de funcționare a S.G.P. peste perioada fixată inițial, care expiră în anul 1981 ;

— conferirea unui statut juridic S.G.P. de natură să asigure mai multă certitudine și stabilitate în aplicarea sa (consolidarea taxelor vamale preferențiale, în sensul că ele nu vor fi majorate sau nu vor fi restabilite taxele vamale normale ; retragerea concesiilor vamale să nu se facă unilateral ci numai după consultări prealabile cu țările în curs de dezvoltare, pe baza unor criterii și proceduri stabilite de comun acord ; retragerea concesiilor preferențiale să se facă numai atunci cînd există condițiile care justifică măsuri de tipul clauzei de salvagardare ; în cazul retragerii concesiilor preferențiale, în condițiile de mai sus, să se acorde avantaje comerciale compensatorii) ;

— recunoașterea tuturor țărilor în curs de dezvoltare în calitate de beneficiari de preferințe, fără nici o condiție sau discriminare ;

— includerea în S.G.P. a tuturor importurilor pasibile de taxe provenind din țările în curs de dezvoltare ;

— eliminarea măsurilor netarifare (contingentări, sume maxime pe țări beneficiare, excluderile de la preferințe pe baza criteriului „menținerii competitivității” etc) care restrîng utilizarea diferitelor scheme preferențiale în cazul produselor prezentînd un interes deosebit pentru țările în curs de dezvoltare ;

— aplicarea mecanismelor de tipul clauzei de salvagardare, prevăzute de S.G.P., să se facă, după consultări cu cei interesați, numai dacă s-a stabilit că importurile preferențiale sînt în mod direct la originea unui prejudiciu grav cauzat industriei naționale ; măsurile de salvagardare ar trebui să fie temporare, să facă obiectul unei supravegheri pe plan multilateral și să fie însoțite de măsuri de ajustare structurală în producția țării importatoare ;

— liberalizarea, simplificarea și armonizarea regulilor de origine de către țările donatoare de preferințe, spre a permite țărilor beneficiare să profite într-o mai mare măsură de preferințe ;

— aplicarea mai largă a unui tratament special țărilor cel mai puțin avansate, spre a crea condițiile necesare ca aceste țări să beneficieze într-o măsură mai importantă de S.G.P. (acordarea unei priorități sporite includerii în S.G.P. a produselor interesînd aceste țări ; furnizarea de asistență tehnică țărilor în cauză spre a le ajuta să folosească mai bine avantajele comerciale oferite de schemele preferențiale ; acordarea de ajutor financiar și tehnic acestor țări în vederea implanțării de industrii fabricînd produse vizate de S.G.P. și pentru dezvoltarea industriilor astfel create).

Se consideră că preferințele generalizate trebuie să fie astfel concepute, încît să contribuie în mod substanțial la atingerea obiectivelor vizînd creșterea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în producția mondială de articole manufacturate la 25% în anul 2000, iar a cotei lor în comerțul mondial de articole manufacturate, de 8% actualmente, la 30% în anul 2000.

Firește, S.G.P. nu poate reprezenta un panaceu susceptibil să soluționeze toate problemele dezvoltării economice și creșterii

exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. De aceea el trebuie completat cu măsuri în domeniul stabilizării comerțului cu produse de bază, stimulării exporturilor de produse manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare, sporirii transferului de resurse financiare și tehnologice, precum și în alte domenii ale relațiilor economice internaționale. Odată cu reducerea treptată a tarifelor vamale pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate, importanța preferințelor vamale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, ca instrument de sprijinire a acestor țări, se va diminua. În legătură cu aceasta, se impune asigurarea unui tratament preferențial cît mai larg în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în sfera financiară, a transferului de tehnologie, a transportului maritim etc.

România, beneficiară a S.G.P.

CA ȚARĂ socialistă în curs de dezvoltare, România este beneficiară a tuturor celor 11 scheme de preferințe ale țărilor donatoare, membre ale O.C.D.E. Australia și Noua Zeelandă au acordat preferințe generalizate țării noastre în 1972, Finlanda la 1 XI 1973, C.E.E. la 1 I 1974, Canada la 1 VII 1974, Suedia la 1 I 1975, S.U.A. la 1 I 1976, Elveția la 1 I 1977, iar Norvegia la 4 II 1977.

Preferințele generalizate acordate României au avut un efect pozitiv asupra exportului diferitelor mărfuri românești în țările beneficiare. Potrivit comunicării transmise de către țara noastră Secretariatului UNCTAD, în 1975 ponderea exporturilor românești beneficiînd de preferințe în totalul exportului în țările donatoare a reprezentat 16% față de 7% în 1974 (document TD/B/C5/ Add. 1 din 22 septembrie 1977). Din datele publicate de către Secretariatul UNCTAD, pe baza comunicărilor țărilor donatoare de preferințe, rezultă că, în 1978, ponderea importurilor preferențiale în totalul importurilor pasibile de taxe din România a reprezentat în Austria 43,3%, în Australia 54,2% (anul fiscal 1975/1976), în C.E.E. 27,4% (ponderea în ansamblul importurilor din România), în Finlanda 75,1%, în S.U.A. 10,6% și în Suedia 16,8% (calculat pe baza datelor din documentele UNCTAD — TD/B/C5/30/Add. 4, 6, 8, 10, 12 și 13).

România se numără printre principalele țări beneficiare de preferințe generalizate. Potrivit datelor O.C.D.E. privind șapte scheme de preferințe ale țărilor membre ale acestei organizații, în anul 1975, țara noastră s-a situat pe locul șase printre beneficiarii acestor scheme, după țări ca Iugoslavia, Brazilia, India etc. Conform datelor publicate de Secretariatul UNCTAD, în anul 1976, România a fost primul beneficiar al schemei Finlandei, al doilea beneficiar după Iugoslavia al schemei C.E.E., al treilea beneficiar al schemei Austriei, al șaptelea beneficiar al schemei Suediei.

Deși România este una din principalele țări beneficiare ale preferințelor generalizate, restricțiile aplicate de către donatori asupra importurilor lor preferențiale limitează considerabil efectul pozitiv al acestor preferințe asupra exporturilor românești. În afară de restricțiile aplicate față de toate țările în curs de dezvoltare, România, ca și alte țări în curs de dezvoltare mai avansate, este supusă la limitări suplimentare în folosirea preferințelor generalizate de către unele țări donatoare (țările C.E.E., Elveția, Norvegia și Suedia acordă României preferințe generalizate pentru o gamă mai restrînsă de produse decît pentru alte țări în curs de dezvoltare, iar Elveția acordă țării noastre o marjă preferențială mai redusă decît pentru alți beneficiari).

România, împreună cu celelalte țări membre ale „Grupului celor 77”, se pronunță pentru ameliorarea radicală a S.G.P., pentru eliminarea oricărei discriminări în aplicarea acestui sistem, astfel încît preferințele generalizate să devină un instrument eficace în lichidarea marilor decalaje economice din lumea de azi, în instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Victor ALDEA

GLOSAR

Aurul — marfă

IN URMA deciziei prin care a fost demonetizat, aurul nu mai este considerat de tarile membre ale Fondului Monetar International ca o marfă specială, devenind astfel o marfă obișnuită. Cu toate acestea, aurul continuă să fie o marfă prețioasă, ba chiar, dacă ne referim la actualul său preț de piață, se poate afirma că de când a devenit o marfă obișnuită, el este mai prețios decât oricând înainte. Aceasta, deoarece, monetizat sau nu, aurul deține un rol aparte în lumea metalelor, ca urmare a rarității, inalterabilității, proprietăților fizice remarcabile, reputației lui de valoare-refugiu.

Principalele zăcăminte de aur se află în Africa de Sud, unde galeriile de mină coboară pînă la 4000 m adîncime. Ultimele date disponibile (1976) arată că dintr-un total de 1420 tone produse în lume, 713 tone sau circa o jumătate din total au provenit din Africa de Sud, 444 tone (31%) din U.R.S.S., 52 (3,7%) din Canada și 32 (2,3%) din S.U.A. Restul de 103 tone s-au repartizat între un mare număr de țări de pe toate continentele.

Continutul de aur al unui conglomerat extras din minele sud-africane se cifrează la 5—25 g pe tonă, iar extragerea lui presupune existența unor instalații tehnice complexe. Aurul fin, cu titlul 999,9/1000, se obține printr-un proces de rafinare electrolitică, a cărui durată este de 18—22 ore. Catozii (electrozii negativi), încărecați cu depozitul de aur fin, sînt topiți în furnale electrice pînă la o temperatură de circa 1200°C (punct de topire al aurului: 1064°C) și apoi turnați în lingouri care pot cântări pînă la 12,5 kg (circa 400 uncii troy), greutatea comercială maximă a lingourilor admise pe piața aurului.

În comerț se află lingouri turnate de diferite greutăți, începînd cu cel mai mic cîntărind 116,638 g și sfîrșind cu cel de 12,5 kg, precum și lingouri decupate și stantate, cîntărind între 5 și 100 g.

Pentru ca lingourile să aibă o suprafață perfect plană, lustruită și „cu reflexe“, acestea sînt protejate în cursul turnării și pînă la solidificare cu ajutorul unei flăcări („lustruire la flăcără“), după care sînt răcite într-o baie cu apă. Cîntărirea lingourilor se face cu ajutorul balanțelor electronice de mare precizie.

Fiecare lingou are imprimată denumirea rafinorului, finetea conținutului exprimat în miimi și fracțiuni de miime, poansonul controlorului de metale prețioase, poansonul turnătoriei, precum și greutatea lingoului. Lingourile care au o greutate peste 50 g sînt în plus numerotate.

Pe piața internațională a aurului (Londra, Zürich) sînt acceptate numai lingourile provenite de la anumite firme care prezintă cele mai mari garanții. Aceste firme figurează pe o listă specială („The Good Delivery List“). Întreprinderea de specialitate din România se află printre aceste firme.

Aproape întreaga producție a minelor de aur din Africa de Sud și din alte țări se desface prin intermediul Londrei, care este considerată centrul pieței libere a aurului. Prețul de vânzare al lingourilor de aur stabilit de City („Fixing“) este comunicat în lumea întreagă și este valabil prețului de vânzare (vezi „Revista economică“ nr. 48/1978). Amaloria tranzacțiilor cu aur pe piețele internaționale a crescut mult în ultimii ani (și odată cu ea și prețul aurului), îndeosebi ca urmare a deprecierei inflaționiste a monedelor occidentale.

C. K.

Cooperare africană

Viorel Mărgineanu, Huși

— 1. Organizația cunoscută sub numele de „Comisia Fluviului Niger“ a fost creată în anul 1963. Relansarea activității ei a fost hotărâtă în cursul unei reuniuni extraordinare desfășurate la Lagos, în ianuarie a.c., cu participarea șefilor de stat ai Beninului, Camerunului, Coastei de Fildeș, Guineei, Nigerului și Nigeriei. Ei

au decis să se reunească o dată la doi ani și să definească planurile de dezvoltare a bazinului marelui fluviu african.

2. Comunitatea economică a țărilor Marilor Lacuri reunește Burundi, Ruanda și Zairul. Țările membre își propun, între altele, crearea unei bănci de dezvoltare, armonizarea legislațiilor vamale, a tarifelor vamale, a statisticilor și documentelor de comerț exterior etc.

3. În economia ugandeză ramura predominantă este agricultura, care concentrează 90%

din populația ocupată. Principalele culturi sînt bumbacul (un sfert din suprafața cultivată), cafeaua (jumătate din totalul exporturilor), meiul, naniocul ș.a. Resursele minerale (staniu, cupru, tungsten, beriliu, wol-

fram etc.) sînt insuficient explorate. Ponderea populației alfabetizate a rămas staționară în ultimul deceniu, la 25%. Produsul național brut, în prețuri curente, era estimat în 1977 la 260 dolari pe locuitor.

1975 care preconiza două linii de cale ferată și o șosea. Pe ruta propusă în actualul proiect, tunelul va avea o lungime totală de 50 km, din care 35 km pe sub mare. El va fi străbătut de unei garnituri de tren pe oră și va scurta considerabil, la 4 ore și jumătate durata călătoriei între Paris și Londra și la 1 ore și 10 minute cea a călătoriei pe ruta Londra — Bruxelles. Prin renunțarea la o legătură rutieră se simplifică și sistemul de acrisire, cu atât mai mult cu cît tunelul ar urma să fie străbătut numai de trenuri electrice.

Comerț exterior

Ilie Iliescu, Orșova — Cele mai recente date de care dispunem privind participarea R. P. Chineze la circuitul economic internațional se referă la primele nouă luni ale anului trecut și ele sînt cuprinse într-un interviu acordat revistei **China**

nea, vom intensifica importurile. Vom importa utilaje și tehnologie mai avansate pentru industria petrolului, cărbunelui, energiei electrice, transporturi, industria metalelor neferoase, chimică. Vom importa, în concordanță cu nevoile și posibilitățile noastre, materiale ca oțel laminat, fibre sintetice și îngrășăminte chimice, precum și unele bunuri ale

Presă de 400 t de producție chineză expusă la Tîrgul internațional de la Kwangchow (Canton)
Foto: Agenția China Nouă

Reconstructs de Wang Yao-ting, președintele Consiliului pentru promovarea comerțului internațional al Chinei. După ce în 1977 valoarea totală a comerțului exterior chinez a sporit cu 10,2% față de anul precedent, în primele trei trimestre ale anului 1978 exportul chinez a crescut cu 30,4%, iar importul cu 52,6% în comparație cu aceeași perioadă a anului anterior, ambele ajunzînd la nivelurile cele mai mari atinse vreodată.

În viitor, se arată în interviul citat, China își va spori în continuare exporturile de produse agricole și derivate, paralel cu exportul de bunuri industriale și minerale. „Vom exporta petrol, cărbune, minereuri, mașini-unelte, aparate de măsură, utilaje grele, produse chimice, țesături din bumbac imprimate, mășini, îmbrăcăminte, porcelan etc. Vom deschide și vom mări exportul de seturi complete de utilaje, mașini și bunuri de consum de folosință îndelungată (...) De aseme-

industrii ușoare și alte articole pentru a aproviziona piețele noastre“.

Au fost, totodată, anunțate măsuri pentru sprijinirea și stimularea întreprinderilor, regiunilor și colectivelor care produc pentru export, inclusiv sub aspectul participării unităților de producție la negocierile comerciale, pentru a cunoaște mai bine cerințele și sugestiile partenerilor externi. Se au în vedere, de asemenea, diferite forme de cooperare în producție, inclusiv importul de echipament și tehnologie pentru care plata să se realizeze cu produsele realizate în primii cîțiva ani. Această cale este preconizată nu numai în industria prelucrătoare, ci și pentru descoperirea de resurse naturale și în industria de materii prime. Paralel se studiază adoptarea, pe baza egalității și avantajului reciproc, a altor forme de plată mai flexibile care să poată satisface nevoile dezvoltării rapide a comerțului exterior, îndeosebi pe termen lung.

Tunel submarin

Siegfried Mohr, Sinnico — Din rațiuni financiare proiectul de tunel

sub Canalul Minecii, care urmează a fi supus aprobării guvernelor Angliei și Franței la sfîrșitul acestui an, prevede o singură linie de cale ferată, spre deosebire de proiectul abandonat în

Australia — membru al A.I.E.

Ion Hurdubelea, Sibiu — Cel de al 20-lea membru, de care întrebați, al Agenției Internaționale pentru Energie — organism al O.C.D.E. care a cuprins într-adevăr pînă de curînd numai 19 țări membre — este Australia. Balanța energetică australiană este diferită de cea a celorlalte țări capitaliste dezvoltate, remarcîndu-se prin ponderea ridicată a cărbunelui (40%, față de 19% pe ansamblul A.I.E.) în consumul total de energie. Cărbunele stă la baza obținerii a 75% din producția națională de energie electrică, restul de 25% provenind din hidrocentrale. Australia își satisface actualmente din producție proprie 70% din necesarul de petrol, resursă care acoperă 47% din consumul total de energie. Aproape două treimi din producția de petrol este utilizată în transporturi.

Australia este în același timp cel mai de seamă exportator net de energie dintre țările capitaliste dezvoltate, cu perspectiva de a deveni unul din cei mai mari exportatori mondiali. Potrivit A.I.E., exportul australian de cărbune cocsificabil cu conținut redus de sulf, urmează să sporească pînă în anul 2000 de la 30 la 200 mil. t. Un potențial însemnat de export oferă și marile resurse de uraniu, de bună calitate, din subsolul țării, cu atât mai mult cu cît Australia nu are pentru moment intenția de a le utiliza pe plan intern, precum și gazele naturale (lichefiate).

Paralel guvernul își propune reducerea, prin economisire, a ritmului actual de creștere (de 5%) a consumului intern de energie.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 17 din 27 aprilie 1979

- Înaltă apreciere și totală adaziune față de succesul deplin al noii solii de pace și prietenie, de cooperare și solidaritate militantă cu popoarele africane (Dinu Dragomirescu) 1
- O aniversare cu multiple semnificații în lupta poporului pentru libertate și dreptate socială (A. Gheorghe) 4

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Acțiuni complexe pentru creșterea gradului de gospodărire și valorificare a resurselor energetice (Mircea Pirjol) 6
- Polideservirea, factor de creștere a producției și a productivității (Bogdan Pădure) 8
- Sporirea productivității muncii — un imperativ pentru cooperativele agricole (lector univ. R. Voicu, lector univ. T. Moga) 10
- Promovarea tehnicilor moderne de comerț (dr. Gh. Teodorășcu) 12
- Considerații cu privire la aprecierea gradului de dezvoltare economico-socială a județelor (lector univ. dr. Gheorghe Frățilă) 14
- Mecanismul economico-financiar: funcționalitate — eficiență. Fundamentarea și corelarea prețurilor (Andrei Pincu) 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Organizare și informatică (Constantin Virgil Negoită) 18

TEORII • IDEI

- Marea demonstrație din 1 Mai 1939. Contextul intern și internațional (dr. docent Titu Georgescu) 20
- Școli • curente • economiști. Evoluții în gândirea economică din țările în curs de dezvoltare (I) (prof. dr. Ion Bulborea) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Noua ordine economică internațională — imperativ al contemporaneității (lector univ. dr. Dan Nițescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Pe agenda U.N.C.T.A.D. V. Restructurări indispensabile pentru accelerarea dezvoltării. 26
- Tendințe — conjuncturi 28
- Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale. Îmbunătățirea radicală a sistemului generalizat de preferințe în favoarea țărilor în curs de dezvoltare (Victor Aldea) 29
- Curier 31

ÎN SUPPLEMENTUL NUMĂRULUI:
Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- High appreciation and complete adhesion to the successful mission of peace, friendship, cooperation and militant solidarity with the African peoples (Dinu Dragomirescu) 1
- Production and productivity growth through serving several machines (Bogdan Pădure) 8
- Some considerations on districtual economic and social development level estimating (Reader Dr. Gh. Frățilă) 14
- The economic and financial mechanism: efficient and functional. Price foundation and correlation (Andrei Pincu) 16
- The great 1939 May-Day demonstration, internal and international context (Prof. Dr. Titu Georgescu) 20
- Schools — currents — economists. Some trends in the economic thoughts in developing countries (I) (Prof. Dr. Ion Bulborea) 22
- UNCTAD V agenda: Accelerating the development through indispensable structural changes 26
- Requirements for a new international economic order. Radical improvements in the SGP for the benefit of the developing countries (Victor Aldea) 29

DANS LE NUMERO

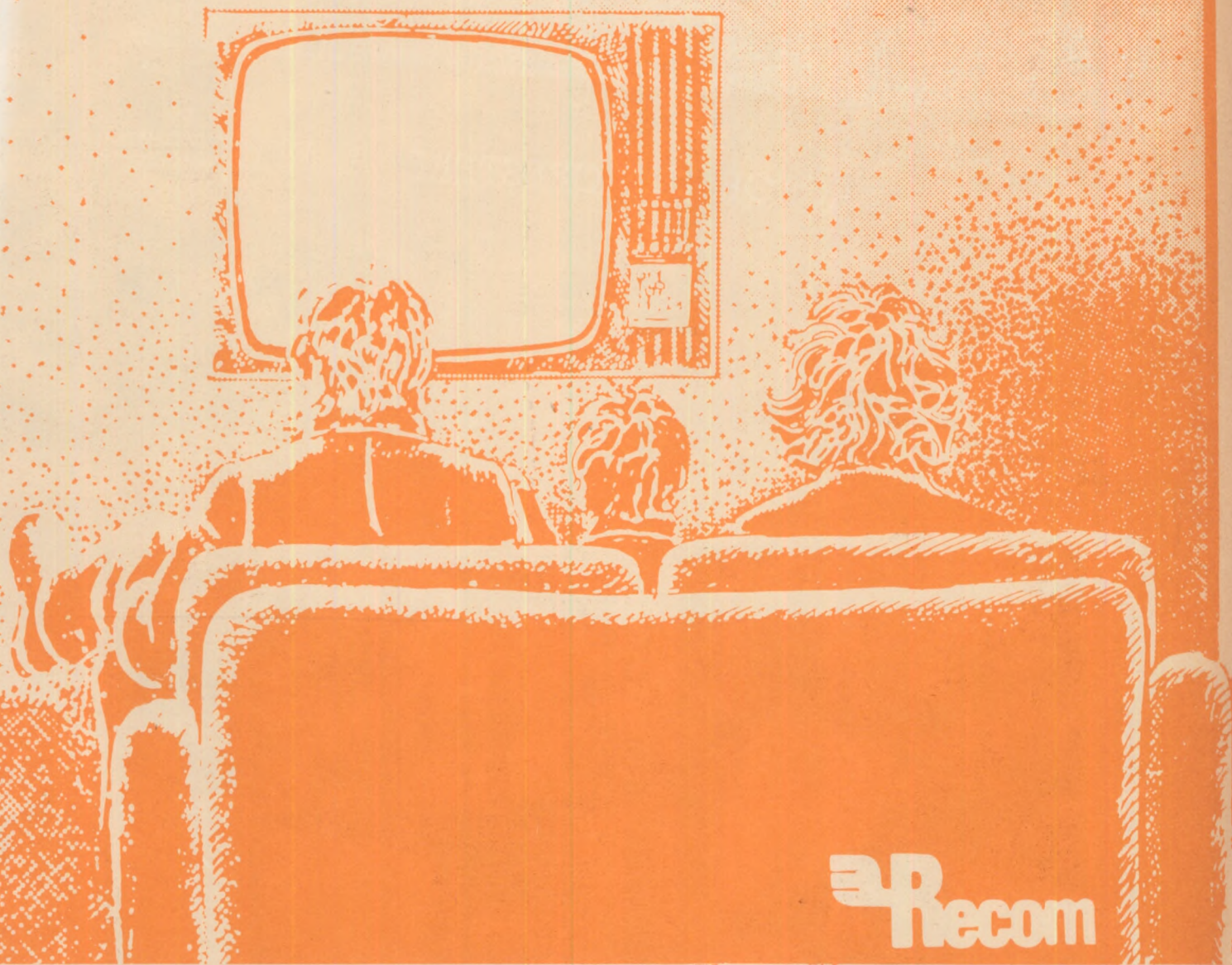
- Haute appréciation et totale adhesion au succes complet de la nouvelle mision de paix et d'amitie, de cooperation et solidarite militante avec les peuples africains (Dinu Dragomirescu) 1
- Le travail à plusieurs machines, facteur d'accroissement de la production et de la productivité (Bogdan Pădure) 8
- Considerations sur l'évaluation du degré de développement économique et social des départements (chargé de cours dr. Gh. Frățilă) 14
- Le mécanisme économique et financier: bon fonctionnement, efficience. Documenter et corréler les prix (Andrei Pincu) 16
- La grande démonstration du 1er Mai 1939 — le contexte interne et international (prof. dr. Titu Georgescu) 20
- Ecoles — courants — économistes. Evolutions de la pensée économique dans des pays en voie de développement (I) (prof. dr. Ion Bulborea) 22
- Sur l'ordre du jour de la V-ème CNUCED. Des mutations indispensables pour accélérer le développement 26
- Exigences de l'instauration d'un nouvel ordre économique international. L'amélioration du système généralisé de préférences en faveur des pays en voie de développement (Victor Aldea) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Высокая оценка и полное согласие перед новой, увенчанной успехом, миссией мира и дружбы, сотрудничества и боевой солидарности с африканскими народами (Дину Драгомиреску) 1
- Одновременное обслуживание нескольких машин, фактор роста продукции и производительности труда (Богдан Падуре) .. 8
- Соображения относительно оценки степени экономико-социального развития уездов (предод. в. инж. Г. Фрациля)..... 14
- Экономико-финансовый механизм: функциональность - эффективность. Обоснование и корреляция цен (Андрей Пинку) 16
- Великая первомайская демонстрация 1939 г, внутренняя и внешняя обстановка (др. Титу Джорджеску)..... 20
- Школы • течения • экономисты. Эволюции в экономическом мышлении в развивающихся странах (I) (проф. др. Ион Булбора) 22
- На повестке дня ЮНКТАД-V. Необходимые перестройки для ускорения развития 26
- Требования установления нового международного экономического порядка. Радикальное улучшение генеральной системы преференций в пользу развивающихся стран (Виктор Алдея).. 29

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 260 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățământ politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 65 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 20 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația Calca Dorobanților nr. 11-25. 71 131 București, telefon 12 66 10. Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București, Tiparul Combinatul Poligrafic „Casa Științei”.

Recom

CONDIȚII OPTIME DE VIZIBILITATE ȘI AUDIȚIE ASIGURĂ ORICARE DINTRE MEMBRII FAMILIEI DE TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE !

Datorită stabilizatorului încorporat, aceste televizoare funcționează normal chiar și la variații mari ale tensiunii de rețea.

Complet tranzistorizate, televizoarele cu circuite integrate au o fiabilitate mărită. Consumul lor de energie electrică este redus cu 33%.

Termenul de garanție pentru buna funcționare a aparatelor din familia televizoarelor cu circuite integrate este majorat la 12 luni.

Magazinele și raioanele de specialitate ale comerțului de stat vă oferă spre alegere următoarele tipuri de televizoare cu circuite integrate :

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț	Aconto 15% (lei)	Valoarea ratei lunare (24 rate)
OLT	44	2920	438	103
SNAGOV	47	2920	438	103
SIRIUS	50	3050	457	108
SIRIUS	50	3100	465	110
DIAMANT	61	3600	540	128
LUX	65	4000	600	142

Noul dumneavoastră televizor va fi, desigur, un televizor cu circuite integrate, pentru că este realizat în baza celor mai noi scheme tehnice utilizate pe

BELLATRIX

BELLATRIX – un nume cu... renume pentru 5 produse cosmetice românești, realizate pe bază de ingrediente active extrase din plante: emulsie demachiantă, loțiune tonică, cremă emolientă de noapte, cremă hidratantă de zi și cremă pentru zona din jurul ochilor. Aceste produse asigură o bună circulație a sângelui la nivelul epidermei, demachierea, tonifierea, hidratarea, hrănirea și, implicit, reducerea sensibilității la agenții fizici (soare, vânt). BELLATRIX se recomandă pentru tenurile uscate și grase.

BELLATRIX – un succes de prestigiu european

